Dr. FRANO KOVAČEVIĆ
DOMINIKANAC

KRATKA HOMILETIKA
I
PRIMJERI ZA PROPOVIJEDI

DUBROVNIK
1962.

Dr Frano Kovačević
dominikanac

KRATKA HOMILETIKA

i

PRIMJERI ZA PROPOVIJEDI

o – o

Dubrovnik
1962

Odobrava :
Dominikanski provincijalat u Dubrovniku
pod br.24 od 2. veljače 1962.

i

Biskupski ordinarijat u Dubrovniku
pod br.122 od 6.veljače 1962.

+ + +

Odgovara:
Dr.o.Frano Kovačević,dominikanac
Dubrovnik, Između vrata Ploča I.

Umnoženo u 300 primjeraka za potrebe bogoslova i svećenika na ciklostilu dominikanskog provincijalata u Dubrovniku.

P R E D G O V O R

I.

Na Generalnom kapitulu Dominikanskog reda,održanu g.1958. u Kalaruegi u Španjolskoj,naredjeno je, da se na dominikanskim univerzama i visokim učilištima osnuje posebna katedra " In qua natura et historia praedicationis dominicanae modo scientifico investigentur, ita ut ex profundiori indigatione naturae praedicationis, finis Ordinis nostri magis inotescat " (Acta cap.gen. def.1958. n.207). - Da sa svoje strane doprinesem nešto tom uzvišenom cilju, objelodanjujem ovaj svoj skromni rad.

Ove kratke,ali praktične upute glede propovjedanja moja su predavanja, koja sam držao na katedri homiletike u Centralnom bogoslovskom sjemeništu u Rijeci školske godine 1950.-1951. Ove upute nemaju druge pretenzije nego u kratkim potezima izložiti načela,kojih treba da se drži propovjednik, da bi njegovo propovijedanje bilo što korisnije i spasonosnije neumrlim dušama otkupljenima dragocjenom krvlju Kristovom.

II.

Iza Homiletike dodana je zbirka savremenih i praktičnih primjera, koji će dobro doći svakom današnjem propovjed-

niku, poglavito kod sastavljanja samostalnih propovijedi.

Primjeri ovdje doneseni imaju, dakako, samo ljudsku vrijednost.

Kako da propovjednik upotrebi ove primjere?

Naglašavamo: to je veoma važno. Osnovno bi pravilo bilo: Propovjednik PRIMJERE NE SMIJE UPOTREBITI DOSLOVNO, NEGO TREBA DA IH ISPRIPOVIJEDI, I TO PROPOVJEDAČKI. Što to znači? To znači: primjeri treba da budu u propovijedima tako upotrebljeni, da postanu njihov integralni, logični i psihološki dio, a ne da ostanu nešto, što je prilijepljeno na propovijedi. Nadalje, to znači: primjeri u propovijedima treba da budu u skladu sa stilom propovjednika, s predmetom, o kojem se govori, sa situacijom, u kojoj se propovijed drži i t. d. To, otprilike, znači primjere propovjedački ispripovjediti. Stoga će primjeri u propovjedima uvijek biti ili širi ili kraći nego li su u zbirkama primjera. Oni su u zbirkama dani samo u svojoj okosnici, u najbitnijim i najrealnijim potezima, dok u propovjedima treba da dobiju oblik upriličan govorničkim zahtjevima svih kategorija.

Ako propovjednici tako iskoriste ove savremene i praktične primjere, savremenost i praktičnost ovih primjera mnogo će doprinijeti njihovim propovijedima.

Dubrovnik, na Svijećnicu 1962.

Pisac

S A D R Ž A J

II.

PRIMJERI ZA PROPOVIJEDI

\+ + +
\+

I.

H O M I L E T I K A

\- o -

Praktične upute za propovijedanje

U V O D.

Svrha je ove "Homiletike" mladim svećenicima dati smjernice, kako će obavljati svoju svetu dužnost propovijedanja Riječi Božje na spas duša i na slavu Božju.

Crkva želi, da se propovijedanje Riječi Božje obavlja prema njezinim uputama. Zato ćemo se u našoj "Homiletici" rukovoditi tim uputama. Osobito ćemo istaknuti oznake, koje treba da rese propovjednika, ako želi, da njegovo propovijedanje bude uspješno.

Svećenici su posrednici između Boga i ljudi, Božji predstavnici. Oni su to uvijek, a naročito onda, kada vrše svećeničku službu i kada u ime Božje propovijedaju. Zato je veoma potrebno, da svećenici s najvećom ozbiljnošću obavljaju svoju dužnost.

U svrhu reda i preglednosti najprije ćemo vidjeti, što je Riječ Božja, koju smo kao svećenici dužni propovijedati.

Budući da je propovijedanje vještina govora, potrebno je da znamo dobro govoriti, ako hoćemo dobro propovijedati. Zato ćemo na drugom mjestu vidjeti, što je govorništvo uopće, a napose pak crkveno govorništvo, te označiti predmet propovijedanja i vidjeti propise Crkvenog zakonika, kojih se treba držati kod propovijedanja.

Povijest govorništva uopće i propovijedanja napose obradit ćemo na trećem mjestu. Jasno, tu se ne ćemo iscrpnije zadržati, nego ćemo pod tim naslovom dati samo kratki pregled propovijedanja, ostavivši iscrpnije podatke za podesnije vrijeme.

Na četvrtom mjestu pozabavit ćemo se samom osobom propovjednika. Naročito ćemo istaknuti njegove znanstvene i moralne osobine, koje treba da ima, ako hoće svoju službu dostojno da obavlja.

Svaki propovjednik treba da zna, odakle će crpsti gradivo za svoje propovijedanje. Zato ćemo posebno obraditi izvore propovijedanja. Kako su izvori propovijedanja glavni i sporedni, to ćemo ukratko naznačiti i obraditi jedne i druge.

Nije dovoljno znati, odakle će se uzeti i sabrati gradivo za propovijedanje, nego treba i gradivo srediti te propovijed sastaviti. Kratke upute za sastavljanje govora i t. d. posebno ćemo obraditi iza izvora.

Dodir s raznim slušateljstvom, kao i ostalo, što je potrebno da propovjednici u propovijedanju imaju uspjeha / a to je raison d'être propovijedanja/, sačinjavat će posljednji dio naše " Homiletike ".

x x x

x

I.

RIJEČ BOŽJA

Riječ Božja ima više značenja. U prvom redu Riječ Božja naznačuje Drugu Osobu Presvetog Trojstva, Riječ. Zato i kažemo :"I Riječ je tijelom postala " . Sv. pismo veli:" U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše kod Boga i Bog bijaše Riječ" /Ivan I.,1./. Ovdje Riječ naznačuje Drugu Osobu Presvetog Trojstva.

U prenesenom smislu svaka Riječ, koja izražava misao ili volju Božju, može se nazvati Riječ Božja. Budući da ljudska riječ ne može otkriti Boga, sam se je Bog objavio ljudima te im otkrio sve potrebne istine. Stoga svatko, tko objavljene istine rasvjetljuje i brani, tko potječe ljude, da ih vjeruju i da ih ostvare u životu, taj govori u pravom smislu Riječ Božju.

Prema tome, Riječ Božja za nas je objavljena riječ. Mi kao navjestitelji Riječi Božje ponavljamo i govorimo samo ono, što smo čuli. Ne dodajemo drugo osim ono, što Riječ Božju može bolje očitovati, ono, što je može sačuvati čistu i nepokvarenu, te što joj može poslužiti, da osvoji srca ljudi, individualni i socijalni život. Da možemo to izvršiti potrebna nam je misija.

Prvi vjesnik objavljene Riječi bio je Isus Krist. Prethodno kao njegova anticipacija bili su proroci.

Jedna je objava, a ta je I s u s K r i s t. Svaka istina, kao i svaka milost, nalazi se u Isusu Kristu:" Ex plenitudine eius omnes nos accepimus " / Ivan, I.,16./. Riječ je Božja u pravom smislu Evandjelje sa svojim uvodom, koji se naziva Stari zavjet. Evandjelje osim uvoda ima i svoj dodatak ili tumačenje, a to je nauka sv. Crkve u svim mogućim načinima.

Krist - prvi vjesnik i propovjednik - svoju je vlast saopćio i predao drugome: " Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas" /Ivan,XX.,21./. On sebe naziva svjetlost svijeta:" Ja sam svijetlo svijeta" / Ivan , VIII.,12./. Ali veli i to : " Vi ste svjetlost svijeta " /Matej,5.,14./, t.j. ukoliko ste vi moji učenici i skupa sa mnom.

Vlast propovijedati Riječ Božju primaju svećenici putem redjenja.

Riječ Božja spada u sakramentalija, kojima se izražava sakramentalni karakter Crkve. To je neka vrsta obreda, koji nas preko Krista neposredno povezuje s Bogom, koji se nadovezuje na obred sv. mise, dosljedno na Euharistiju.

Riječ Božja u službi je oltara. Tu se takodjer radi o nekoj transupstanciaciji, jer preobražava duše, te ljudi postaju udovi Kristovi. Tu se pripravlja nebeska hrana: Riječ Božja kruh je kao i Euharistija. Ona je sjećanje aplikacija muke kao i sveta misa, kao i Euharistija.

Tumačenje sv. Evandjelja , koje se obavlja preko sv. mise, proširuje onaj dio sv. mise, koji se naziva pouka i koji obuhvaća epistolu i evandjelje.

To nam naznačuje križanje na početku propovijedi, križ na propovijedaonici i sveto ruho , u koje se oblače svećenici, kada propovijedaju. Propovjednik pripravlja dolazak Kristov. On dušama najavljuje Krista i duše pripravlja za dolazak Kristov.

Svećenici su uvijek Božji ljudi. Oni uvijek zastupaju Boga. Kad govore u ime Crkve, uvijek su Kristovi, i to Krista raspeta ,Spasitelja. Oni uvijek obavljaju misiju kao Kristovi poslanici i preko njih Krist govori /2.Kor.,V.,20./.

U ovom smislu shvaćeno propovijedanje doista je Riječ Božja. Zato za propovjednika i vrijede Kristove riječi:" Tko vas sluša, mene sluša"/Luka,X.,16./. Sv. Pavao zaklju zaključuje:"Tko prezire/apostola/, ne prezire čovjeka nego /samo a/ Boga " /1. Solunjanima, IV., 8./.

Propovjednici nadomještaju Krista propovjednika. Bog je poslao svoga Sina u odredjeni čas. " Onaj,koji je imao doći" / Matej, XI.,3./, došao je , kad je trebalo za opće dobro. Bog je smatrao zgodnim da dodje prije dvije tisuće godina. Danas ga sto a propovjednici nadomještaju. Oni su nastavljeni Krist, kao što su

proroci bili prethodni Krist. Krist se preko njih predstavlja svim ljudima i obuhvaća sva vremena.

Iz definicije Riječi Božje proizlazi njezina veličina. Ona svoju veličinu dobiva od istine, koju izražava. Ona sadrži otajstvo u pravom smislu, izriče objavu, donosi vijesti s neba. I u naše vrijeme ponovno govori Bog preko propovjednika, kao što je nekoć govorio po svom Jedinorodjencu. Propovjednik, koji nastupa u ime Božje, predstavlja vječnu domovinu, Crkvu svih vremena i k tome njezinu Božansku glavu, Isusa Krista.

Time se propovjednik zaodijeva vlašću, koju on sam svojom osobom ne može umanjiti. On vrši ulogu i ima vlast samog Boga, koji naučava, koji dava zakone i koji zapovijeda. Struja, koja prolazi preko njega, u isto je vrijeme struja, koja rasvjetljuje, uz uvjet, da vod bude ispravan. Nije potrebno da bude izvanredno nadaren, nego je neophodno potrebno da bude potpuno vjeran. Više se traži vjernost nego nadarenost. Vjernost je najvažnija, a nadarenost i znanje samo prošiiruju i umnožavaju povjerenje Božje dano čovjeku.

Propovjednik mora da bude ispunjen osjećajem odgovornosti, kada zna, da se ljudi, njegova braća, s potpunim povjerenjem obraćaju k njemu, da od njega prime riječ života, Božju Riječ.

Pred propovjednikom, kao i pred oltarom, svi su ljudi jednaki, bili ne

znam kakva položaja. Sve možemo osloviti : vjernici , kršćani , braćo.

Riječ Božja ne naznačuje samo riječ , koja dolazi od Boga, nego i riječ, koja nam govori o Bogu. Ova se dva smisla potpuno združuju. Bog govori, ali Bog konačno ne može govoriti nego o sebi samom. Jedno je važno: On sam , i to osobno, u svojoj povijesti, od koje on čini našu, uvijek govori svoju Riječ. U svojoj nutrini on govori svoju Riječ, a vani djela govore o njemu, o njegovoj ljubavi.

Božji propovjednik uvijek govori, veli sv. Augustin, velike stvari: "Omnia magna quae dicimus ". Jer i najjednostavniji njegov govor ima veličinu neizmjernosti i vječnosti, s obzirom na svoj predmet. Njegove su rasprave uvijek velike, jer raspravlja o vječnim problemima u prisutnosti vječnih gradjana. Mogli bismo reći: Nebo i zemlja će proći, ali riječi njegove ne će proći" .

Riječ Božja ima vanrednu moć i jačinu, jer prodire u dubine srdaca i tu djeluje. Ona je živa i moćna. Prodire do dna duše , ispituje čuvstva i misli.

Riječ Božja oblikuje kršćane, svece , druge Kriste, izabranike neba . Ona napunja zemlju Bogom, da kasnije napuni nebesko kraljevstvo svecima.

Propovijed donosi riječi života ,utjehu i veselje, tajnu besmrtnosti.

Propovjednici moraju svjedočiti za istinu kao što je svjedočio sv. Ivan, i onda će njihovim savremenicima doista doći

spasenje, Isus Krist, kao što je spasenje došlo svijetu, kada se je Krist pokazao.

Savremenici traže put i propovjednik ga mora pokazati ; oni traže istinu i propovjednik je mora objaviti; oni traže život i propovjednik treba da im ga dade .

Evandjelje je izmijenilo svijet jednom. Ali ono ima takvu moć, da ga neprestano izmjenjuje. Ta uloga pak treba da se obavi preko propovjednika. Propovijedanje stvara velike duše, dosljedno velika djela. Bez apostolske riječi, bez propovijedanja ne bi bilo svetaca.

Ima velikih Božjih ljudi, koji su preokrenuli čitave zemlje. Dovoljan je jedan skromni, ali sveti propovjednik , da preobrazi župu, grad i zemlju, da sačuva narod od pokvarenosti, od propasti.

x x x
x

II.

G O V O R N I Š T V O

A. Općenito o govorništvu

Za propovijedanje Božje Riječi služimo se govorom. Zato, ako hoćemo dobro propovijedati, moramo posjedovati vještinu govora; zatim treba da znamo, što je govorništvo uopće, napose pak što je crkveno govorništvo, dotično propovijedanje. Pojam dakle govorništva bit će temelj našega raspravljanja.

Kao što svaka vještina ima svoj cilj, tako ga ima i govorništvo. Cilj je pak, koji hoćemo govorništvom postići, trostruk , i to : 1/ estetski užitak, 2/ pouka i 3/ utjecati na volju i osjećaje slušalaca, da i oni jednako misle, govore i čine kao i sam govornik.

Svaki govornik mora svoj govor tako udesiti, da ga slušateljstvo sa stanovitim užitkom sluša. Estetski užitak ne će biti cilj, nego sredstvo kako da se lakše postigne cilj. Osim toga propovjednik mora poučavati, razlagati i dokazivati svoje tvrdnje, zatim, više od svega, treba da djeluje na volju i osjećaje slušateljstva, da bi ga predobio za svoje mišljenje. Govorništvo je u užem smislu umjetnost, u

kojoj živom riječju utječemo na volju drugoga. Zato i veli Ciceron: " Sit nobis orator is, qui accomodate ad persuadendum possit dicere". Bitno je dakle u govorništvu djelovanje na volju.

Stari su Grci i Rimljani imali tri vrste govorništva : 1/ genus deliberativum / tako su nazivali političke govore na zborovima/ ; 2/ genus iudiciale /tako su nazivali govore u sudskim raspravama/; 3/ genus demonstrativum ili panegerycum, koje su upotrebljavali kod pogreba /laudationes funebres / i u raznim zgodama.

Ovako nekako dijelimo i crkvene govore. Crkvenog govorništva Grci i Rimljani nijesu poznavali.

B. Crkveno govorništvo

Crkveno je govorništvo umjetnost, kojom se zgodnim govorničkim načinom, t.j. živom riječju , navješćuju i tumače objavljene kršćanske istine, pobudjuje i unapredjuje praktični kršćanski život vjernika te posvećuju i spasavaju duše.

Cilj je crkvenog govorništva uvjeriti ljude u istine kršćanske vjere i potaknuti ih , da te istine prihvate i prema njima udese svoj svagdanji život. Tim se načinom postizava svrha propovijedanja, koja je istodobno i vrhovni cilj svake svećeničke službe: spasenje duša. Vjernici su dužni poznavati vjerske istine i po njima živjeti, ako hoće da se spase.

Cilj se postizava, kako veli sv.Augustin, nastojeći, " ut veritas pateat,ut veritas placeat et ut veritas moveat". Da se ovaj cilj postigne , propovjednik, uz naravne vrline, treba da ima i kršćanske kreposti. U prvom redu treba da posjeduje čvrstu i jaku vjeru, koja je potrebna, da objavljene istine može ispravno shvatiti i onda ih drugima korisno izložiti. Zatim , propovjednika treba da rese revnost za slavu Božju i spas duša, prezir prolaznih stvari, naročito pak bogatstva i ljudske hvale, trajan i dubok duh odricanja. Treba da ga rese i velikodušnost i blagost prema ljudima. Nadasve pak neprestana molitva.Drugim riječima, Krist treba da bude život svakog propovjednika. Tada , i samo tada,govor i moć Kristova izlazit će iz propovjednika , kao što je Krist rekao: " Ja ću vama dati dar govora i mudrost, kojoj se ne će moći oprijeti ni odoljeti svi protivnici vaši " / Luka , XXI.,15./.

Potrebno je , da propovjednik dobro poznaje čovjeka, njegove težnje i t.d. To je potrebno stoga , jer je to neophodno, da slušatelji shvate i prihvate vjerske istine, koje im on propovijeda. U tu svrhu mora upotrebiti dva faktora, koji će mu omogućiti da dodje do cilja: svratiti pozornost i pobuditi pouzdanje u svoj govor. Zato govor mora biti zamišljen ne samo po zakonima logike, nego i po zakonima psihologije. Budući pak da svoje misli govornik izražava govorom,kretnjama i t.d., on mora nastojati,da mu izgovor i kretnje budu u medjusobnom skladu,a tako isto i u skladu s predmetom i ciljem govora.

C. Predmet propovijedanja

Predmet crkvenog govorništva treba da uvijek bude kršćanski. Uvijek se mora uzimati iz kršćanske vjere. Kod propovijedanja može se, a i mora se, upotrebiti ličn a izobrazba, pa i svjetovna, ali predmet uvijek mora biti svet, nikada svjetovan.

Ako se pak u propovijedanju izlažu i filozofske istine, treba im dati kršćanski smisao. Samo filozofsko razlaganje puno i ne koristi, jer se kraljevstvo Božje ne sastoji " u uvjerljivim riječima ljudske mudrosti", kako nas uvjerava sv.Pavao/ 1; Kor. II.,4./.

Ako pak slušateljstvo nema vjere ili u vjeri malaksava, tada će propovjednik nastojati putem filozofije rasvijetliti nauku vjere, da tako istine svete vjere može zgodno izložiti. Naročito mora da izlaže pozitivnu Kristovu nauku, a ne toliko isticati ono, što protivnici niječu. Pozitivna će nauka kasnije sama riješiti poteškoće, jer će pitanje s posebnom svjetlošću rasvijetliti.

Predmet će se govora uzimati prema raznim vremenima crkvene dobi ili raznim crkvenim blagdanima, ali će se naročito paziti na potrebu i korist vjernika. Ako se predmet govora ne slaže s blagdanom, tada to treba u uvodu opravdati. Koliko je god moguće treba i tada predmet govora povezati s blagdanom.

Stari je običaj, da se prije govora navede koja izreka iz Sv.pisma, koju propovjednik treba da prevede i rastumači.

III.

POVIJEST GOVORNIŠTVA

Vidjeli smo, što je govorništvo uopće, napose pak što je crkveno govorništvo kao i predmet crkvenog govorništva.

Ovdje ćemo ukratko iznijeti početke velikoga govorništva i onda posebno povijest crkvenog ili duhovnog govorništva. Iz povijesnog razvoja govorništa upoznat ćemo i njegovu važnost.

A. Počeci velikoga govorništva

Može se reći, da se govorništvo razvijalo istodobno s razvojem kulture čovječanstva. Stoga je ono usko povezano s napretkom.

Govorništvo je staro kao i samo čovječanstvo. Ono je najstarija vještina i najstarija umjetnost. Ipak prava povijest govorništva započinje sa starim Grcima. Općenito se smatra kultura starih Grka temeljem svake druge kulture, pa prema tome i govorništva. Sve današnje kulturne vrijednosti, barem u Evropi, temelje se na grčkoj kulturi. Kod Grka je kulturni i politički život bio veoma bujan. Oni su postavili temelje svim granama znanosti i umjetnosti. Veoma su cijenili i gajili umjetnost govorništva. Svi su njihovi jav-

ni radnici istodobno bili i govornici, a mnogi dapače i veliki govornici. Svaki je Grk za vrijeme studija učio i govorništvo.

Aristotel prvi odvoji govorništvo od ostalih grana znanosti i napiše prvo djelo o govorništvu u tri dijela ili knjige. Tako postavi temelje govorništvu kao nauci. Poslije njega i drugi su dakako proučavali govorništvo i otvarali škole govorništva, u kojima se sticalo znanje u lijepom usmenom izražavanju misli. U tim su se školama na temelju iskustva stvarala i sastavljala i pravila o govorništvu.

Prvo mjesto medju velikim govornicima zauzima Demosten. On je svojim divnim govorima probudio ljubav svojih sugradjana prema slobodi i potaknuo ih, da se energično suprotstave velikom osvajaču Filipu Macedonskom. Demostenovi su govori bili tako snažni i uvjerljivi, da je sam Filip rekao : " Da sam slušao govore Demostenove, čini mi se, da bih bio protiv sebe".

I stari su Rimljani cijenili i njegovali vještinu govorništva. I oni su imali posebne škole, u kojima se učilo govorništvo. Obilna je rimska literatura o govorništvu. Svi njihovi istaknuti i javni radnici bili su i govornici. Prvo mjesto medju njima zauzima Marko Tulije Ciceron. On se uz Demostena smatra najvećim govornikom staroga svijeta.

B. Povijest crkvenoga govorništva

S kršćanstvom je govorništvo ušlo u novu i posebnu fazu. Kršćanstvo je ne samo dalo velikih govornika, nego i posebnu vrst govorništva: crkveno ili duhovno govorništvo.

Najveći je i nenadmašiv uzor govorništva, a napose duhovnog govorništva, božanski Spasitelj. Od njega se moramo učiti kako treba da govorimo ljudima o Božjim stvarima . O njemu je rečeno :"Nikada čovjek nije tako govorio kao ovaj čovjek" / Ivan, VII.,46./.

Spasiteljevi govori ili se temelje na riječima Svetog pisma, koje On tumači narodu, kao što je činio po zbornicama i sinagogama, ili su pak slobodnog sadržaja, kao što je govor na gori ili na posljednjoj večeri, u kojima slobodnim stilom izlaže svoju nauku.

Po primjeru božanskog Spasitelja i apostoli su u propovijedanju Evandelja upotrebljavali ta dva oblika govora. Govor, koji se temelji na Sv.pismu, t.j. na kakvom izvatku ili odlomku Sv.pisma, nazvan je kasnije h o m i l i a ; govor pak, koji je slobodnim stilom izlagao Kristovu nauku, nazvan je sermo . Danas se vjerski govor naziva p r o p o v i j e d. Homilija se držala za vrijeme svete mise , a sermo izvan svete mise .

1. Govorništvo za vrijeme sv. otaca

Sa svršetkom apostolskih vremena nije svršilo crkveno govorništvo. U doba sv. otaca, od II. do VI. stoljeća, naročito se razvijala h o m i l i j a . Može se reći, da je ona tada dostigla svoju savršenost. U velikoj se mjeri razviše i s e r m o n e s . Razni su uzroci pospješili taj razvoj : uvodili su se crkveni blagdani, spominjale se godišnjice mučenika, javljale se hereze i t.d. To je bio razlog, da se crkveni oci nijesu držali samo Sv. pisma te ga tumačili, nego su sami izabirali predmet govora, prema raznim potrebama. Doista njihovi govori nemaju jedinstvenog motiva ni jasne razdiobe, ali odrazuju živu vjeru, apostolsku gorljivost, ljubav prema Kristu i donose praktičnu pouku u kršćanskom životu. Duh Božji, koji se očituje u Sv. pismu, očituje se i u sv. otaca. U svojim govorima sv. su oci uzvišeni i jednostavni. Znali su Sv. pismo prilagoditi predmetu, okolnostima, slušateljima. Sv. oci Istočne crkve govore jezikom, iz kojega odsijeva sjaj i ljepota jutarnje rose. Govor pak zapadnih otaca nije tako blistav, ali je vedar, lijep i praktičan. Spomenut ćemo samo najbolje.

Sv. Ambrozije /u. 397./ u svoje doba smatran je najboljim govornikom. Njegove je govore slušao i sv. Augustin za svoga boravka u Milanu. Govor sv. Ambrozija bio je ozbiljan i živahan, ljubezan i mio. / On je svojim govorima obratio sv. Augustina/. Po mnijenju Origena, sv. Ambrozije tumači Sv. pismo alegoričko-mistički, te ga upotrebljava veoma praktično. Medju njegovim govorima smatra se najboljim govor XXII. "Expositio in psalmum 118.".

Sv. Augustin /u. 430./ može se smatrati jednim od najvećih crkvenih govornika. On je prvi napisao pravila za crkveno govorništvo. Njegov je govor pun krasnih i uzvišenih misli, ali više puta nema one formalne savršenosti, koja bi se prema njegovoj izobrazbi očekivala i koju je on mogao dati. I on više puta razlaže Sv. pismo alegorički i mistički.

Sv. Leon Veliki /u. 461./ smatra se medju ocima Zapadne crkve najboljim govornikom. Njegov je govor uzvišen i plemenit, bogat i jasan, pun harmonije. On govori više razumu nego srcu. Znao se prilagoditi potrebama vremena pobijajući zablude i braneći vjerske istine. Njegov je govor pun retoričkih ukrasa. Sačuvalo se oko 96 njegovih govora. Medju njima ističu se govori o rodjenju, navještenju, trpljenju i uskrsnuću Kristovu. O utjelovljenju Isusa Krista nitko nije tako visoko i duboko govorio kao sv. Leon Veliki.

Sv. Grgur Veliki /u. 604./ ističe se kao govornik svojom pobožnošću i mudrošću. Njegovi su govori praktični i pobudni, vedri i dostojanstveni, ali bez velike retorike. Sv. Grgur Veliki Sv. pismo tumači alegorički. Bogat je zaklad divnih misli o unutarnjem životu djelo " Libri XXXV moralium, sive expositiones in Job".

Sv. Bazilije Veliki /u.379./u Istočnoj crkvi ubraja se medju najveće govornike. Govor mu je jak i jasan. Medju njegovim homilijama prvo mjesto zauzimaju one o stvaranju svijeta /De opificio sex dierum/, a medju govorima panegerik 40 mučenika, o Gordoniju i Barlamu.

Sv. Grgur Nisenski /u.396./, brat sv. Bazilija. On je takodjer odličan govornik, a ističe se dubokim mislima. Naročito treba spomenuti njegov govor o sv. Pulkeriji i carici Placili, ženi Teodozija Velikog.

Sv. Grgura Nazijazenskog/u.390. / smatraju neki najvećim grčkim kršćanskim govornikom. Njegovi su govori u velikoj mjeri dotjerani. U njima on izražava svoje misli kratko, ali gdjekad i nejasno. Glavni su predmet njegovih govora zablude o Presv. Trojstvu. Medju pet govora o Bogu najljepši mu je drugi, gdje se raspravlja o Božjem bistvu, naravi i savršenstvu. Medju panegericima ističu se pogrebni govori o sv. Baziliju, o sv. Cezariju i o sv. Gorgoniji.

Najvećim crkvenim govornikom Istočne i Zapadne crkve smatra se sv. I v a n Zlatousti /u.407./. Papa Leon XIII. o njemu veli :" Hic ut omnibus exploratum est, christianorum oratorum est facile princeps". Papa Pio X. imenovao ga je zaštitnikom crkvenih govornika. U svom dekretu od 8.VII.1908., gdje se proglasuje papina odluka, Sv. kongregacija obreda veli : " Praeclarum ecclesiae universae doctorem, decusque , sanctum episcopum Joannem Chrysostomum oratorum sacrorum

coelestem Patronum / Pius X / Apostolica auctoritate Sua declaravit et constituit; eundemque, quemadmodum cunsctis fidelibus omnigenae virtutis, ita christianae ad imitandum exemplar sacris concionatoribus libentissime proposuit".

Zlatousti je bio od naravi u najvećoj mjeri govornički nadaren. Kao mladić polazio je školu slavnog govornika Libanija , koji o njemu reče : " Ivan bi bio moj najvredniji nasljednik, da ga nijesu kršćani uzeli". On je poznavanje svjetovnog govorništva i svoj govornički talenat upotrebio u korist crkvenog govorništva te je postao najveći crkveni govornik. Napisano je mnogo puta, da nitko od crkvenih govornika nije znao Sv. pismo kao Krizostom ; On je govorio riječima i mislima Sv.pisma. Osim Sv. pisma poznavao je i čovječje srce. Stoga je svojom govorničkom vještinom i znao prodrijeti do dna duše. Govori su sv. Ivana Zlatoustog puni apostolske gorljivosti i ljubavi, a mislima bogati i skladni u klasičnom smislu. Njegovi su najbolji govori oni, što ih je držao u Antiohiji . Medju najljepše govore takodjer se ubrajaju homilije o psalmima, kojih ima ukupno 60, zatim 90 homilija o Evandjelju sv. Mateja i 21 homilija De stat..

Napomena:

Kratke upute jako praktične za crkvene govornike nalazimo u V. knjizi sv.Ivana Zlatoustog "De sacerdotio" i u I.knjizi sv. Ambrozija /pogl.18.,19. i 22./ " De opificiis ministrorum".

Prvo sistematsko djelo o crkvenom govorništvu dao nam je sv. Augustin u svom djelu " De docrina christiana - Libri quattuor ". Sv. Augustin ističe u uvodu, da namjerava dati pravila za tumačenje Sv. pisma / praecepta quaedam tractandarum Scripturarum/. U prvim trima knjigama raspravlja o načelima,po kojima treba tumačiti Sv. pismo / modum inveniendi Scripturae sensum/, a u ostale četiri knjige navodi glavna pravila crkvenog govorništva. Cilj govorništva označuje riječima Cicerona: " Ita dicere debere eloquentem, ut doceat, ut delectat, ut flectat". Osim toga sv. Augustin traži, da crkveni govornik u lijepom obliku izloži i dokaže vjerske istine/dicere sapienter et eloquenter. Si utrumque non potest, dicat sapienter, quod non dicit eloquenter. /.

Djelo sv. Augustina kasnije su upotrebljavali svi auktori, koji su pisali o crkvenom govorništvu. On im je služio kao temelj. Takodjer sv. Grgur Veliki u svom III. dijelu " Regulae pastorales " iznosi pravila kako treba propovijedati. Napose ističe, da drugačije treba propovijedati mladim ljudima, a drugačije starima ; drugačije bogatima, a drugačije siromašnima; drugačije dobrima, a drugačije grešnicima . Svoja djelo završava opomenom : " Antequam verba exhortationis insonent . Omne quod locuti sunt , operibus clament " .

x

2.Crkveno govorništvo u Srednjem vijeku

Srednji se vijek ističe velikim govornicima, koji tumače vjerske istine, ali od XII. stoljeća pa dalje u crkvenom se govorništvu opaža upliv skolastike. Osobina je skolastike logična povezanost misli.Otada se primjećuje kod crkvenih govornika : exordium , propositio , divisio, prosecutio partium divisionis , epilogus.

Sv. Bernard /u.1154./ ubraja se medju najveće govornike Srednjega vijeka. On spaja staru i novu metodu i stoji kao most medju njima. Odlikuje se citatima iz Sv . pisma. Najljepši su mu govori " Sermones 86 in Cantica". Njegovi govori imaju jasan nacrt. U govorima o svecima sv. Bernard izražava bit svetaca ovim načinom prikazivanja : " pascit vita, pascit doctrina, pascit intercessione". Najljepši su mu govori Homilije.

Od XIII. stoljeća do Novoga vijeka Crkvi su najbolje govornike dali Dominikanski i Franjevački red. Kod dominikanaca nalazimo sv. Dominika, sv. Tomu Akvinskog , sv. Vinka Fererskog, sv. Antonina i mnoštvo drugih, a kod franjevaca sv. Bonaventuru , sv. Antuna Padovanskog, sv. Bernardina Sijenskog i druge. Dominikanski je red osnovao sv. Dominik posebno u svrhu propovijedanja. Njegovo je geslo : Contemplata aliis tradere.

Napomena:

Pravila za propovijedanje napisao je u Srednjem vijeku po uzoru na sv.Augustina

i sv. Grgura Velikoga Rabanus Maurus /u. 856./ u djelu "De clericorum institutione".

Za dominikance pravila propovijedanja iznijeli su Humbertus de Romanis/u. 1277./ u svom djelu " De eruditione praedicatorum " i sv. Vinko Fererski u svom djelu " De vita spirituali".

Za franjevce napisao je djelo o propovijedanju sv. Bonaventura pod naslovom " Ars concionandi".

Svima je bila zadaća tumačiti i širiti čistu Kristovu nauku.

3. Crkveno govorništvu u Novome vijeku

Koncem Srednjega vijeka i pred Tridentskim saborom crkveno je govorništvo bilo duboko palo. Tridentski se sabor, izmedju ostaloga, bavio i time, kako da podigne crkveno govorništvo. U tu svrhu izdao je dva dekreta. Razlog je tih dekreta bio taj, što su se biskupi i teolozi iznevjerili svome pozivu, te su mjesto slave Božje i spasa duša tražili sebe, časti, priznanja, pohvale, novac. Sv. pismo više su puta tumačili po svojem mnijenju i zato krivo. U propovijedanje su unosili puste i prazne riječi, priče iz grčke i rimske mitologije, razne sne, "ukazanja" i nedokazana čudesa.

Da se doskoči tome zlu Tridentski je sabor izdao dva spomenuta dekreta i naredio, da se za župnike i propovjednike izda " Rimski katekizam ".

Mnogo su doprinijeli u podizanju crkvenoga govorništva neki istaknuti pojedinci. U Njemačkoj Ivan Ljudevit Schönleben/1618. -1681./, koji je propovjedao na njemačkom i slovenskom jeziku te svoje propovijedi latinski preveo i tiskao, da se i drugi njima mogu koristiti.

U Francuskoj je tada oko reforme crkvenoga govorništva veoma uspješno radio sv. Vinko Paulski i njegova kongregacija. Sv. je Vinko običnim pučkim propovijedanjem, bez nakita, osvajao mase.

U Španjolskoj se istakao Ivan iz Avile/u. 1569./ ; u Portugalu Veièra/u.1697./; u Poljskoj Petar Skarga/u.1612./, kojega nazivaju poljskim Krizostomom.

Napomena:

Na razvoj crkvenoga govorništva u doba Tridentskog sabora veoma je mnogo uplivao dominikanac sv. Ljudevit iz Granade svojom homiletikom "Ecclesiasticae rhetoricae sive de ratione concionandi libri VI " izašlom g.1528. Ta je njegova homiletika kasnije prevedena na mnogo jezika.

Za propovijedanje mnogo su se upotrebljavale takodjer upute sv. Karla Boromejskog "Instructiones praedicationis verbi Dei ".

Upute za propovijedanje napisao je i sv. Franjo Borgija pod naslovom " De ratione concionandi seu praedicatione evangelica libellus ".

x

4. Klasično doba crkvenoga govorništva

U drugoj polovici XVII. stoljeća započelo je klasično doba crkvenoga govorništva. To je doba dugo potrajalo, još u XVIII. i XIX. st.

Bossuet, Bourdaloue, Massillon na francuskom, Segneri na talijanskom postali su velikani crkvenoga govorništva i uzori , u koje su se kasnije ugledali drugi govornici.

Bossuet /1627.-1704./ vjerojatno je najveći medju francuskim govornicima. Njegovi su ga savremenici nazivali č u d o v i š t e m g o v o r n i š t v a. Njegovi su govori sastavljeni naročito prema Sv. pismu i crkvenim ocima. Kako je bio veoma nadaren , to mu je govor lak, pristupačan i, što je najvažnije , uvijek privlačiv. Najljepši su mu pogrebni govori i govori o skrovitom životu Kristovu i jedinstvu Crkve. Njegovi su govori govornički dotjerani, ali malo praktični. U ovom je Bourdaloue veći od njega.

Bourdaloue /1632.-1704./ ne dosiže Bossueta u poletu misli, jasnoći dikcije i klasičnom jeziku, ali ga prestiže u dubokom tumačenju kršćanskih istina, u logičnoj podjeli i razvijanju misli, posebno u praktičnom cilju. U velikoj je mjeri logičan i praktičan. On je 34 godine propovijedao u jednom te istom mjestu , i to uvijek na veliko zadovoljstvo slušatelja. Bourdaloue je poznavao život

i govorio za život. Žestoko je napadao poroke i mane svoga vremena. Znao je pokazati kako vjerske istine veliku ulogu igraju u ljudskom životu.

Massillon /1663.-1742./ odlikuje se govorničkim patosom. Znao je djelovati osobito na srce, probuditi čuvstva. Govoriti srcu i ganuti slušateljstvo - glavna je njegova osobina. Dobro je bio versiran u Sv. pismu, te ga je zgodno u svojim propovijedima upotrebljavao. Njegova je nepraktična strana, što je bio prestrog.

Pavao Segneri /1624.-1694./ smatra se najvećim talijanskim govornikom. S velikim je uspjehom 26 godina propovijedao kao misionar po Italiji. Jednom da je u Genovi slušalo 70.000 ljudi. Medju najljepše vjerske govore uopće ubrajaju se njegove korizmene propovijedi " Il quaresimale". Cilj je njegovih propovijedi veoma jasan i dosljedan. Nije toliko spekulativan , nego više praktičan. Nastoji u svojim govorima djelovati na srce i zato svoje dokaze naročito psihološki razvija. Odlikuje se i ljepotom jezika. Slušateljstvo ga je veoma cijenilo.

Kao govornici naročito su se istakli u XIX. stoljeću u Francuskoj: Lacordaire , Monsabré, Janvier, sva tri dominikanci, te Ravignan, Dupanloup i t.d. U Italiji se istakao, izmedju ostalih , Ventura. On se ističe i kao polemičar.

Dok se crkveno govorništvo lijepo razvijalo u Francuskoj i Italiji, u Njemačkoj se osjećao upliv racionalizma i

nacionalizma, ali je napokon i tamo prevladao upliv francuskog klasicizma. Kao dobri govornici ističu se: Hunot/u. 1740./ i Gretsch.

Istaknuti su njemački govornici: Vilim Emanuel von Ketteler/u.1877./, redemptorist Ivan Emanuel Veith/u.1876./, kardinal Dipenbrock/u.1853./, H.Foster, nadbiskup u Bratislavi/u.1881./, isusovci P.Roh/u.1872./ i J.Kleutgen /u.1883./.

Od Hrvata stekao je kao govornik veliko ime djekovački biskup J.J.Strossmayer. U drugoj polovini prošloga stoljeća slovio je kao najpoznatiji govornik na svijetu. U isto vrijeme i početkom XX.st. isticao se kao pučki govornik o. Andjeo Marija Miškov, dominikanac.

Napomena:

U početku XVIII. st. izdao je dominikanac A. Natalis kratke i dobre upute o propovijedanju pod naslovom "Praecepta et regulae ad praedicatores verbi divini informandos cum ideis concionum per totum annum"/Paris 1702./. Fenelon je takodjer o propovijedanju napisao važno djelo "Dialogus sur l'eloquence"/1718./.

Najbolja su djela XIX. st. o crkvenom govorništvu Dupanloup: "Eléments de Rethorique sacrée" i " Kleutgen:" Ars dicendi priscorum potissimum praeceptis et exemplis illustrata", koje je do 1928. doživjelo 21 izdanje.

Crkveno govorništvo u XX.st., crkveno govorništvo kod nas, kao i uopće naše crkveno govorništvo treba posebno obraditi, pa ćemo to sada ispustiti sa željom, da to što prije temeljitije obradimo.

IV.

P R O P O V J E D N I K

A. Svojstva propovjednika

Stanovita tjelesna i duševna svojstva uvjet su, da čovjek postane dobar govornik, dotično dobar propovjednik. Zato moramo njegovati i usavršavati ta svojstva.

U govoru u prvom redu dolaze do izražaja odlike govornih organa. Glas je najsnažnije govornikovo oružje. On nastaje istjerivanjem zraka iz pluća kroz dušnik u jabučicu s glasnicama. Glasnice kao titrajući jezičci proizvode glas, kojemu dajemo boju s pomoću usne šupljine, usta i nosa. Važnu ulogu u tome vrše jezik, nepce, usne, pa i zubi. Prema tome svi spomenuti govorni organi moraju biti zdravi, da glas bude snažan, jasan, ugodan, pun i mek. Svaku smetnju treba odstraniti, bolest izliječiti, slabost ukloniti. Prekomjerno uživanje alkohola i nikotina, nečisti zrak, nezdrav život i uopće slabost organizma umanjuju tjelesne uvjete, da čovjek bude dobar govornik. Zato treba obratiti pažnju i pozornost zdravlju i snazi tijela.

Dakako, još su važnije duševne odlike i sposobnosti govornika. One stvaraju ličnost, koja je jedina kadra vršiti upliv na druge. Tko hoće biti dobar govornik, mora steći o svemu svoje mišljenje, imati

svoj ja, svoje životno shvaćanje. Prema svemu zauzeti odredjeni stav, odredjeno stanovište. Tek tada čovjek može utjecati na druge. Tko ima izgradjeno mišljenje, uživa ugled i vrši utjecaj na druge. Tako biva poglavito s govornicima.

Da govornik o svemu stvori svoje mišljenje i prema svakoj pojavi, ličnosti i pitanju zauzme svoje stanovište, mora znati misliti, i to pravilno misliti. Ne smiju se dogadjaji i osobe nizati mimo nas kao pred slijepima, nego o svemu moramo rasudjivati. Misliti ispravno, to je prvi zakon, koji vrijedi za svakog govornika, pa prema tome i za svakog propovjednika. Samo onaj, koji misli, može govoriti. Onaj pak tko dobro misli, može i dobro govoriti. Ujutro i navečer, a više puta i preko dana, bili sami ili u društvu, bilo da hodamo, počivamo, čitamo, govorimo ili slušamo, treba da razmišljamo. Za dobro propovijedanje naročito je važno mnogo razmišljati. Moramo imati ispravne sudove i logične zaključke. Uz jasne misli i zdrave sudove treba naročito imati dobro pamćenje. Propovjednik, a i govornik uopće, bez dobra pamćenja zastaje ili zastranjuje. Zato pamćenje treba usavršavati vježbanjem. Postoje naročiti načini vježbanja pamćenja, a najjednostavniji je svratiti pozornost na predmet, o kojemu namjeravamo govoriti, gradivo često ponavljati, o tome misliti.

Osobito je važna duševna osobina govornika, da bude što sabraniji i da se uživi u tok misli, da ne bi prelazio s

jedne misli na drugu, s jednog premta na drugi. Veoma je važno sredstvo u rukama govornika i mašta s pomoću koje nadopunjuje ono, što mu manjka ili što zaboravi, a ujedno izostavi suvišno i nerazumljivo. Uz maštu je važna i živahnost, snažna reakcija, kojom on predmet oživljuje, a slušatelje zanosi i privlači. Ipak govornik ne smije izgubiti vlast nad svojim živcima i postati "nervozan". On mora razumom i voljom vladati živcima i samim sobom. Tako će zadržati i prisutnost duha, koja mu je potrebna, da se ne izgubi i ne smete zbog kakve smetnje ili čega drugoga.

B. Naobrazba govornika

Osim navedenih tjelesnih i duševnih svojstava, koja u većoj ili manjoj mjeri svaki čovjek posjeduje od naravi, svaki govornik mora steći i opću naobrazbu, a propovjednik naročito pak potpunu teološku kulturu. On mora biti dobro upućen u vjerske istine i temeljito ih poznavati. Tko hoće biti dobar govornik, uspješno i zanimljivo govoriti, mora steći stanovito znanje s različitih područja, osobito onih naka, koje su u vezi s predmetom govora. Naročito mora dobro poznavati predmet, o kojem namjerava govoriti.

U prvom redu propovjednik mora dobro poznavati svoj vlastiti jezik. Govornik, koji ne poznaje materinskog jezika, ne može biti dobar govornik. Treba usavršavati poznavanje gramatike, što omogućuje pra-

vilnu upotrebu riječi i rečenica, upotrebu pravilnih oblika, solidan izgovor, pravilan naglasak. Posebno, učeći sintaksu, treba obratiti pažnju na vrijednost pojedinih riječi, na sklop rečenica, što propovjedniku omogućuje da zna u propovijedi istaknuti glavne misli, a sporednije samo u primjerenoj mjeri, i t.d. Versiranost propovjednika u stilistici treba da je potpuna i svestrana, jer je dobar stil propovijedi njezin bitni dio. To je najvažnije u propovijedi, da se postigne cilj.

Snažan i skladan govor izgradit ćemo, ako pravilno i jasno razvijemo misli. Misli treba da izlaze jedna iz druge, a sve skupa treba da upotpunjuju i potkrepljuju glavnu misao. One s njom treba da sačinjavaju cjelinu. Kod govora moramo osobito paziti na red i jedinstvo misli, uzročnu povezanost, pravilan omjer pojedinih dijelova. Ako ta unutarnja snaga i povezanost nedostaje, mnogo nedostaje i onima, koji inače saberu dovoljno gradje i koji imaju ugodan glas. Njihov govor ne može imati željenog uspjeha. Nedostaje logika i sustavnost. Zato će im učenje logike, naročito dijela o uzročnosti i sustavnosti, dati mogućnost da nauče pravilno misliti i povezano izlagati svoje misli.

Glavna je svrha govora prenijeti misli i osjećaje na slušatelje u svrhu osvajanja, pridobivanja slušateljstva; izvršiti na njih unutarnji upliv, pridobiti njihove duše. To možemo postići, ako poznajemo dušu slušatelja. Govornik

mora poznavati misli i osjećaje ljudi, kojima upravlja govor, da ih može uvjeriti, za svoje mišljenje predobiti i osvojiti, i to ne silom i zakonom, nego nutarnjim poticajima. Duša je slušaoca kao njiva, koju treba obraditi. Zato je bitni uvjet za stvarni, a ne površni uspjeh govora poznavati dušu, nutrinu čovjeka: osjećaje, shvaćanja, misli, raspoloženja, sklonosti. Tek tada, kada se poznaju ljudi, naime njihova nutrina, može se na ljude utjecati. Psihologija nas upoznaje s tim unutarnjim duševnim zakonima, koji vladaju čovjekom, skupinama, narodom. Ti psihološki zakoni moraju upravljati čitavim govorom, da bismo izvršili stvarni utjecaj na slušatelje i postigli uspjeh. Najbolje uspijevaju oni, koji poznaju sredinu, u kojoj govore. I naobražen govornik, ako ne poznaje ambijent, u kojem govori, i psihu ljudi, kojima govori, može biti bez uspjeha u svojim govorima. Zato, da se može svojim govorima uspjeti kod ljudi, treba studirati sredinu i ljude, kojima namjeravamo govoriti.

Govor mora biti lijep. Naime: lijepa misao zaodjenuta u lijep oblik. Nauka o lijepom, estetika, razvit će u nama taj osjećaj za ljepotom. Tome treba da doprinese naša opća izobrazba u estetici, razvijenje estetskog osjećanja i kriterija.

Da govornikova izlaganja budu što uvjerljivija, dobro će mu poslužiti primjeri i usporedbe iz prošlosti i osvrti na savremeno društvo. To će i suhom govoru dati zanimljivosti. Zato svaki govornik mora dobro poznavati povijest i savremeni život.

Dobar govornik mora neprestano sebe izgradjivati i naobražavati. Ukoliko naša izobrazba bude savršenija i potpunija, utoliko ćemo biti bolji govornici. Osim knjiga treba svestrano proučavati živu knjigu, život. On će nam pružiti obilno gradje i ujedno oživjeti ono, što smo iz knjiga naučili.

Ali, ni sve to nije dovoljno. Osim naobrazbe moramo imati stanovitu nutarnju pobudu, neki poticaj, koji nas potiče da govorimo. To je naročito važno kod govornika. Sposobnost se govornička sama od sebe budi kod onih, koji u sebi osjećaju nešto važno i živo, što ih nagoni da govore. Težnja za srećom, ljubav prema istini, zanos i revnost. Taj ih nutarnji poticaj tjera, da izraze i prenesu na druge ono, što nose u sebi. Nutarnja snaga uvjerenja i zanosa potiče i razbudjuje u njima snage te ih preobražuje i čini riječitima. Dakle, ako hoćemo postati dobri govornici, moramo u sebi osjetiti zanos ili oduševljenje, nutarnji poticaj. Uz snažni poticaj mora govornik imati pred očima cilj, za kojim teži. Snaga i vrijednost govora upravo je u jakosti nutarnjeg poticaja i plemenitosti cilja. Pobuda i cilj prisilit će nas da govorimo, ali se treba vježbati, pravila govorništva primjenjivati i u vježbanju ustrajati. Tek tada možemo postati dobri govornici. K tome uz pobudu i svrhu treba da posjedujemo i ovo: treba da odlično poznajemo samu stvar, treba da imamo vlastito

uvjerenje i treba da se dobro pripravimo za govor. Tko ne poznaje predmet, ne može o njemu ni govoriti, a još manje drugoga uvjeriti i za svoje mišljenje pridobiti. Tko ga poznaje površno i jednostrano, a ne temeljito, samo šteti stvari i ideji. Vlastito uvjerenje nutarnja je sila, koja prelazi iz govornika na slušatelje. Ona se presadjuje, raste i živi. Govor bez osobnog uvjerenja posuda je bez sadržine. Priprava pak za govor naročito je potrebna. Makar imali ne znam kakvo iskustvo i vještinu, ipak se svaki veći i značajniji govor mora pripraviti i naučiti prije nastupa. Uvijek i za svakoga vrijedi pravilo : " Promisli, prouči, sastavi, napiši i nauči ".

Ako pak hoćemo imati uspjeha kao propovjednici, tada se moramo u tom smislu i formirati. Čitava zbirka tehničkih pravila, propovjednička priprava i rasprave o govorništvu veoma će malenu ulogu igrati kod propovijedanja, ako naša nutrina nije duhovno izgradjena, te ako ne ljubimo Spasitelja i duše otkupljene njegovom presvetom krvlju.

Kao što se svaki govornik mora formirati, tako se mora formirati i propovjednik, i to na način, koji njemu odgovara i koji je njemu specifičan. On mora dobro poznavati Sv. pismo, a naročito Novi zavjet, zatim povijest Crkve i psihu, mentalitet, život svetaca. Propovjednik nikada ne smije zaboraviti, da je propovijedanje Riječi Božje posebna vrsta govorništva, i da je kod propovijedanja vrhovni učitelj i izvor svake milosti, koji preobrazuje duše, Isus Krist.

Istina je, da je propovijedanje božanskog Spasitelja bilo odraz njegova božanstva, ali istaknuti treba, da ga je mnoštvo uvijek oduševljeno s pravim ushićenjem duše slijedilo. On je najuzvišenije istine navješćivao jednostavnim načinom, te su ga mogli razumjeti učeni i neuki, veliki i mali, dapače i djeca. Božja otajstva otkrivao je siromasima, i to pučkim i jednostavnim načinom. Time je otkrio novi način propovijedanja i naučavanja, pa i najuzvišenijih istina.

Kristov način govora i propovijedanja upotrebljavali su njegovi učenici poslije dolaska Duha Svetoga. Oni su započeli novu vrstu propovjednika, koji nema ništa zajedničko s filozofima, profesorima i književnicima onih vremena. Oni nijesu konstrktori novih teorija, nego vjesnici, propovjednici kraljevstva Božjega, koje se radja u dušama, ovate u Crkvi i kruni se gledanjem Boga. Apostoli i njihovi nasljednici, sjedinjeni s Kristom, u njegovo ime propovijedaju.

Propovjednik je Božja osoba, kojega toliko ne zanima oduševljenje ljudi, koliko duše. Njegov je cilj, a istodobno i nagrada njegova apostolata, spas duša, vječna domovina, blaženo gledanje Boga u raju.

Propovijedanje Riječi Božje traži doista ličnu izobrazbu, ali još više moralnu izgradjenost, moralnu integralnost. Zato bi morali propovijedati samo oni, koji su ne samo svojim znanjem, nego i svetošću tome dorasli.

V.

I Z V O R I

Prvi je posao oko svake propovijedi posao oko izbora predmeta; prije svega treba da izaberemo predmet, o kojem namjeravamo govoriti. Predmet mora biti jasno odredjen i jedan, a ne više njih. Mora biti zanimljiv i shvatljiv slušačima. Prikladan mjestu, prilikama i vremenu. Nov ne mora biti, ali mu zato treba dati novi izražaj, novi oblik.

Kad smo jasno i precizno odredili predmet govora, treba, u svrhu što boljeg njegova sastava, imati što više sabranog materijala o njemu. Zato, tko hoće biti dobar i zanimljiv govornik u svojim govorima, mora trajno sabirati gradivo. Gradivo po mogućnosti neka bude izvorno, naime izreke, izvatke i t.d. treba navoditi vjerno.

Kod sabiranja gradiva postupat ćemo ovako: nastojat ćemo što više čitati o predmetu, koji nas zanima i o kojem želimo govoriti; pažljivim čitanjem zapamtit ćemo važnije misli i podatke; značajnije ćemo stvari ispisati; na posebnim ceduljicama, koje ćemo svrstati abecednim redom, označit ćemo razne bilješke i sve ono, što se odnosi na predmet, o kojem že-

limo govoriti; posebno ćemo napisati o-no, što u kojoj knjizi, časopisu i t.d. nadjemo, a što se odnosi na predmet ili ima veze s predmetom našega govora.

Ali, sve sabrano gradivo o predmetu ostat će mrtvo, ako ga prije sastavljanja govora solidno ne proučimo i duboko ne proživimo. Moramo neko vrijeme živjeti s predmetom i pitanjem, o kojem ćemo govoriti. Moramo ga u sebi nositi, o njemu razmišljati i nastojati, da postane naša duhovna svojina. Dobro je o njemu raspravljati s iskusnim i upućenim ljudima. Tek onda, kada smo ga tako obuhvatili, i kad je ono postalo naša svojina, moći ćemo od njega stvoriti propovijed, iznijeti ga kao svoje. Tek tada on će izlaziti iz naše duše, iz naše nutrine; tek tada mi ćemo o njemu znati suvereno govoriti.

Da možemo dobro o nekom predmetu govoriti, treba o njemu steći što više znanja. Ako to vrijedi za govornika uopće, napose vrijedi za propovjednika, koji mora biti, kako veli sv. Pavao : " Da bude u stanju i opominjati sa zdravom naukom i pokarati one, koji se protive" / Posl. Titu, I.,9./.

Propovjednici treba da budu svijesni svoje službe nastojeći da vjernici vjeruju i čine ono, što je potrebno da se spase. U ovom smislu odredjuje Kodeks /can.1347 ,1 / : " In sacris concionibus exponenda in primis sunt, quae fideles credere et facere ad salutem oportent ".

Propovjednici nikada ne smiju zaboraviti, da su oni " ministri et dispensatores verbi Dei "/ I.Korinč.,IV.,1./,glasnici Božje objave. Zato se u propovijedanju moraju pozivati na Boga i na Božji auktoritet.

Propovjednik ima mnogo izvora, odakle može crpsti gradivo za svoje govore. Svi izvori nemaju istu vrijednost, jer su jedni glavni, a drugi pomoćni i sporedni. Promotrit ćemo ukratko jedne i druge.

A. Glavni izvori propovijedanja

Prvi i glavni izvor propovijedanja mora biti Sv. pismo. Napose pak sv.Evandjelje, gdje se Božja objava, Riječ Božja nalazi izražena riječima samoga Krista. Evandjelje mora biti bit propovijedanja. Zatim, liturgija treba da bude izvor, iz kojega će propovjednik crpsti gradivo za propovjedanje. Pa onda patristika, tumačenje objave sa strane crkvenog učiteljstva.

Da upoznamo, od kolike su vrijednosti i koristi za propovijedanje ovi izvori, promotrimo svaki napose.

1. Sv. pismo

Sv. pismo s pravom mora biti izvor propovijedanja, jer je Sv. pismo riječ Božja, a propovjednici su Božji poslanici / 2.Kor. V.,20./. Oni treba da upotrebljavaju riječi Onoga, kojega su poslanici. Ništa od Sv. pisma nije korisnije,da se postigne trostruki cilj propovijedanja : " docendi, delectandi et movendi" .

Cilj propovijedanja lijepo ističe sv. Toma: " Illuminare in credendis, dirigere in operandis et vitanda manifestare" /Com. in Mat. 5./. A to se najbolje postizava riječima Sv. pisma. Zato sv. Pavao veli: " Sv. je pismo Bogom nadahnto i korisno za učenje, za karanje, za popravljanje, za odgajanje u pravdi"/2.Tim. III.,16./. Sv. Augustin nadodaje: "Čovek toliko više ili manje mudro govori, koliko Sv. pismo bolje ili manje poznaje " / Homo tanto magis vel minus dicit sapienter, quanto in Scripturis sacris magis vel minus profecit, De Doc.Christ.4., 5. /.

Sv. pismo nije samo zgodno i podesno za pouku, nego i posjeduje dokaznu i neuporedivu apologetsku moć. U ovom smislu Klement Aleksandrijski veli: "Si probare oportet quod dictum est, voce Domini probemus, quae est magis fide digna, quam quaevis demonstrati" /Strom.7., 16./. A sv. Toma: " Locus ab auctoritate, quae fundatur in Revelatione divina, est efficacissimus " /S.Th.I.,q.I.,ar.8 ad 2./

Riječ je Sv. pisma vječna riječ, t. j. uvijek stara i uvijek nova. Ona sadržava nepromjenljivo znanje, te se s pravom može reći: tko posjeduje znanje Sv pisma, posjeduje vječno znanje. Zato i veli sv. Augustin: " Quanto quis pauperiorem se cernit in suis, tantum eum oportet in Scripturis esse ditiorem, ut qui propriis verbis minor est, maiorum testimonio quodammodo crescat " .

Izmedju knjiga Sv. pisma naročito treba proučavati Evandjelje, jer Evandjelje nije samo napisano po nadahnuću Duha Svetoga, nego u njemu govori sama utjelovljena Riječ, i jer nam je naročito naredjeno propovijedati Evandjelje:"Propovijedajte evandjelje svim stvorenjima"/Mar. XVI.,15./.

Iza Evandelja naročito pažnju zaslužuju poslanice sv. Pavla, koji se poslije Krista, utemeljitelja Crkve, smatra glavnim radnikom Crkve, te ga zato i zovu a p o s t o l n a r o d a .

U poslanicama sv. Pavla imamo najbitnije gradivo za propovijedanje. Tu je čitava dogmatika: sv. Pavao naime govori o Bogu, jednom i trojnom, Stvoritelju, Spasitelju, Posvetitelju; o milosti, o predestinaciji, molitvi; o svećeništvu, apostolatu i budućem životu. Tu je čitava moralka : sv. Pavao promatra čovjeka u njegovu razumu, u osjetilima, strastima, u intimnoj borbi izmedju duha i tijela ; zatim ga promatra uzdignuta na krepostan život sve do najvišeg vrhunca, do ljubavi, koja ga konačno sjedinjuje s Bogom. U poslanicama sv. Pavla nalazimo dapače i sociologiju: kršćanski ustav i pojam države, obitelji, društvenih klasa, uporabe bogatstva, kulture, umjetnosti. Sv. je Pavao spojio u sintetičnoj slici Stari i Novi zavjet, povijest Crkve s poviješću čovječanstva davši nam tako ključ filozofije povijesti, kojoj je Krist centar. "Biti očekivan, doći, biti priznat i čašćen: to je povijest Kristova i povijest svijeta", rekao je jedan povjesničar.

Sv. je Pavao dao propovjedniku divne primjere duhovnog govorništva, i to puna jakosti i oduševljenja, u pučkom i uzvišenom stilu. Osim toga dao je i divan primjer apostolskog života.

U svojim poslanicama sv. je Pavao dogmatik i moralist, asket i mistik, povjesničar i umjetnik. Nijedan propovjednik ne smije zanemariti ovog velikana. Služeći se sv. Pavlom propovjednik će izbjeći pogibao da neispravno shvati Crkvu, društvo, kršćansku dušu obuhvaćenu nadnaravnošću.

Sve rečeno potvrdjuje papa Leon XIII; govoreći : " Scriptura Sacra oratori sacro auctoritatem addit, apostolicam praebet dicendi libertatem, nervosam victricemque tribuit eloquentiam".

Ako Sv. pismo izbliza, na izvoru proučavamo, moći ćemo ga zgodno upotrebljavati kao što su to činili sv. oci. Ono mora biti predmet svakodnevnog čitanja i meditiranja i tako trajna hrana naše duše čitav život.

U Sv. pismu nalazimo vanredan jezik, bogati slikoviti izražaj, jedinstvene primjere.

Pomanjkanje Sv. pisma u propovijedima osjeti se veoma brzo. Nema znanosti, ni knjige, koja ga može nadomjestiti.

Da možemo dobro upoznati Sv. pismo, treba imati što vjerniji originalni tekst, i to po mogućnosti na materinskom jeziku, te ga često čitati, zapravo s njim živjeti. To je jedina knjiga, koja ne stari, jer ne stari njezin auktor, niti nauka, koju sadrži.

Ako budemo čitali i proučavali Sv. pismo, često i pomnjivo, tada se ne će dogoditi, da ćemo ga citirati kao neku tudju knjigu, tudje djelo, nego kao svoje vlasništvo, jer će ono biti naš život.

U citiranju Sv. pisma treba naročito paziti na vjernost i ozbiljnost. Vjernost traži, da se citira ono, što se citira, potpuno točno, koliko god je moguće; ozbiljnost pak traži, da ne gomilamo latinskih citata, kojih slušateljstvo ne razumije , nego da u citiranju budemo umjereni i da u svakom slučaju damo u prijevodu značenje citata.

Sv. pismo daje propovjedniku obilno mnoštvo govorničkih pomagala: dogadjaje , slike, metafore, alegorije, način izražavanja.

Povijesne knjige daju dogadjaje, istinite i potresne, veoma zgodne za moralno tumačenje. Divni prizori iz života opisuju se u dogadjajima Josipa, Tobije, Rute, Estere, Judite i t.d. Tu se naravno i živo pripovijedanje začinjava idilom, činjenica i djela pjesmom, naravna ljepota moralnom.

Ako želimo svoje izlaganje potvrditi činjenicama, ništa nam ne će bolje pristajati od biblijskih dogadjaja.

Proročke su knjige rudnik snažna, divna izražaja. Ako ih upotrebljavamo, pomoći će nam da uzdignemo svoj stil do zamjernih visina. Izaija je gorostas riječi, ekspresije, crtanja situacije. Jeremija je bogat slikama, nježnošću, dostojanstvom. On je pravi učitelj elegija. Njegove tužaljke odgovaraju veličini bola. Dok plače, spaja

svoj plač s voljom Providnosti. Ezekijel je jedna tragična figura, gdje je moć izražaja silno žestoka. Danijel je pun blagosti. On pjeva o Božjem milosrdju i baca svijetlo svojih vizija u budućnost, koju napunja svetim pouzdanjem. Baruh je pjesnik, Joel sav ponosan, Abdija sama vatra, Mikeja žestok i uzvišen, Naum veličanstven, Sofonija pjesnik ukora i nade, Agej, Zakarija i Malakija tješitelji poslije sužanjstva. Kod svih nalazimo istinu skupa s ljepotom, život skupa s imaginacijom, nacrt s koloritom, žestinu s milinom.

Nijedan pjesnik nije izrazio s tolikom moći božansko, niti iz ljudske duše izvadio toliko bogatstvo zbivanja, koliko su to učinili pisci psalama. Psalmi su kratki u pripovijedanju, jezgroviti u izražajima, duboki u smislu, slikoviti u stilu, nježni u očitovanju milosrdja, žestoki i strašni u navješćivanju pravde, vrući i pobožni u molitvi, puni metafora i slika vlastitih orijentalcima.

U Sv. pismu nalazimo divnu pjesmu združenu s najuzvišenijom filozofijom života u rješavanju vječnog problema boli. Primjer toga imamo kod Joba, koji spaja dva svijeta : svijet grijeha i milosti, smrti i uskrsnuća, kušnje i nagrade.

Knjige mudrosti snažnim izražavanjem izrazuju mudrost ljudsku i vjekovito iskustvo. One nas tako dovode do praktičnog smisla života.

Ipak nijedna knjiga Sv. pisma ne zna tako divno spojiti jednostavno s uzvišenim, istinito s imaginarnim, činjenicu s idealom, priču s realnošću, božansko s ljudskim, kao Evandjelje. Evandjelje nas divno uči govoriti s narodom, s vlašću, s Bogom , sa svakim staležom i svakim vremenom.

Sv. Evandjelje uči nas govoriti s ljubavlju, uči nas moć ljubavi. Nijedan filozof nije pobijedio svijet silogizmima, dok ga je Krist preobrazio plamenom ljubavi.

Evandjelje će nas poučiti taktu i prilagodjivanju govora raznim slušateljima i okolnostima. Koja razlika na pr. u Spasiteljevim govorima, koje upravlja farizejima, učenicima, narodu, vlastima! Njegov je govor istodobno dirljiv i oštar, pučki i uzvišen .

Evandjelje nas uči jakosti u navješćivanju istine, koja ne uzmiče ni pred silom, ni pred prijetnjama, ni pred ljudskim obzirom, niti se pretvara. Nadasve uči nas, koju vrijednost ima harmonija izmedju života i nauke.

Ako hoćemo, da ova božanska umjetnost postane i naša umjetnost, tada je moramo čitati ne kao filolozi ili kao filozofi, nego kao vjernici. Tako će goruća revnost Kristova biti takodjer i naša revnost. Naša će riječ tada imati njegov izraz, njegovu privlačivost, njegovu moć.

2. L i t u r g i j a

Poslije Sv. pisma glavni izvor propovijedanja morala bi biti liturgija. Ona je kao sadržaj i proširenje Sv. pisma .Ona iz

Sv. pisma uzima ono, što je najljepše. Ona zorno tretira sva otajstva vjere, koja se nalaze u Sv. pismu, ispoljava kršćanski život sa svakog stanovišta. Nadasve ističe osobu Isusa Krista, koji je centar kulta i koji treba da bude centar čitavog našeg života. To je prava teologija na djelu, u drami. Liturgija daje vjerskim istinama oblik i način, kako da se očituju. Poziva vid, sluh i čitavog čovjeka, da vjeruje i da radi kako ga vjera uči, te sve ono, što je lijepo i bogato u naravi, umjetnosti, plastici, slikarstvu i pjesništvu upotrebljava u kultu. Svaku stvar usmjeruje i odredjuje prema najdostojnijem i najvećem cilju.

Liturgija sažima i izražava sve ono, što je bitno u crkvenoj povijesti. Ona nas neprestano podsjeća na veliko otajstvo Otkupljenja. Uči nas, da vjera nije samo vjerovanje, nego i djelovanje. Divno spaja žalost sa svečanošću, plač s veselim aleluja.

Sjaj obreda, bogatstvo oltara i hramova, harmonija pjevanja, uzvišenost pjesama, veličanstvene kretnje službenika, koji svoju ulogu izvode usred divne i veličanstvene pozornice, koja odgovara srcu i mašti, - doista privlače i oduševljavaju čovjeka.

Liturgija d i n a m i č k i prikazuje povijest Otkupljenja, živim, pokretnim i rječitim slikama.

Dovoljno je misliti na brevijar, na obred sv. mise, na sakramente i sakramentalija, obrede Velike sedmice; zatim na glavne blagdane, prosne dane, procesije, razne posvete i blagoslove, da se shvati ljepota liturgije i utjecaj, što ga liturgija vrši na život vjernika.

Danas se posvuda nastoji liturgijskim pokretom oduševiti i uputiti narod, da skupa sa svećenicima sudjeluje u kultu moleći i pjevajući. Zato propovjednik već nalazi narod pripravan da shvati i uživa u liturgijskim ljepotama. Dužnost je dakle svakog propovjednika da tumači narodu smisao liturgijskih obreda, da otkriva ono, što je puno života i duha u njima.

Ukratko, propovjednici bi češće morali govoriti vjernicima o sv. misi, tumačiti obred sv. mise, obrede sakramenata i velikih blagdana, smisao i značenje pjesama i psalama, što ih narod pjeva, a više puta i ne razumije. Propovjednik mora tumačiti narodu, čemu umjetnost u hramu, značenje sv. ruha, zvona, orgulja, jednom riječju široko područje liturgije, koja u različitim obredima prati čovjeka od zipke do groba, dapače i preko groba.

3. P a t r i s t i k a

Djela sv. otaca takodjer su odličan izvor za propovjednike, pa stoga proučavanju sv. otaca treba da propovjednici posvete posebnu pažnju.

Apostolska misija nije zatvorena s apostolima, nego se nastavlja s apostolskim ocima, apologetima, grčkim i latinskim sv. ocima, zatim skolasticima i modernim teolo-

zima. Predmnijeva se, da se je svaki svećenik za vrijeme svojih teoloških nauka uputio u patristiku. Svakako uz Sv.pismo djela sv. otaca morala bi biti svagdanja hrana svakog svećenika i poslije bogoslovskih studija. Ako nije moguće sve sv. oce temeljito poznavati, morali bismo odabrati barem jednoga ili dvojicu te temeljito proučiti njihova djela i njihov život, da se tako obogatimo njihovim blagom i njihovim primjerima. Nikada se ne će dovoljno naglasiti, koliko vrijedi i koristi , u svrhu teološke izobrazbe i moralne izgradnje, temeljito poznavanje sv. otaca i njihovih djela. Sv. su oci veliki ljudi, a općeći s velikim ljudima, participirat ćemo barem nešto od njihove veličine, ma u kojem pogledu.

U djelima sv. otaca naći ćemo obilno gradiva za naše propovijedi, u svim pitanjima, koja nas zanimaju.

Istaknuti treba, da se u sv. otaca nalazi obradjena sva katolička naka, i i to u odličnoj formi i načinu, jasnoći i jakosti. Djela su sv. otaca bogat rudokop, gdje se nalazi veliko blago, koje vješt propovjednik treba samo da izvadi te iskoristi. To je i razlog , da Sv. kongregacija naročito preporučuje svete oce : " Sanctos Patres praedicationis minister praecipue sequi innitatur".

x

4. Crkveno učiteljstvo

Pod crkvenim učiteljstvom razumijevamo katoličke teologe, koji vjerno i znanstveno tumače objavljenu nauku, zatim crkvene sabore i Sv. Stolicu.

Teologija nije drugo nego znanstveno naučavanje objavljenih istina. Tu se objavljene istine znanstveno dokazuju te izvode odgovarajući zaključci. Od kolike je vrijednosti teologija, to je suvišno isticati. Dovoljno je reći, da je teologija već izgradjeno gradivo, i to znanstvenim načinom. To je gradivo dovoljno oblikovati govornim načinom, pa da od njega budu eminentne propovijedi. Ima propovjednika, kod kojih se opaža veoma malo teologije. Doista nije sasvim lako propovijedati teologiju, ali to nije razlog , da se teologija ne propovijeda. Želja je sv. Crkve, da se teologija propovijeda. Dogadja se, i to nažalost ne rijetko, da se propovijeda sve drugo samo ne teologija. Koliko gradiva , i to izvrsna i s obzirom na materiju i s obzirom na obradbu, pruža propovjednicima samo, na primjer, Teološka suma sv. Tome .

Kod sv. Tome propovjednik će naći i prvoklasna materijala i dubokih, svestranih i jasnih dokaza za svaki problem.

Istina,možemo se, od prigode do prigode, zaustaviti i na djelima književnika , umjetnika, filozofa, te ih u potrebnoj mjeri citirati, ali nije dobro, ako je čitava propovijed samo književni govor, neka stručnjačka šetnja kroz književnost i umjet-

nost. To se protivi crkvenom propovijedanju. Teološke dokaze treba pojačati raznim usporedbama, koje će predmet bolje rasvijetliti, ali se objavljena nauka nikada ne smije profanirati. Riječ se Božja ne smije propovijedati na način koji je profanira i ponizuje.

Osim dogmatike propovjednik treba da dobro poznaje i moralku. To je potrebno, da bi mogao biti vrstan liječnik duša. On, nadalje, treba da bude upućen u askezu i mistiku. U tim teološkim disciplinama otkrit će mu se panorama izabranih duša, što će mu pružiti mogućnosti, da vodi barem najizabranije od svojih slušatelja k sve višim vrhuncima duhovnog života.

Propovjednik će, zatim, iz crkvenih koncila i dekreta Sv. Stolice crpsti gradivo za svoje propovijedi. On će uvijek imati na pameti, da je crkva temelj i čuvarica istine. Sv. Grgur veli: "Synodos sanctae Ecclesiae sicut libros Evangelii accipere ac venerari debemus".

x x x

x

B. Pomoćni izvori propovijedanja

Dosada smo promatrali glavne izvore propovijedanja, a sada ćemo ukratko promotriti pomoćne ili sporedne izvore. Pomoćni su izvori pomagala, s pomoću kojih propovjednik treba da rasvijetli svoj predmet, koji treba da bude uvijek svet.

Medju pomoćne ili sporedne izvore propovijedanja ubrajamo filozofiju, književnost i umjetnost, crkvenu i svjetovnu povijest, prirodne znanosti i, napokon, svoje i tudje iskustvo.

1. F i l o z o f i j a

Filozofija pruža propovjedniku zakone i dokaze, da može ispravno razlagati o principima vjere i morala. Ali se propovjednik, upotrebljavajući filozofiju u svojem propovijedanju, mora čuvati, da ne padne u racionalizam. To nas opominje i sv. Pio X., kada veli: "Alterum offensionis caput iniiciunt, qui ita de rebus religiosis disserunt, quasi omnia caducae huius vitae emolumentis comodisque metiantur". Skrenuo bi sa svoga puta propovjednik, koji bi filozofiju i druge znanosti smatrao ne pomoćnim, nego glavnim izvorima svojih propovijedi.

Propovjednik treba da bude filozof u tom smislu, što se u mišljenju i razlaganju pokorava zakonima logike i filozofije. Drugim riječima, vrhovnim kriterijem istine

ne smije postaviti filozofsku očevidnost mjesto Božjeg auktoriteta. On uvijek mora biti i ostati kršćanin, koji objavljene istine vjeruje i propovijeda jedino zato, jer ih je Bog objavio. To nas opominje i sv. Pavao, kada veli : " Govor moj i propovijedanje moje nije bilo u uvjerljivim riječima /ljudske / mudrosti "/1. Korin. II.,4./.

Nikada se nitko nije obratio samo filozofskim raspravljanjem , na temelju same filozofije, samog filozofiranja. Filozofija može biti samo pomoćno sredstvo obraćenja, a nikada glavno. Filozofska raspravljanja ne stvaraju svece i mučenike, nego profesore i učenjake.

Kako da se služimo filozofijom ili filozofskim elementom u propovijedima? Sv. Toma daje ovakve upute o upotrebi filozofije u propovijedanju : " Accipere potest aliquid a philosophicis disciplinis, non quod ex necessitate indigeat, sed ad maiorem manifestationem eorum quae in Sacra Scriptura traduntur " / S.TH.,I.,Q. I.,ar.5./. Prema tome pravilu sv. Tome filozofiju treba upotrebljavati prema izobrazbi i potrebi slušateljstva, naime onoliko i onako, kako će slušateljstvu objavljena istina biti što jasnija .

U današnje doba, kada se govori slušateljstvu, koje ignorira Sv. pismo, tradiciju i teologiju, dobro je poslije glavnih izvora navesti i dokaze iz razuma, te pokazati, da se objavljene istine ne protive razumu. To će zastalno biti od koristi, da se slušateljstvo uvjeri o ispravnosti i istinitosti sv. vjere.

2. Književnost i umjetnost

Književnost i umjetnost veomá su zgodna pomagala u propovijedanju. U kojem smislu ? Prvenstveno u tome, što je i propovijedanje / ukoliko je dakako pravo govorništvo / jedno područje umjetnosti, što je naime i govorništvo rezultat umjetničke sposobnosti. Uslijed toga govornik će svojom umjetničkom sposobnošću svoj govor sastaviti kao arhitekt, obojati kao slikar, izradi ti kao kipar, , ispjevati kao glazbenik, oživjeti kao pjesnik .

Nadalje : književnost i umjetnost veoma su zgodna pomagala u propovijedanju, što će vješt propovjednik u svojim govorima upotrebiti jake izraze tragedije, da njima oriše ljudske strasti, paklene muke, grižnju savjesti i t.d.; poslužit će se lirikom, da opiše Boga, ljepotu neba , dušu u posvetnoj milosti i t.d.; poslužit će se elegijskim stilom i načinom, da izrazi bol i plač, a epopejskim u crtanju povijesti Crkve. Divan primjer toga daje nam Sv. pismo, gdje se lirika, tragedija, elegija i povijest, medjusobno popunjavaju te u medjusobnoj harmoniji daju velebna djela čovječjeg izraza.

Propovjednik, koji u svojim propovijedima samo dokazuje, može uvjeriti slušateljstvo; ali propovjednik, koji je istodobno i umjetnik, svoje će slušateljstvo uvjeriti i osvojiti.

Napokon, umjetnost pomaže i samu formaciju propovjednika, jer propovjednik, koji proučava umjetnost, stiče posebni smisao , posebnu izobrazbu, proširuje svoje vidike, dobiva bogat izvor dogadjaja, prizora , slika To mu veoma pomaže , da izvrsno rasvijetli svaki svoj predmet.

Umjetnost bojadiše , pjeva, zaodjeva istinu svojim sjajem te je tako očituje u njezinoj divnoj biti.

Arhitektura to čini skladom konstrukcije, čime daje života statici ; kiparstvo svojom plastikom ; pjesništvo svojom imaginacijom; slikarstvo bojama; glazba zvukovima i ritmom ; dramatika deklamacijom, a govorništvo snagom skladne, logične i profinjene rječitosti.

Pri tome treba naglasiti , da se u govorništvu dogadja nešto, što se ne dogadja u nijednoj drugoj umjetnosti : govorništvom se obuhvaća čitav čovjek, a ne samo jedan trenutak njegov ili jedan dio njegov.

K tome govorništvo karakterizira i to, što proizvodi odluke i djela ,te stvara jednu bolju moralnu realnost,dok druge umjetnosti proizvode samo užitak. Ono daje i stvara jedan bolji realni život .

Sve mora u govoru , kao i u svakom drugom umjetničkom djelu, biti harmonično. To je uvjet ljepote govora kao umjetničkog djela. Nije dovoljno istinu izložiti, već je treba i privlačivom učiniti. Zato propovjednik ne će samo govoriti razumom, nego srcem i maštom. Samo će tako i tada imati dovoljno uspjeha, jer će samo tako i tada govoriti i umu i srcu svojih slušatelja. Propovjednik treba da pazi da ne pretjeruje, jer se ljepota sastoji ne u samom nakitu , nego više u zgodnim odnosima . Zato će paziti i na to, da bitno ne uništi sporednim. U svakom slučaju kao što treba da uvijek pazi, da ono , što je ljudsko , ne nadvisi ono, što je božansko , tako treba da pazi, da ono, što je manje vrijedno , ne uništi ili ne ošteti ono, što je vrednije.

3. Povijest i ostale znanosti

Crkvena i svjetovna povijest, i sve druge znanosti, mogu nam kod propovijedanja poslužiti kao pomagala, da što bolje rasvijetlimo predmet svoga govora.

Crkvena i svjetovna povijest pružaju obilno gradiva , činjenica i t.d., da se dokaže objavljena nauka.

Ni prirodne znanosti ne mogu se rastaviti od vjere , jer je Bog auktor vjere i znanosti. Propovjednik će upotrebiti znanosti , da pokaže i dokaže ispravnost i istinitost Božje riječi.

Zato koliko povijest , toliko i sve druge znanosti propovjednik treba da uvijek proučava i promatra s kršćanskog stajališta.

noviŝta i da zna izabrati činjenice i dokaze, koji će pridonijeti cilju njegova propovijedanja.

Napominjemo, da se u propovijedanju mogu upotrebiti i stvari, koje nijesu sasvim kritički ili znanstveno dokazane; naročito, ako postoji glede njih tradicija. Javno nijekati nešto, što nije u potpunosti znanstveno dokazano, a što tradicija neprestano podržava, prouzročilo bi sablazan kod vjernika. U propovijedanju ne treba nijekati nešto samo stoga, jer nema za to stopostotnih povijesnih dokaza, na pr. prijenos loretske kuće.

Ako se navode poznati dogadjaji, onda treba navoditi one dogadjaje, koji su općeniti i svima poznati. Imena se osoba ne smiju spominjati, ako bi to moglo prouzrokovati neugodnost ili neraspoloženje kod slušateljstva. Naročito treba paziti na to, da se činjenice ne iskrive; treba ih navesti onako, kako su se dogodile.

x x x

x

VI.

G O V O R

U ovom dijelu iznijet ćemo sve ono, što smatramo potrebnim, da se jedan govor dobro sastavi, lijepo izrazi i uspješno izgovori. Zato ćemo promotriti sastav govora, stil govora, razne vrste govora i javni nastup.

A. Sastav govora

Sabrati gradivo, koje smatramo potrebnim, da možemo o nekom predmetu govoriti, to još ne znači sastaviti govor. Sastaviti govor znači tom gradivu dati govornički oblik, dotično govornički ga oblikovati. Oblik, koji moramo dati našem govoru, mora biti takav, da čitavo gradivo sačinjava cjelinu, u kojoj će svaka stvar biti postavljena na pravo mjesto.

Ovdje upravo započinju poteškoće, koje treba valjano rješiti, da bi se sastavio valjan govor. Bez sumnje; teško je sastaviti govor, koji će odgovarati svim zahtjevima. To je pogotovo teško u početku propovjedničkog posla. Mnogi rješavaju poteškoće tako, da uzmu tudji govor, nauče

ga napamet, pa ga izgovore na propovijedaonici. Taj se način ne može pohvaliti ni preporučiti. Nije lijepo ni časno kititi se tudjim perjem. Poteškoće treba rješavati radikalnije. Treba sjesti i govor sastaviti, ma koliko poteškoća trebali zbog toga prijeći, prevaliti, svladati.

Propovijed treba započeti tako, da se postavljanjem pitanja ili problema probudi u mislima, u psihi slušateljstva interes i pažnja. Potom treba nastaviti pozivajući se na Božji auktoritet, koji je najjači dokaz vjere i koji se ne može ničim drugim nadoknaditi, jer nema dijalektike ni jakosti, koja bi ga nadomjestila. Ne mora se nanizati bezbroj citata, nego govor mora teći slobodno navadjajući po koji dokaz iz Sv. pisma, tradicije i crkvenog učiteljstva. Na drugo mjesto dolaze dokazi, koje ćemo uzeti iz pomoćnih izvora i koji će slušateljstvu istinu bolje rasvijetliti. Ovim načinom najbolje izlažemo i rasvjetljujemo objavljene istine.

Napokon treba riješiti poteškoće, što ih istini suprotstavljaju narav, strast, zablude, opće mišljenje, kriva filozofija. Na ovaj način naš govor biva veoma zanimljiv i bogat mislima, a svojom raznolikošću uklanja monotoniju, koju znade proizvesti apstraktni predmet propovijedi.

Sastavljajući govor, treba imati na pameti, da se ne piše, da sastav

bude čitan, nego da se izreče i da se sluša. Prema tome način i oblik sastavljanja mora biti drugačiji od sastavka, koji se samo čita.

Kod sastavljanja propovijedi treba misliti i na to, da propovijed nije monolog, nego neka vrsta razgovora sa živim slušateljstvom, koje, iako muči, dok sluša, ipak proživljava razne osjećaje, koje govor izaziva. Zato kod sastavljanja propovijedi treba da pred svojim pisaćim stolom sebi predstavljamo prisutno slušateljstvo, i to ono slušateljstvo, kojem ćemo govoriti.

Na svaki način, kod svakog govora mora biti : uvod / exordium /, razvijanje / evolutio / i zaključak / conclusio/.

Sva tri dijela moraju biti prirodna i logična i moraju sačinjavati jednu cjelinu. Prijelaz iz jednog dijela u drugi mora biti nezapažen, t.j. tako povezan, da se ne primijeti ni odvojenost ni praznina. Svi dijelovi moraju biti povezani u jednu i nerazdvojnu cjelinu vještim prijelazima i prikladnim stepenjima. To je posebna vještina dobrog govornika. Postizava se tako, da se uživimo u tok čitavog govora, da logično mislimo, da izvodimo jednu misao iz druge. Svi dijelovi nijesu jednako dugi. Uvod je kratak. Njim se približavamo slušateljstvu, stvaramo raspoloženje i pozornost. Razvijanje je glavni dio govora. Tu izlažemo i tumačimo predmet, razvijajući misli jednu iz druge, dokazujući ispravnost nauke, uvjeravajući slušateljstvo. Ovaj je dio najvažniji i ujedno najduži. Tu se pokazuje sposobnost

govornika. Ovom dijelu treba posvetiti naročitu važnost i posebnu pažnju. Treći dio, zaključak, ne smije biti predug. U par rečenica treba ponoviti glavnu misao, izvesti logičan zaključak i posebno ga naglasiti. Dobro je jednom jakom rečenicom završiti govor, koja će ga zasjeći i utisnuti u srce i pameti slušatelja.

Prijedjimo sada na pojedine dijelove govora te ih ukratko promotrimo.

1. U v o d

Exordium est prima pars orationis, animum auditoris idonee comparans ad reliquam dictionem.

Uvodom se predstavljamo slušateljstvu, uvodimo ga u predmet, ističemo važnost, svraćamo pozornost, stičemo blagonaklonost slušateljstva.

Ovo je najkraći dio, ali vrlo važan, jer njime osvajamo slušateljstvo i pripravljamo ga za daljnje izlaganje. Ciceron veli : " Sumantur autem exordia tria rerum gratia, ut amice, ut attente, ut intelligenter audiatur "/Cic.Part.Or.8/.

Uvod / exordium / može biti simplex, insinuans et solemne .

Prvim ili jednostavnim uvodom uspostavljamo dodir sa slušateljstvom, i to onim načinom, kojim smatramo hic et nunc najpodesnijim. Jednostavno uvodimo slušateljstvo u predmet i pobudjujemo njegovu pozornost .

Drugu vrst uvoda upotrebljavamo onda, kada namjeravamo slušateljstvu govoriti o stvarima njemu neugodnim i nepovoljnim. Tada ga zaobilazećim putem uvodimo u predmet.

Treća vrst uvoda upotrebljava se u svečanim i tragičnim zgodama, kada se želi kod nastupa postići neki vanredni učinak.

U uvodu treba svakako naznačiti, o čemu će se govoriti, i dati razdiobu govora. To je naročito potrebno u dužim govorima. Razdioba govora u uvodu mora biti jasna , potpuna i savršena , da je slušateljstvo lako shvati i drži na pameti za vrijeme govora . Bourdaloue nam daje klasičan primjer glede razdiobe govora.

2. O b r a z l o ž e n j e

Razlaganje ili razvijanje/evolutio / najvažniji je dio govora. Naziva se i obrazloženje ili dokazivanje /confirmatio/.

Confirmatio est praecipua pars orationis , in qua tota spes vincendi ratioque persuadendi posita est.

U ovom dijelu moramo upotrebiti svu svoju sposobnost, da što pravilnije i potpunije postavimo problem i da ga što bolje i uspješnije rješimo .

Istina, koju hoćemo dokazati, u prvom redu mora biti nama jasna. Nju ćemo slušateljstvu najjednostavnije dokazati silogismom , ali bi bilo jako dosadno natrpati govor suhim silogizmima. Zato ga moramo uresiti retoričkim figurama, koje će ga slušateljstvu učiniti pristupačnijim.

Svaki silogizam mora biti logički razvijen i retorički urešen. Propovijed se sastoji od filozofskog i retoričkog dijela. Filozofski dio daje govoru logičnu povezanost, čvrstu nutarnju strukturu, a retorički dio daje mu živahnost, bujnost, dramatičnost.

3. Završetak

Treći dio govora naziva se zaključak / conclusio / ili završetak /peroratio / .

Peroratio est extrema orationis pars , in qua id , quod tota oratione expectabat orator , maiori vehementia evincere et obtinere contendit .

To je cilj svakoga govora : svečani završetak. Sinteza svega, plod govora , pobjeda istine.

Završetak treba da ponovi glavne misli govora, da ih tako slušateljstvo bolje zapamti.

Nikada se govor ne smije završiti prijetnjama , nego pobudom i nagradama, obećanjima , velikodušnošću .Potrebno je da slušateljstvo na koncu bude potpuno zadovoljno i da se s veseljem rastane od propovjednika.

B. Stil govora

Izmedju darova, što ih Bog daje svojoj Crkvi u svrhu spasavanja duša, nalazi se i gratia sermonis. Svjetovnjaci je lako definiraju govorničkom tajnom umjetnosti , dok je ona kod propovjednika ustvari posebni dar Duha Svetoga.

Svaka propovijed mora odraziti svećenika, naime njegov unutarnji život. Ona mora biti odraz svećeničke revnosti i ljubavi ; drugim riječima , svetosti svećenika propovjednika.

Svećenik svojim propovijedima mora poučavati. Mora propovijedati istinu, zdravu moralnu stvarnost. Kršćanskom narodu , dotično budućim stanovnicima neba, treba ozbiljno i sveto govoriti. Brbljanje i šale nijesu za crkvu .

Drugo, treba govoriti tako, da nas svi čuju i razumiju. Svojim govorom moramo pobuditi zanimanje i pozornost. Naš govor ne smije biti pokora za slušatelje. U izražavanju moramo biti jasni i jednostavni. Smiješan je propovjednik, koji navješćuje Riječ Božju tražeći samo birane riječi.

Treba učiniti, da se zavoli ono, o čemu se govori i da se slušateljstvo oduševi.

Stil propovijedi neka bude prilagodjen slušateljstvu. Neka bude govornički i jezično ispravan, sasvim jasan, da ga svatko može razumjeti, da bi se onda Božjim riječima okoristio.

C. Razne vrste govora

Ima više vrsta govora, kojima se služi propovjednik, pa ćemo sve nabrojiti i ukratko rastumačiti.

1. K a t e h e z a

Kateheza je jednostavan i jasan način tumačenja objavljenih istina. To je prvi i najjednostavniji način, kojim izlažemo kršćanske istine. Obuhvaća čitavu Kristovu nauku, koja mora ravnati životom svakog čovjeka i neprestano ga upućivati prema vječnoj domovini i Bogu , kao početku i svršetku njegova života .

Predmet su katehetskog poučavanja: vjerovanje, sakramenti, zapovijedi, liturgija i biblija. Poteškoća se sastoji u tome, da se uzvišenost nauke spoji s jednostavnim načinom obučavanja, da bismo istinu prilagodili shvaćanju onih , koje katehiziramo. Kod svakog tumačenja treba pojedincima dati i praktične upute za život, prema sposobnosti i dobi.

2. H o m i l i j a

Homilija je drugi način pastoralnog propovijedanja, koji dolazi iza kateheze. Njezina je karakteristika ta, što tumači evandjelja i epistole.

Da se može upotrebljavati ova vrsta propovijedanja kako se dolikuje, treba posjedovati veću kulturu uz plemenit duh . Nije dovoljno ponavljati citate iz Evandjelja dodavajući kakvu esklamaciju ili nesuglasnu refleksiju, nego treba shvatiti pravi smisao, treba prodrijeti u neiscrpivo blago toga smisla , proširiti ga s pomoću paralelizma u Sv. pismu, treba izvući praktične pouke, koje se nalaze u svakom evandjelju i svakoj epistoli.

Prvi je tip homilije onaj, koji se naziva komentar. On je tipa egzegetskog . Komentar se sastoji u tome, da se evandjelje postavi u svoj naravni ambijenat, koji će nam omogućiti, da bolje shvatimo njegov sadržaj ; zatim treba rastumačiti pojedine rečenice s pomoću potrebnog kritičkog aparata, koji će pomoći da shvatimo smisao evandjelja ; napokon treba naglasiti moralne aplikacije, koje izlaze iz evandjelja, a koje nijesu drugo nego saglasnost našeg života s Kristovom naukom .

Drugi je tip homilije onaj, kada se uzima jedna izreka evandjelja ili epistole, te se od toga napravi predmet čitavoga govora. To se zove homilija predmeta. U ovom načinu postoji velika pogibelj , da se propovjednik odaleči od teksta evandjelja i da se napravi slobodan govor pod izlikom evandjelja. Bilo bi veoma zgodno, kad bi se ova metoda pretvorila u govor , u kojem bi se sabralo sve ono, što Evandjelje sadrži s obzirom na dotični predmet. Tako razvijen govor sadržao bi tu prednost, da se u njemu čuje glas

Učitelja ne djelomičan, nego svestran. Takav bi govor osim toga bio veoma raznolik i veoma podesan da bude duhovna hrana dušama.

Homilija unitatis treći je tip homilije. Taj se tim sastoji u tome, da se dotični odjeljak evandjelja smatra kao jedna cjelina, kao izražaj samo jednog predmeta. Kada nam tu nije zgodan literalni smisao, tada se utječemo drugom kojem smislu, po svojoj volji radeći na tekstu i praveći propovijed na svoj način.

U nekim izdanjima katoličkog katekizma nalazi se dodatak s naslovom : " Praxis catechismi seu catechismus in singulas anni dominicas distributus et evangeliis accomodatus". Za svako nedjeljno evandjelje naznačene su stranice, gdje se nalazi teološka nauka, koja može poslužiti za dotičnu homiliju.

Osim ovog načina može se homilija učiniti tako, da se popuni nedjeljno evandjelje odgovarajućim materijalom iz teologije, koji smo stekli za vrijeme bogoslovskih studija. Na ovaj se način Spasiteljeve riječi komentiraju znanstvenim i praktičnim životom Crkve. K tome ostaje u domeni homilije, a da se pri tome ne zaboravlja jedinstvo, koje povezuje čitavu Objavu. Ovaj je način jako koristan nama i vjernicima : nas sili, da neprestano ponavljamo teologiju, a vjernici na ovaj način dobivaju potrebno znanje dotične nauke, koju tumačimo.

Homilije mogu imati kao predmet sv. misu ili što drugo iz liturgije.

U svakom slučaju, da napravimo dobru homiliju, moramo dobro poznavati predmet i biti puni Kristova duha. Divne uzore homilije nalazimo kod svetih otaca, naročito kod sv. Ivana Zlatoustog.

3. P r o p o v i j e d

Propovijed je klasičan tip svetoga govora. Koristi svima, koji ga slušaju.

Razumno i zgodno tumačenje kršćanskih istina i evandjeoskih savjeta prva je apologija vjere i kod onih, koji je niječu. To je najstariji i najčasniji oblik propovijedanja, kojim apostol vrši svoju misiju : naučavati narode.

Propovijed je govor svetog sadržaja i svetog izražaja. Ona je govor Božjeg poslanika medju ljudima. Upotrebljavamo je u korizmi, misijama i svim ozbiljnim zgodama. Redovito kao predmet uzimamo Deset zapovijedi Božjih, sakramente, moralku, jer je upravo propovijed moralni govor , kojemu je izravna svrha obnova kršćanskog života. Vjernicima treba putem propovijedi pokazati, da su kršćanske istine praktične, i da oni moraju po njima živjeti, ako hoće postići svrhu svoga života. Propovijed mora biti jaka i snažna i treba da djeluje na slušateljstvo. Kršćanski narod voli slušati propovijedi. Zato ide u crkvu, da preko Božjeg poslanika čuje riječ Božju, Božje naredjenje.

Propovijed mora biti sveti kruh svim gladnim dušama. Mora očitovati svećenika, koji propovijeda svojoj braći sa svećeničkom revnošću i ljubavlju, pa će je vjernici rado slušati.

Naše propovijedi neka budu učene i jednostavne, svete i moderne, pune ljubavi i zahtjeva; neka budu propovijedi, koje će očitovati volju Božju i poticati Božji narod na pobožniji, krepostniji, savršeniji život.

Ovdje treba napose spomenuti propovijed, koja se drži preko radija. Ona ima oznaku: mora biti sažeta, jasna i sva udešena i vodjena tako, da iz nje izadje decizivan zaključak. Uvijek mora biti napisana, jer se čita pred mikrofonom. Zato mora biti dobro pripravljena i s jezične strane. Ne smije biti preduga, a predmet joj uvijek mora biti svet. Mora se temeljiti na jakim i teološkim neospornim dokazima. S moralne strane mora biti praktična.

4. Predavanje ili konferenca

Pod predavanjem ili konferencom razumijevamo učen i stručan govor o nekom predmetu. Prema tome vjersko predavanje ili vjerska konferenca znanstveno je razlaganje o nekoj vjerskoj istini. Predmet je vjerskog predavanja redovito apologetski. Dokazuje razumnost vjere, motive vjerodostojnosti, sklad izmedju objavljenih i filozofskih istina, upravlja se slušateljstvu, koji, tako se

predmnijeva, ne vjeruje, ali koji želi upoznati pravu istinu, da je prihvati i da po njoj živi. Premda vjera nije zaključak umovanja, ipak je umna spoznaja kadra pripraviti čovjeka na primanje kršćanske vjere i na nadnaravni život. Svaki propovjednik nije kadar biti vjerski konferencijer. U toj stvari vrijedi ovo: često puta više vrijedi jedna lijepa propovijed, koja dobro i praktično rastumači istinu, nego vjersko predavanje bilo kako obradjeno.

Osim vjerskih predavanja ili konferenca ima t.zv. duhovnih predavanja ili konferenca, koje uzimaju gradivo iz asketske i mistične teologije, te ga kao sočnu i zdravu hranu daju vjernicima, koji žele biti bolje upućeni u duhovni život i upoznati one tajinstvene putove, kojima Bog vodi dušu prema vrhuncima savršenosti i svetosti.

Predavanja traže dublju naobrazbu, i kod predavača i kod slušača. U protivnom slučaju ne postizavaju svoj uspjeh.

Postoje i predavanja uz prikazivanje slika. Tu se predavanje popraćuje raznim odgovarajućim slikama, ili se pak slike vjerskog sadržaja odgovarajućim predavanjima tumače. Ova predavanja ne raspravljaju apologetske teme; ona redovito raspravljaju povijesne i moralne teme.

5. Pohvalni govor

Pod ovim nazivom razumijevamo govore u čast svetaca i blaženika kao naših uzora. U pohvalnim se govorima spominju i

slave heroji svetosti, slavi se Gospodin, izvor svakog dara, i pozivaju se vjernici na ustrajno oponašanje svetaca. Ako hoćemo dobro sastaviti pohvalni govor u čast nekog sveca , moramo dobro poznavati psihičku stvarnost svetaca i putove, kojima se dolazi do svetosti. Nadasve treba proučiti fizionomiju sveca, o kjem namjeravamo govoriti, te istaknuti kako milost usavršava narav i kako treba suradjivati s milošću, da se postane svetac .

Redovito susrećemo dva tipa pohvalnih govora : sintetični i analitični. Sintetični način obradjuje život sveca više s naučne nego s povijesne strane ukoliko razvija jednu naučnu tezu dósta općenito te je primjenjuje na sveca. Analitičnim načinom iznosi se povijest sveca sa zaustavljanjem na pojedinostima više-manje zanimljivim i umećanjem raznih praktičnih primjera. Najbolje je spojiti jednu i drugu metodu i to tako, da se osvijetli svetac i u svojim karakteristikama i kao naš uzor. U svakom slučaju pohvalni govor mora odraziti sveca, o kojemu je govor.

Pohvalni govor o svecu mora biti jedinstven , t. j., mora sakupiti i izraziti čitav život sveca pod jednom slavom ili odlikom njegovom. Uvijek sveca treba postaviti kao naš uzor, koji bismo morali oponašati : " Uti imitari pigeat , quod celebrare delectat ".

x

6. Posmrtni govor

Posmrtni govor redovito treba držati prigodom smrti odličnih i zaslužnih osoba. On može biti obični oproštajni pozdrav,ali i najsvečanija akademija.

Kod posmrtnih govora treba sabrati u jednu cjelinu sve kreposti i djela osobe, koja se hvali. Pri tom se treba zaustaviti na onome, što naročito zaslužuje da se istakne i što će biti od koristi onima,koji slušaju.

Ako pristojnost traži, da se govori o onome, koji ne zaslužuje, tada treba pronaći u životu pokojnika neku dobru stranu, te tako udesiti govor, da bude na korist živima, a da ne škodi istini. Laž ni u kojem slučaju nije dozvoljena.

Princip kod govora neka bude taj, da se nitko ne hvali, tko ne zaslužuje. Ali, jer nitko nije tako zao, a da ne bi imao i dobrih strana, treba istaknuti dobre strane i tako umanjiti slabe.

U svakom slučaju posmrtni govor mora biti duhovnog, religioznog sadržaja. Zato će svećenik govornik u vezi sa životom pokojnika tražiti motive s nadnaravnog područja. Ako se radi o nekom velikanu,posmrtni će govor biti istodobno i hvalospjev Providnosti, koja s pomoću velikana upravlja svijetom.

Funebris laudatio Cicerona prigodom smrti Crassa,posmrtni govor sv.Grgura Nazijanskog prigodom smrti njegova prijatelja sv.Bazilija i posmrtni govori Bossueta najzgodnije će nas uputiti u sastavljanje posmrtnih govora.

7. Pobudni govor

Pobudni govori imaju tu svrhu, da se kratkim i zgodnim mislima pobudi kršćanska pobožnost. To su redovito kratki i srdačni razgovori duše s Bogom, puni osjećaja, topline. Drže se prigodom prve sv. Pričesti i raznih crkvenih svečanosti, kada treba oduševiti vjernike i u njima pobuditi osjećaje ljubavi, zadovoljstva, pokajanja, obećanja i t. d.

8. Prigodni govor

Pod ovim imenom razumijevamo sve one govore, koje diktiraju razne okolnosti, u kojima svećenici moraju govoriti.

U ovim prigodama svećenik će pokazati svećeničko srce i svećenički um, plemenito, široko i vedro, ali ozbiljno osjećanje i poimanje, a govor će udesiti na duhovnu korist prisutnika.

D. Javni nastup

Govor sastaviti i napisati – to je prvo. Drugo je: govor naučiti i pred javnošću izreći. To je redoviti put, koji treba slijediti. Nepripravan propovjednik ne smije nikada govoriti.

Nije potrebno čitav govor doslovno naučiti i ropski biti vezan samo uz napisane riječi. Glavno je naučiti misli i povezanost misli. U tome svakako treba biti stalan. Sretni su doista oni, koji imaju dobro pamćenje da mogu sve lako i sigurno naučiti. To je najsigurniji način dobra uspjeha.

Ima onih, koji nijesu sposobni napamet naučiti niti jednu stranicu, koju su sami napisali. To je svakako veliko pomanjkanje. Ali, to se može nadomjestiti time, ako se stekne lakoća govora, izbora izraza i t.d. U tom slučaju može se lako govoriti i bez velikog pamćenja.

Veliku pozornost treba posvetiti jeziku, jer je pravilan i lijep jezik posebna odlika i snaga govora. Zato od riječi i izraza treba izabrati one, koji najljepše i najsnažnije izražavaju misli, situacije, dogadjaje i koji najmoćnije pobudjuju dojmove u slušalaca. Isti se izrazi ne smiju često ponavljati. Riječi i izrazi moraju odgovarati predmetu, o kjem se govori, slušaocima, kojima se govori, dakako i samom govorniku / tako da propovijed ne

bude učenija od samog propovjednika/. Strane i nerazumljive riječi treba izbjegavati. Isto tako riječi, koje ima dvostruki smisao. Osim toga, riječi treba upotrebljavati u pravilnom obliku.

Naučeni govor treba izreći pred javnošću. Mnogi nailaze na ogromne poteškoće kod prvih nastupa. Često puta osjećaju vrtoglavicu. Drugi su opet odvažniji. Vruća želja da se koristi dušama putem propovijedanja i pouzdanje u Boga najbolje su sredstvo za svladavanje poteškoća.

Propovijed se ne smije nikada mehanički naučiti i izreći. Ako se propovijed mehanički nauči i izgovori, ona ne će proizvesti potrebni intimni kontakt izmedju propovjednika i slušatelja. Iz nje treba da struji ono, što osvaja. Treba govoriti jasno i razgovijetno. Osobito treba paziti na samoglasnike, jer su oni osnov riječi. Svaki od njih zahtijeva poseban položaj usta, jezika, zubi, usnica i t.d. Treba paziti, da se samoglasnici izgovaraju razgovijetno, a ne da se pretapa jedan u drugi / kao što rade djaci u školi/, jer onda slušateljstvu nije jasno, što se reklo. Važan je i pravilan izgovor suglasnika. Osobito treba paziti, da se ne miješaju jasni i mukli suglasnici. Ako imamo kakvu manu u govoru, treba se vježbati, pa i liječenjem je ukloniti, da bismo postigli jasnoću i pravilnost izgovora.

Kao što pojedine riječi moraju biti pravilne i jasne, isto tako pravilne i jasne moraju biti i rečenice. Treba izbjegavati duge i zamršene rečenice, a upotrebljavati kratke, jasne, zvučne i pravilne. Preveliko gomilanje sporednih rečenica u rečeničnom sklopu slabi i potiskuje smisao glavne rečenice. Katkada zamrsi i duže periode, pa i čitav govor.

Kad moramo upotrebiti umetnute rečenice, promjenom glasa i malom stankom treba da ih odvojimo od glavne. Raspored riječi u rečenici mora biti u duhu jezika i prema pravilima gramatike. U govoru uvijek se treba čuvati nejasnoće i većih kršenja jezičnih pravila.

Glas je važno sredstvo propovjednika, jer se njime jače ili slabije djeluje na slušateljstvo. On mora biti čist, jasan, milozvučan. Sve njegove osobine, i visinu, i jačinu, i boju i t.d., mora propovjednik upotrebiti, da bi svojim riječima dao ljepši i privlačiviji zvuk, milinu, živahnost, i tako jače utjecao na nutrinu slušateljstva.

Glas treba prilagoditi onome, što se govori. Velika je pogreška istim glasom izreći čitav govor. To stvara jednoličnost, koja dosadjuje i umara. Glas treba prema sadržaju riječi i rečenica spuštati i dizati, ubrzati i usporiti, slabiti i jačati. Ne smije se govoriti pretiho u većim prostorijama, ali ni prejako u manjima. Takodjer se ne smije govoriti odviše sporo, ali ni prebrzo. Najbolja je zlatna sredina, srednji put. Na početku govora ne smijemo pustiti sav glas, jer

ga kasnije ne bismo mogli dizati prema
mislima i osjećajima, koje želimo ista-
ći tokom govora. Treba započeti lagani-
je i tiše prema riječima i smislu reče-
nice. Svaki svršetak rečenice treba na-
značiti laganim spuštanjem glasa; točku
i zarez dužim ili kraćim zastojem; u-
skličnik i upitnik posebnim naglaskom.
To je potrebno , da naš slušateljstvo
može potpuno razumjeti.

Pravilno izražavanje daje govoru
posebnu živahnost, koja pobudjuje i odr-
žava pozornost, oživljava smisao, briše
jednoličnost. Svaku riječ treba pravil-
no gramatički naglasiti, jer to traži
smisao riječi. Osim toga treba i reče-
nice pravilno naglašavati. Jače se na-
glašavaju rečenice, koje sadrže bitnu
misao , koja se mora dublje usjeći u
svijest slušatelja. Naglašavanje je ri-
ječi i rečenica često osobito važno, kad
se govori puku, jer mu se time dublje
utiskuje misao u nutrinu, u srce. Puk
često jače odgovara, reagira, na vanj-
ske podražaje nego na samu logičnost i
snagu misli.

U propovijedima treba izbjegavati
sve , što pobudjuje na smijeh i čime se
umanjuje dostojanstvo i svetost riječi
Božje.

Posebnu pažnju treba posvetiti dr-
žanju tijela, pokretima, izražaju lica,
jer slušateljstvo propovjednika, kada go-
vori, ne samo sluša, nego i gleda. Zato
propovjednik mora čitavim svojim bićem
djelovati na slušateljstvo.

Držanje tijela mora biti potpuno
prirodno i slobodno. Propovjednik, kada
govori, ne smije biti ukočen i ne smije
zauzeti nedoličan položaj. Ne preporuču-
je se preveliko gibanje tijela, jer time
postajemo smiješni. To može biti i znak
nesigurnosti.

Neposredno prije samog nastupa tre-
ba se sabrati , osvježiti, oživjeti spo-
menute snage u sebi, udahnuvši zrak ne-
koliko puta duboko, mirno i snažno. Tim
načinom svladat ćemo eventualnu svoju
bojažljivost, a držanje svoga tijela uči-
niti naravnim i slobodnim. Za vrijeme
govora dozvoljeno je mijenjati položaj ,
ali ne previše. Tako na pr. kod čudje-
nja možemo stupiti natrag, a kod srdač-
nog izlaganja pristupiti bliže prisutni-
ma.

Vanjština propovjednika mora biti
prijatna i ugodna. Zato će propovjednik
kod javnih nastupa pripaziti na čistoću
i urednost odijela. Pazit će da pred
slušateljstvom na propovijedaonici ne
popravlja odijelo, da sebe ne uredjuje ,
ne čisti i t. d.

Govor propovjednika mora biti ži-
vahan. Tu će mu živahnost dati prirodne
kretnje , koje moraju pratiti riječi i
smisao izlaganja. Duboke misli te zna-
čajne i važne riječi treba popratiti ja-
kim tonom i življim kretnjama. Bez kret-
nja govor je mrtav i dosadan. Svako čuv-
stvo ima po svojoj naravi svoj izraz u
glasu i u kretnji, pa ga treba izraziti.

Nije dozvoljeno previše okretanje
glave. Glavom moramo pratiti ostale
prirodne kretnje i držati je uspravno
i naravno.

Ruke nam kod propovijedanja koji-
put zadaju najviše poteškoća. U nepri-
lici smo , kako i gdje da ih držimo,pa
često puta s njima previše lamatamo ili
ponavljamo jednolične kretnje. Time
stvaramo neraspoloženje kod svog slu-
šateljstva. Ruke moraju sudjelovati u
govoru naravno i povezano. Kretnje se
moraju izvoditi same od sebe, tako da
one govore kao i riječi, odnosno da one
nadopunjuju, ističu riječi. Kretnje
su vezane uz smisao riječi, a posebno
uz naglasak. Jači ton traži snažnije
kretnje, tiši slabije. Misao, koja teče
lagano, mora biti praćena laganim i ši-
rokim kretnjama, a brzo razvijanje mi-
sli traži snažnije , brže i češće kret-
nje. U svakom slučaju kretnje moraju
biti povezane sa sadržajem i riječima,
s njima sačinjavati jednu cjelinu.Kret-
nje treba neprestano usavršavati, nelo-
gične i časte izbjegavati. Najbolja je
škola promatrati kako govore drugi u
običnom životu.

Riječi i kretnje dobivaju tek onda
najjači izražaj i utjecaj, kad lice,oso-
bito oči, izražavaju njihov smisao.Lice
i oko zrcalo su duše, nutrine čovjeka ,
pa moraju biti i zrcalo govora, koji i
nema uspjeha, ako ne izlazi iz nutrine.
U običnom govoru ne vjerujemo čovjeku
što kaže, ako to isto ne čitamo iz nje-

gove lica i očiju. To još više vrijedi kod
propovijedi.Svima je pogled usmjeren prema
govorniku, u njegovo lice, u njegove oči.
Zato on izrazom lica i snagom pogleda naj-
više i govori, uvjerava i oduševljava. Tu
leži mnogima prodorna i privlačiva snaga
govorničke ličnosti. Iz pogleda govornika
izbija i prelijeva se na slušatelje snaga
njegova uvjerenja, osjećaja, zanosa ,topli-
ne, sklonosti prema njima. Slušatelji to
i nesvijesno osjećaju, pa se toj snazi i
najuspješnije podvrgavaju. Tu leži uspjeh
velikih govornika i velikih ličnosti u po-
vijesti.Stoga se oči ne smiju upraviti u
neku neodredjenu točku ili njima nemirno
lutati naokolo, a još manje držati ih za-
tvorene, dolje gledati ili gore. Pogled
mora biti upućen slušateljima , i to tako,
da on obuhvaća sve,da leži na na pojedin-
cu,nego na svima, kao pogled umjetničke
slike, koji nas prati kamo god se okre-
nemo.On ne smije biti bezizražajan, hla-
dan, nego topao, snažan, privlačiv. Kroz
njega moraju izbijati misli i osjećaji ,
osobito valja uvjeriti i oduševiti one,
kojima govorimo. Kao što pogled mora biti
živ i topao, isto tako mora biti živ i to-
pao izraz lica. To ćemo postići, ako govo-
rimo sami obuzeti smislom i ciljem govora.
Sve, što govorimo , mora biti doživljeno
u nutrini, da bi za vrijeme govora izlazi-
lo iz nje, a ne samo iz usta. Samo, u tome
se ne smije pretjerivati, da ne zamijenimo
ulogu govornika s ulogom glumca.

Držanje, kretnje, izraz lica moramo
neprestano usavršavati.

Po primjeru našeg Spasitelja svojim se govorom moramo prilagoditi slušateljstvu. Uvijek treba ostati na terenu Riječi Božje, koja je obnovila svijet i koja ga je sposobna i danas obnoviti. Kristova je nauka uvijek stara i nova, uvijek savremena.

Oznaka je dobre propovijedi i kratkoća. Propovijed, pa ni najsvečanija, nikada ne smije trajati više od jednog sata.

Ako svojim propovijedima uspijevamo, dužnost nam je zahvaliti Bogu i moliti ga, da možemo uvijek što dostojnije vršiti misiju Božjeg vjesnika. Zbog uspjeha u propovijedanju nipošto se ne smijemo uzoholiti, quia effectus magis dependet a causa prima quam a causa secunda. Sjećajmo se i tu riječi sv. Pavla: "Quid habes, quod non accepisti?" /1. Kor. IV., 9./.

Ako svojim propovijedima ne uspijevamo, iz bilo kojih razloga, ne smijemo od propovijedanja Riječi Božje odustati; moramo u poniznosti duha istraživati uzroke, i ako o nama ovisi - neprestano se usavršavati. I neuspjeh u Božjem planu može biti u skladu sa spasom duša!

Nikada ne će biti dovoljno naglašeno, koliko nutarnji život propovjednika doprinosi uspjehu propovijedanja. Zato će propovjednik, kako savjetuje bl. Humbert de Romanis, nastojati kreposno i sveto živjeti," ut non solum verbo, sed et opere praedicet".

x x x
x

VII.

S L U Š A T E L J S T V O

U posljednjem dijelu ukratko ćemo obraditi dodir sa slušateljstvom, zatim razne vrste slušateljstva, pa na kraju cilj propovijedanja kao glavno u svakoj propovijedi.

A. Dodir sa slušateljstvom

U propovijedanju dodir sa slušateljstvom veoma je važan. Treba ga uspostaviti odmah na početku govora, te ga zadržati tokom čitavog govora. Taj dodir mora biti dakako umni i osjećajni. Bez ovog dodira, koji nas potpuno povezuje s našim slušateljstvom, ne možemo očekivati uspjeh. Da možemo biti povezani sa slušateljstvom, potrebno je dobro poznavati slušateljstvo i održati govor prema njegovim potrebama. Svima ne ćemo jednako govoriti, nego različito, kako smatramo, da slušateljstvu odgovara.

Narodu, koji vjeruje, ne će se držati apologetska predavanja, niti časnim sestrama govoriti o onom, što se ne slaže s njihovim zvanjem. Svaka vrst slušateljstva ima svoje potrebe i svoje zahtjeve, pa će se prema tome i udesiti govor. Zato treba dobro poznavati psihu slušateljstva, da mu se može s uspjehom propovijedati.

Naš govor slušateljstvu mora biti pristupačan, blizak i shvatljiv. Nikada se ne smije polaziti sa svoga stanovišta, nego sa stanovišta slušateljstva. Treba razvijati misli tako, da nas slušateljstvo može bez velikih poteškoća pratiti i shvatiti. Treba voditi računa o shvaćanju, naobrazbi, prilikama, dobrim i lošim stranama, običajima i navikama slušateljstva. Treba izbjegavati riječi i pojmove, kojih slušateljstvo ne shvaća. Dapače, i same dokaze treba prilagoditi umnoj sposobnosti slušateljstva. Zato duboko poznavanje duše, t.j. raspoloženja, osjećanja, shvaćanja, mišljenja., zaključivanja slušateljstva - sve je to uvjet neophodno potreban, da svojim govorom utječemo na slušateljstvo, da ga oduševimo i uvjerimo.

I način izražavanja ili stil mora biti prilagodjen slušateljstvu. Učenim ljudima govorit ćemo biranijim jezikom, običnom narodu jednostavnim i pučkim, a mladeži i djeci jezikom, koji odgovara njihovoj dobi i shvaćanju.

x x x

x

B. Razne vrste slušateljstva

Ljude moramo svrstati u razne skupine prema dobi, shvaćanju, izobrazbi, staležu, te ćemo prema raznim skupinama udesiti svoj govor.

Narodu, koji je pun vjere, govorit ćemo sa zanosom duše, koja ljubi Boga i duše. Propovijedat ćemo mu riječ Božju po primjeru samog Spasitelja uzvišenim i pučkim načinom. Kao dobri pastiri duša hranit ćemo ga zdravom duhovnom hranom i čuvati na putu dobra. Upućivat ćemo ga u praktični kršćanski život i voditi prema nebeskoj domovini.

U svojim propovijedima mladeži naročito ćemo voditi računa o mladenačkoj psihi. Mladeži ćemo pokazati ideale mladenačkog života; otkrivat ćemo joj uzvišeni cilj, kojim treba da ide. Vodit ćemo računa o borbama i poteškoćama mladeži te ćemo mladim bićima, puni samilosti i dobrote, pokazati način, kako da svladavaju svoje borbe i rješavaju poteškoće. Bit ćemo očevi i majke i najbolji prijatelji, da ih tako dovedemo do Krista.

Učenim i školovanim ljudima govorit ćemo prema njihovu shvaćanju i izobrazbi. Vodit ćemo računa o raznim njihovim shvaćanjima, te ćemo do potrebe zgodnim načinom ukloniti njihove predrasude, pokazujući im pravi smisao života. S njima ćemo biti puni takta i poštivanja, ple-

menitosti i velikodušnosti, kao što se dolikuje svećeniku. Istinu ćemo uvijek naglašavati i zablude ispravljati. Upozorit ćemo ih na Svjetlost, koja rasvjetljuje svakog čovjeka, koji dolazi na ovaj svijet, da tako spoznaju put, kojim treba da idu.

Redovnicima i redovnicama treba govoriti u duhu redovničkih pravila i o cilju Reda. Naročito treba isticati uzvišenost redovničkog i vrijednost duhovnog života. Treba im jasno naznačiti putove, koji vode na brdo savršenstva. Za sve to treba se posebno pripraviti.

Govore za svećenike treba usmjeriti u duhu njihova zvanja. Naročito treba govoriti o njihovim svećeničkim dužnostima te isticati uzvišenost njihova poziva. U svakom slučaju govori moraju biti bogati teološkim znanjem i duhovnim sadržajem i praktični prema zahtjevima službe, koju obavljaju u posvećenju duša.

Djeci treba govoriti posebnim jezikom i načinom, koji odgovara njihovoj dobi i shvaćanju, kao onima, kojima prvenstveno pripada kraljevstvo nebesko.

x x x
x

C. Cilj propovijedanja

Propovjedniku uvijek mora lebdjeti pred očima cilj propovijedanja: v j e č n o s p a s e n j e d u š a. Zato će propovjednik u svojim govorima promicati slavu Božju i naglašavati Božja prava. Bog kao vrhovni gospodar ima pravo govoriti, a ljudi, bez razlike, kao njegovi stvorovi, dužni su slušati. Propovjednikova je dužnost ljude poticati na spoznaju Boga i ljubav prema Bogu. Samo kada to radi, propovjednik vrši svoju dužnost i čini dobro. Širenje i jačanje vjere te posvećenje i spas duša mora biti uzvišeni cilj svake propovijedi.

x x x
x

ZAVRŠETAK

Crkva želi i naredjuje, da se u propovijedanju držimo njezinih propisa i uputa. Ona želi i zahtijeva, da se propovijedanje temelji na kriterijima i principima, koje je ona sama postavila. Ta se pravila i upute nalaze u raznim dekretima i encikličkim pismima Sv. Stolice i u Zakoniku crkvenog prava / Cfr.C.J.C.can.1327.s./.

Zaključujući ova razlaganja smatramo potrebnim spomenuti i naglasiti, da svaki propovjednik mora imati svoju knjižnicu i kartoteku. U knjižnici svakog propovjednika mora biti barem Sv. pismo, konkordancije Sv.pisma, djela sv. Tome Akvinskog, teološki udžbenici, djela kojeg svetog oca i kojeg glasovitog propovjednika, život Isusa Krista i životi svetaca. Kartoteka je propovjedniku potrebna, da u njoj sabire i pohranjuje potrebno gradivo za svoje propovijedi. Time će on govore uvijek usavršavati, da bi što spasonosnije navješćivao riječ Božju.

x x x

x

II.

PRIMJERI ZA PROPOVIJEDI

Napomena:

Primjeri ovdje navedeni imaju samo ljudsku vjerodostojnos

A P O S T O L A T

BEZ RUKU

Za vrijeme Drugoga svjetskog rata bilo je gotovo potpuno porušeno jedno njemačko selo.

Došavši u to selo, američki vojnici pomogoše stanovnicima očistiti ruševine i popraviti oštećene kuće. Najteži je zadatak bio popravak crkve. Ipak se i u tome uspjelo. Kip Kristov, koji je pao s oltara , sav je bio u komadima. Medjutim, od tih komada opet napraviše kip.

Kip je postavljen na svoje staro mjesto. Izgledao je kao nov ... Ali, bio je bez ruku. Ruku nije bilo moguće pronaći u ruševinama.

Zanimljivo i poučno. Na podnožju toga kipa postavljen je ovaj natpis :

"Nemam drugih ruku osim vaših ".

/"Dailly News", Chicago/

To je ono, što Bog ponavlja svima, koje zove u apostolat. Bog, koji nikoga ne treba, koji sve može sam, koji sa svojim rukama podržava nebo i zemlju, traži i moli našu suradnju !
Cooperatores Dei sumus !

Bog to čini zato, da nas jednoga dana može nagraditi vječnom nagradom u nebu.

x x x

MOĆ PROPOVIJEDI

Poslije jedne propovijedi glasovitog o. Lacordairea u Arsu narod je duhovito komentirao: "Kada govori otac Lacordaire, narod se penje na ispovjedaonice; kada pak propovijeda naš župnik, narod ulazi u ispovijedaonice".

Jedan drugi glasoviti propovjednik popne se na propovijedaonicu u nekoj seoskoj župi. Narod je bio prisutan u velikom broju, zbog glasa, koji se o njemu širio kao o glasovitom propovjedniku. Slijedećega dana propovijedao je župnik, ponizan i Božji čovjek. Poslije propovijedi mnogi su vratili ukradeno.

Propovjednik prethodnoga dana dobronamjerno rastumači: " Vratili su što su ukrali koristeći gužvu mnoštva, koje je jučer slušalo moju propovijed".

Kad je sv. Ignacije Lojola počeo propovijedati u Rimu, govorio je talijanski, iako je talijanski slabo poznavao. Da mže ispravnije govoriti i tako u svom apostolatu više dobra učiniti, zamoli jednog oca iz svoje Družbe, da ga upozori na pogreške, da se može popraviti.

Poslije propovijedi zapita koliko je napravio jezičnih pogrešaka. Otac mu reče: " Tako mnogo, da ih nijesam mogao ni brojiti ".

A ipak je narod, slušajući propovijed, plakao od pokajanja ...

x x x

PRVI KAMEN JEDNE NOVE CRKVE

Pariški nadbiskup pozove jednom u svoj
biskupski dvor jednog pariškog župnika .
Saopći mu: " Vi ste župnik jedne od naj-
elitnijih župa u Parizu. Želim Vas naga-
diti, ali ne kanonikatom ... Namjeravam
poslati Vas IN PARTES INFIDELIUM.U pred-
gradju Pariza postoji župa Saint-Ouen,
koja ima oko 30.000 duša, a koja je u
vjerskom pogledu vrlo slaba. U njoj vlada
potpuno moderno poganstvo. Mnogi nijesu
kršteni ni crkveno vjenčani... Nitko više
ne ide u crkvu, koja je daleko i vrlo ma-
lena, a kojom upravlja jedan stari sve-
ćenik. Prihoda nema. A nema ni pripomoći
od dobrotvora. Možete računati samo na
Providnost i na moj blagoslov ... Hoćete
li poći ? Pažite, ja Vas ne silim, nego
od Vas to molim kao milost. Promislite i
odgovorite mi kroz osam dana ."

Župnik je o tome razmišljao. Posjetio
je i PARTES INFIDELIUM, župu Saint-Ouen.

Odavna tamo se nije pojavio crni ta-
lar svećenika, i to poradi ismjehivanja,
ruganja i napadaja, pa i sa strane žena
i djece. Ali, i poradi kolibica punih ne-
čistoće i smrada, potleušica skrpanih od
starih dasaka i petrolejskih kanta ...
Bijeda moralna i materijalna.

Župnik gledaše desno i lijevo, prave-
ći usporedbu sa svojom veličanstvenom cr-
kvom sv. Augustina, draguljem umjetnosti
i sjaja, i sa veoma otmjenom i bogatom
pastvom svoje župe .

Najednom, izmedju dva vrlo bijedna stana, pojavi se grupa mladića, koji stadoše vikati: " Gavran ! Gavran ! ... " Jedan od njih zgrabi kamen i baci ga na svećenika. Onda svi pobjegoše, što su brže mogli.

Kamen udari svećenika u lice. S lica procuri krv... Svećenik se prigne i uzme kamen ...

Mladić, koji je bacio kamen, bježeći gledaše pogledom preko kamena, očekujući, da će "gavran" na njega baciti kamen ... Medjutim, " gavran " ga zvaše : "Prijatelju , hvala ! hvala ! Evo tvoga kamena. Uzet ću ga sa sobom . On će biti prvi kamen crkve, koju ću sagraditi na ovom mjestu , na kojem si me udario..."

Sutradan župnik odgovori svom nadbiskupu , da pristaje na njegov prijedlog.

Nakon malo vremena izdube temelje crkve , na mjestu, gdje je bio udaren kamenom.

Tako je nastala jedna nova, uzorna župa u predgradju Pariza.

Medju velikim modernim kućama diže se danas nova crkva . Njezini se veličanstveni lukovi ponosno dižu prema nebu . Usred te crkve , kao ugaona stijena, postavljen je onaj okrvavljeni kamen.

/Rivista di Clero , 1948., str. 163./.

x x x

TAJNA JAKOSTI

Rimljani , uznemireni nutarnjim neslogama i neprestanim pobjedama okolnih naroda , žestoko jednom raspravljahu ,što treba poduzeti, da se spase.
Gle! Digne se neki gradjanin, uzme od liktora jedan njihov snop/koji se, kako je poznato , sastojao od više prutova/te reče jednom od prisutnih :"Prelomi ovaj snop !"

Ovaj pokuša više puta, ali uzalud.

Tada gradjanin razriješi snop, rastavi prutove i pruži jedan prut onome, koji prije nije mogao snop prelomiti, da ga prelomi . Ovaj vrlo lako prelomi prut.

"Rimljani!" - zaključi govornik."Ako budemo složni i organizirani; ako združimo sve naše sile, nitko nas ne će svladati ni uništiti. Ako naprotiv budemo nesložni, te se podijelimo, bit ćemo slabi, i svaki će nas neprijatelj svladati i uništiti".

I danas se isto događja. Svaka kršćanska svijest slična je jednom prutu: malena je stvar. Združimo svoje svijesti : bit ćemo neuništivi .

/ Msgr. F. Olgiati, Schemi di Conferenze, str. 266., 1932. /.

x x x

B E Ž B O Š T V O

GIGANT,KOJEGA PIGMEJCI NE MOGU UBITI

Jedna stara nordijska pjesma pjeva o jednoj ekspediciji u zemlju giganata.

Thor i dva njegova prijatelja;pripravni i odlučni za borbu, podjoše u tu zemlju . Poslije duga lutanja neobradjenim i divljim ravnicama , izmedju stabala i kamenja , nadjoše giganta Skrymira. Odlučiše da će ga slijedeće noći ubiti.

Dok je gigant Skrymir mirno spavao , Thor uzme čekić i njime ga udari po licu tako žestokim udarcem , da bi i hrid bila pukla. Gigant se samo probudi i zapita: " Da li je pao list sa stabla ? " – Zatim ponovno mirno zaspe.

Thor ga ponovno udari , i to jačim udarcem nego prvi put. Gigant ponovno zapita : " Je li me to udarilo u lice zrno pijeska ?" .

Treći put Thor udarac ponovi s obje ruke. Ali, gigant se ni najmanje ne uznemiri, nego tu smetnju pripiše vrapcima na obližnjem stablu.

Dakako, razočaranje za Thora ,jače nego ikoje drugo u životu.

Ova izmišljena borba, koja je tako neuspješno završila, blijeda je slika onoga, što se dogadjalo ovih posljednjih stoljeća, kad su ljudi, ti pravi pigmejci , htjeli ubiti Vječnoga Gorostasa, Boga. Oni su bili ludji od Thora, jer su živjeli u iluziji , da su pobjedonosno uspjeli u svom pothvatu, kad su s Nietzcheom povikali:" Bog je mrtav ! Mi smo ga ubili ! To najmoćnije biće, u koje je čovjek do sada vjerovao, konačno je ubijeno našim bodežima" .

Neuništivi život Vječnoga Giganta Thori ne mogu uništiti.

/F.Olgiati,Novissimi schémi di conferenze, III. sv., 1933. str. 275.

x x x

NEUNIŠTIVI NEBESKI ALFABET

Za vrijeme Francuske revolucije jedan je bezbožac govorio nekom Bretoncu : "Mi ćemo porušiti vaše crkve i uništiti vašega Boga".

"Možda", odgovori bretonski seljak ; " ali sigurno ne ćete uspjeti skinuti zvijezde s neba... A dok nad našim glavama bude toga veličanstvenog alfabeta, on će nam biti dovoljan, da našoj djeci tepamo sveto ime Božje i da im govorimo o Bogu".

/ Forniconi, Note e spunti ,str.384. /

x x x

PJESMA BOGU JEDNOG BEZBOŠCA

Tebaldo Pellizzari pripovijeda : U srpnju 1944., malo podalje od moga mjesta, zametne se žestoka borba izmedju Nijemaca i saveznika.

Nakon borbe u džepu jednoga mladog amerikanskog artiljerca, koji je u borbi poginuo, nadjen je rukopis ove pjesme:

"Čuj me, o Bože,
ja s tobom nikada još nisam govorio,
ali te danas želim pozdraviti.

Rečeno mi je, da ti ne postojiš -
i ja sam kao bedak to vjerovao.
Prošle noći,
čuvajući stražu kraj svoga topa,
stao sam gledati tvoje nebo.
Tada sam shvatio, da su me prevarili.
Da sam nastojao promatrati djela tvoja,
bio bih shvatio, da se ne može
nijekati tvoje postojanje.
...
Tko zna hoćeš li mi doći ususret...
Svakako mislim, da me razumiješ.
Čudno, da sam mogao doći
u ovaj ratni pakao
prije nego sam imao vremena
da upoznam tebe.
...
Doista, nemam ti mnogo reći...
Ali sam upravo sretan, Bože moj,
da sam te večeras susreo.
Ljubim te. Jako te ljubim.
Želim, da to znaš.
Gle! Sprema se strašna borba...
Tko zna, možda ću noćas k tebi doći".

/L'Osservatore Romano della Domenica, 19. prosinca 1948., str.2. /

x x x

"TAJ KRETEN - BIT ĆU JA !"

U listopadu 1913. neki profesor ateist započne svoja predavanja u jednom višem razredu gimnazije ovim riječima: "Dokazat ću vam, da Bog ne postoji. A toliko su jaki moji dokazi, da će biti pravi kreten, tko na koncu školske godine bude još vjerovao u Boga".

Od te izjave mnogi su djaci osjetili veliku neugodnost, ali se nitko nije usudio protuslovititi. Strah ...

Ipak jedan djak odlučno podigne ruku i zamoli za riječ.

"Govori!" - reče mu profesor.

" Želim Vam reći, gospodine profesore, da ću na koncu školske godine biti ja taj kreten".

U razredu nasta grobna tišina.

Taj "kreten" bio je Adolf Ferrero, praktičan katolik, duša euharistijska, čista, žarka.

TKO ĆE BITI IZIGRAN ?

Neki bezbožnik reče jednom praktičnom katoliku: "Bijedni kršćanine! Strašne li prijevare za tebe, ako je raj samo priča !"

Katolik mu sa smiješkom odgovori: "Bijedni nevjerniče! strašne li prijevare za tebe, ako pakao zaista nije priča!"

Poznata poslovica opominje: Slatko se smije, tko se posljednji smije.

/Spirago, Collana di esempi per la spiegazione del Catechismo, II. sv. br. 16/

B O G A T S T V O

GLASOVITI MILIONAR

Dok se je Napoleon ,18. lipnja 1815., žestoko borio kod Waterlooa, što je bila posljednja i kobna njegova bitka, jedan neugledni Židov, Rothschild, uvuče se medju oficire Welingtonova Velikog vijeća ili štaba. Rothschild je pažljivo pratio veliku borbu.

Čim se uvjerio , da će pobjeda pripasti Englezima, smjesta se uputi prema luci Ostende, da što prije stigne u Englesku. Ali, zbog veoma ružna vremena nijedna ladja nije mogla putovati. Rothschild tada ponudi nekom ribaru dvije tisuće franaka. Ribar pristane , uz pogibelj vlastitog života, da ga preveze.

Nakon nekoliko sati Židov se iskrcao u Doveru. Odmah podje u London na berzu. Tu je pokupovao , uz vrlo nisku cijenu, engleske novčane devize, kojima je vrijednost bila vrlo niska zbog poreza, što su ih Englezi dotad pretrpjeli.

Kad je službena vijest o Welingtonovoj pobjedi stigla u London, Rothschild postigne dobitak od 30 miliona.

Ovdje treba spomenuti riječi našega Spasitelja: " Sinovi su ovoga svijeta mudriji nego sinovi svjetlosti"/ Luka XVI., 8./.

Ne zaboravimo nikada, da milost Božja više vrijedi nego sva bogatstva ovoga svijeta.

MRTVAČKI LIJES MILIONARA

Američki /USA / multimilionar Apostol Kuschulás Galveston godine 1938. netragom nestane.

Prijatelji , nakon par dana, obavijestiše redarstvo o njegovom nestanku. Redarstvo ga je tražilo. Sumnjalo se, da su ga ucjenjivači ugrabili.

Nastaviše s traženjem, ali uzalud.

Tada pretražiše kuću nestaloga Galvestona. Bi pregledan svaki kutić, ali Galvestona nigdje. Napokon otvoriše željeznu blagajnu, koja je bila u obliku jedne željezne sobice.

Čudjenje i strah obuzme sve prisutne: ugledaše u njoj bogataša, mrtva s dragocjenostima u rukama ... Već je zaudarao.

Nesretnik je umro, jer su se vrata željezne sobe, u kojoj je držao svoje blago , naglo zatvorila, kad je u nju ušao. Željezna kasa postala je njegova mrtvačka postelja.

/ Il Vangelo della Domenica, 1940./

x x x

PAULINOVA KRALJEVSTVA

Sv. Paulin Nolanski bio je veoma bogat. Njegovi posjeti u Francuskoj i Španjolskoj bili su prostrani kao kraljevstva. Ljudi su ih nazivali PAULINOVA KRALJEVSTVA.

Ipak , jednog dana ovaj slavni potomak porodice Anici, koji već u dvadesetoj

godini postade konzul, odreče se svega svoga zemaljskog bogatstva, da postigne bogatstvo nebesko.

Dade slobodu svojim robovima, oslobodi iz tamnice utamničenike, koji su bili zatvoreni zbog dugova, koje on mjesto njih plati.

Otvori svoje žitnice i svoje blagajne svim siromasima i strancima.

Paulin razdijeli svoja "kraljevstva" medju hiljade siromaha.

Tako piše njegov životopisac Uranije.

Onaj dan, kad je ostao bez svega, Paulin je uvijek smatrao najljepšim danom svoga života.

Bog je Paulina vodio tim putem, da bi preko njega učinio mnoga velika djela. Paulin je poslije bio jedan od najrevnijih i najsvetijih biskupa svoga vremena. Njegov se bla dan štuje 22. lipnja.

x x x

"VIDIO SAM DJAVLA "

Neki pustinjak, koji je živio medju gorskim gudarama, ulazeći jednoga dana u jednu spilju, nadje u kutu velik kup zlatnih dukata.

Pobjegne prestrašen kao da je vidio djavla.

Uto na raskršću susretne tri oboružana razbojnika. Oni a zaustave i upitaju, zašto tako prestrašeno bježi.

"Vidio sam djavla, vidio sam smrt", odgovori pustinjak.

" Gdje ?" – upitaše razbojnici.

" Tamo, u spilji. Ne idite, za ljubav Božju ! Jao a vama ! " – zaklinjaše ih pustinjak.

Nije bilo druge, razbojnici ga prisiliše, da ih prati.

Udje on s njima u špilju, pokaza im kup zlatnika i pobjegne.

Razbojnici se veoma obradovaše. Od radosti su klicali. Onda se dogovoriše, da jedan od njih smjesta podje u grad s jednim zlatnikom i da kupi hrane za svu trojicu.

Taj podje. Ali se u gradu najede i napije do mile volje. Zatim u želji, da postane on sam gospodar onoga blaga, otrova hranu, koju odnese svojim drugovima.

Medjutim, i ona dvojica odlučiše ubiti svoga druga, da mogu blago medjusobno razdijeliti.

I doista, čim on udje u spilju, navale na njega te ga ubiju.

Zatim su obilno jeli i pili: od otrovane se hrane otrovaše.

Tako su dukati bili smrt svoj trojici.

Ne naziva uzalud Papini novac – " izmetine djavla " .

x x x

ZEMLJA, KOJA JE DOVOLJNA

Neki ruski plemić, koji je posjedovao velike komplekse zemlje, pozove jednog dana najsiromašnijeg od svojih radni–

ka te mu reče: " Zbog tvoje vjernosti hoću da te nagradim. Dobit ćeš zemlje koliko ti je dovoljno. Zemlju, koju pješice prijedješ idući od zore do mraka, bit će sva tvoja" .

Siromašni čovjek mišljaše da sanja. Uzbudjen od iščekivanja one noći nije mogao ni usnuti. Čim je zarudila zora, već je pješačio preko zemlje, koja je imala postati njegova. Hodao je brzo, da ne izgubi niti sekunde toga dragocjenog dana.

Koliko će zemlje prijeći prije zalaska sunca ?

Trkao je, trkao .... Nikada nije tako trkao. Niti u mladim svojim danima.

Jutarnja rosa kvasila je njegove noge, a jutarnji lagani vjetar rashladjivao je njegovo vruće lice. Sunce se sve više uspinjalo. On se uspinjaše uzbrdicom gledajući desno i lijevo onu plodnu zemlju, koja je imala postati njegova i njegove djece.

U podne, premda je bio premoren i krvavih nogu, nije se ni časkom zaustavio; niti toliko, da pojede komadić kruha. Mišljaše, ako se zaustavi, da će izgubiti možda i pola jutra zemlje. Radilo se o njegovoj budućnosti i o budućnosti njegove obitelji, njegove djece.

Satovi su brzo prolazili ... Sjene stabala bivale su duže ... Približavao se sumrak .

Naprijed ! Samo naprijed !

Ali, izmoren, nije više mogao trkati; počeo je hodati vukući noge, pritiskajući srce od umora ...

Još malo i on će spavati na svojoj vlastitoj zemlji !

Kad ugleda posljednju zraku sunca, koja je zalazila, sav iscrpljen reče : " Dosta ! "

Zaustavi se ... Ali ga noge nijesu mogle držati ... Njegove oči više nijesu mogle gledati ... Srce je popustilo i prestalo kucati. Siromah padne od iscrpljenosti na zemlju i više se ne digne.

Bio je mrtav .

Sutradan iskopaše jamu: dugu tri metra, široku jedan i duboku dva.

To je zemlja, koja je čovjeku dovoljna .

Uska jama svakome je dovoljna za njegov počinak.

/Novela Lava Tolstoja /

x x x

B O G I S V I J E T

"NIJE VIŠE BILO MJESTA ZA ISUSA..."

Sv. Luka /II.,7./ opaža, da u Betlehemu nije više bilo mjesta za Isusa. A ipak sav je svijet njegov ! Sv. Ivan /I.,11./ veli: " I njegovi ga ne primiše" ... To je povijest svijeta !

Kad je neki rimski senator predložio, da se postavi Isusov kip u Panteonu, naišao je na oprečno mišljenje Velikog vijeća. Nije bilo mjesta za Isusa !

Također ni danas nema mjesta za Isusa kod onih, koji ga ne poznaju. Pa ni na

blagdane ...Nema mjesta za Isusa u srcima tolikih kršćana , koji žive u smrtnom grijehu.

Nema mjesta za Isusa u srcima tolikih ljudi privezanih uz zemaljske poslove, uz materijalna dobra.

Jednoga dana uloge će se okrenuti. I na nebeskim vratima onima, koji ga nijesu poznavali i koji su ga prezirali, reći će se : " Ovdje nema mjesta za te... za vas ...".

Recimo Isusu, da ga volimo. Posvetimo mu svoje srce. Često recimo:" Isuse, najveće dobro moje, daj da budem tvoj, samo tvoj. Isuse , čuvaj me od grijeha i grešne prilode . Ne dopusti da te ikada uvrijedim ".

x x x

BOŽJA KAZNA

IZAZIVANJE SRDŽBE BOŽJE

U ožujku 1921. nadoše mrtvo tijelo socijalističkog poslanika Piccolija u tunelu u Kalabriji. Tadašnje su novine donijele :

" Svršetak g. Piccolija, koji se isticao neporešivim i otmjenim ponašanjem, s bijelim rukavicama i još bjeljim kosama i brkovima, čije su oči bile nemirne i prodorne, ali ugodne i izražajne; ovaj otmjeni i otvoreni čovjek... u općenju s ljudima i na sastancima nije se mogao prepoznati i bio je odvratan ...

U Vicenci na Piazza dei Signori ,nekidan je izazivao Boga, da bi"dokazao"njegovu neopstojnost.

" Tko je taj Bog ? Gdje je on ? - sotonski je pitao.

" Ako postoji, neka me učini nijemim, ako može. Ako ne postoji, što će nam popovi i Božje zapovijedi?"

Masa je ludjački aplaudirala.

Bog se nije ni najmanje uznemirio , da bi odmah odgovorio psovaču. To je učinio dva dana kasnije, kad se Piccoli vratio u Rim. U parlamentu uhvati ga srčani napadaj i gotovo umre u sabornici na Montecitoriju. Bio je toga puta spašen. Ali, njegova je smrtna osuda bila već napisana; kucaji njegova srca bili su već izbrojeni. Posljednji kucaj njegova srca bio je uz željezničku prugu na putovanju željeznicom, u nepoznatom mjestu, u tami noći , u tajanstvenosti ... ".

x x x

RAZORENJE JERUZALEMA

Prema svjedočanstvu Josipa Flavija , židovsko pisca i svećenika, nesretni grad gorio je dva dana i dvije noći. Treći dan bio je pretvoren u gomilu ruševina, iz kojih se neprestano dizao strašan gust dim. Oko 200.000 ljudskih žrtava ležalo je pod ruševinama. Na hiljade i hiljade žena i djece izgorjelo je u najstrašnijim mukama u jeruzalemskom hramu.

Židovi su strostruko bili kažnjeni poradi zlostavljenja i mučenja Isusa Krista.

U Maslinskom vrtu Židovi su uhvatili Isusa, a na Kalvariji ga propeli... Upravo na Maslinskom brdu rimski car Tito postavi svoj tabor, a na podnožju Kalvarije dade podići 300 križeva za razapinjanje židovskih bjegunaca, koji bi noću pokušali izaći iz grada, da traže hranu, zapravo travu po poljima. Na ovim križevima svaki je dan visjelo oko 500 Židova. Vojnici obješenima otvarahu utrobe nadajući se, da će u crijevima naći zlatni novac.

Krist je bio prodan za trideset srebrnjaka. Tito je prodavao 30 Židova za jedan srebrnjak.

97.000 židovskih zarobljenika moralo se boriti u amfiteatru sa životinjama, sve dok ih zvijeri ne bi rastrgale.

Herod je Isusa za porugu zaodjenuo bijelom haljinom...2000 otmjenih Židova bilo je odvedeno u Rim i tu za porugu obučeno u bijele haljine, da Titu, kad bude ulazio u Rim "ukrase" svečani ulazak. Oni su morali na svojim ledjima nositi na Kapitolij dragocjenosti svoga grada /Jeruzalema/. Zatim, nakon svečanosti, svi su bili mačem poklani...

x x x

UDAREN GROMOM U ČASU SVETOGRDJA

"Gazette de Liège" za vrijeme Drugog svjetskog rata, koncem godine 1940., objelodanila je slijedeći dogadjaj:

" Jedne večeri neki radinici podjoše u jedno selo na belgijsko-njemačkom bojištu.

Potražiše konačište. Jedan od njih nadje sobu kod jedne dobre domaćice. Ali on izjavi, da ne će tu prenoćiti, ako domaćica ne skine sa zida raspelo.

Domaćica na to ne htjede pristati. Kako je ona ostala čvrsta u svojoj odluci, on nije insistirao ... Na koncu se pokazao ravnodušnim.

Slijedećeg jutra domaćica je uzalud nastojala da probudi svog stanara. Sva zabrinuta obavijesti redarstvo. Dodju redari i silom otvore vrata.

Radnik je sjedio na sjedalici karboniziran držeći u rukama raspelo kao da bi ga htio raskomadati.

Nesretnik je bio na mjestu ubijen u času svetogrdja..."

Raspeti Krist, koji je trebao da bude njegov život, postade u njegovim rukama njegova smrt.

x x x

B R A T S K A L J U B A V

REDOVNIČKO ZVANJE SPAŠENO LJUBAVLJU

Neki bogoslov redemptorist kolebao je u svom zvanju i u pobožnosti. Svima je bilo jasno, da njegovo redovničko i svećeničko zvanje proživljava teška kušnje. To su opažali posebno njegovi kolega.

Jednog dana, za vrijeme šetnje, svi su se natjecali da budu što susretljiviji i ljubežljiviji prema njemu. Iskazivali su mu svaku uslugu.

Takva susretljivost i ljubežljivost njegove redovničke braće tako ga je dirnula, da je iste večeri pošao k starješini i rekao mu: "Oče, ne znam, što se danas u meni dogodilo. Ljubav, koju su mi danas braća iskazala tako me je dirnula, da ni s kojih razloga ne želim napustiti mjesto, gdje me toliko vole".

I redovnik je ustrajao u svom svetom zvanju.

/O. Cormier, dominikanac, Nagovori o bratskoj ljubavi/.

x x x

ZA ŠEŠIR SESTRI

Juraj Stephenson /u. 1848./, glasoviti izumitelj parne mašine, kao dečko podje jednom sa svojom malom sestrom u grad, da joj kupi šešir.

Djevojčica u izlogu opazi jedan divni šešir, koji joj se veoma svidio, ali, koji je stajao nešto više nego što je ona imala. Juraj joj reče, da malo počeka, i odmah poleti do gradske tržnice.

Povrati se malo kasnije noseći sestri koliko joj je trebalo da kupi željeni šešir.

"Kako si zaradio?" - upita sestra.

"Čuvajući na tržnici konje", odgovori Juraj, sav zadovoljan, da je mogao razveseliti svoju sestru.

x x x

C R K V A

ANTIKLERIKALCI I ŽULJAVE RUKE

Jedan propagandist, došavši u Firenzuolu /Toskana/, u svom govoru protiv Crkve i svećenstva aludirajući na svećenike reče: " Vrijeme je da podju raditi kao i mi, radnici. Neka se pokažu žuljevi i na njihovim rukama..."

Još nije ni dovršio svoju rečenicu; a pred njim se pojavi jedan mladi svećenik. Svećenik pozove "govornika radnika", da pokaže svoje ruke.

"Govornik radnik" je na opetovano traženje svećenika morao pokazati svoje ruke... I pokazao je svoje GLATKE ruke.

Tada svećenik, koji je već par mjeseci radio na popravljanju svoje crkve, pokaže njemu i svima svoje žuljave ruke ...

/L'Osservatore Romano della Domenica, 23. ožujka 1947., str.6./

x x x

ANTIKLERIKALNA BORBA I LOGIKA

Engleski humorist Chersterton piše: "Pročulo se, da je neki svećenik ovih dana počinio neko zlodjelo. Naravno, antiklerikalci su odmah iskoristili prigodu te su po zidovima lijepili plakate s parolama: "Ovakvi su svi popovi"!

Dobro ... Ako su svi svećenici takvi, zašto onda treba praviti skandal zbog jednog svećenika, kojega bi trebalo držati sasvim normalnim? Jer, ako su svi svećenici takvi, onda je slučaj ovog abnormalnog svećenika potpuno normalan.

Kada bi svi svećenici bili doista takvi, Chersterton bi imao pravo. Abnormalni postali bi normalnost.

Antiklerikalci bi tada morali isticati ne zločine svećenika, jer bi oni bili njihova normalnost, nego njihove kreposti, t. j. njihove iznimke.

Kad bi antiklerikalci bili logični i dosljedni, morali bi pisati protiv svetih, dostojnih i poštenih svećenika.

Zašto se pak protivno dogadja? Kako to, da se jedna proglašena normalnost/"svi su svećenici takvi"/ističe kao sablazna abonormalnost?

/L'Osservatore Romano della Domenica, 1. lipnja 1947., str.4./

x x x

PROMAŠENE OSNOVE

Voltaire, korifej antikršćanske škole, koja je nastala u Francuskoj u XVIII. stoljeću, pisao je 30. svibnja 1758.: "Već mi je dosadilo čuti gdje se neprestano govori, da je dvanaest ribara stvorilo bezmrtno kršćanstvo ... Ja vam jamčim, da će kroz dvadeset godina Krist biti izbrisan s lica zemlje i da će nestati kršćanstva".

Točno nakon dvadeset godina, upravo 30. svibnja 1778., bezbožni Voltaire umirao je u očaju, nakon što je napunio svoja bezbožna usta svojim vlastitim izmetinama.

Njegov je osobni liječnik rekao: "Svi oni, koji se dive Voltaireu i koji ga veličaju, obratili bi se, da su prisustvovali njegovoj smrti".

Veliki Mozart, koji se tada nalazio u Parizu, saopći svom ocu smrt Voltairea ovim riječima: "Danas je gospodin Voltaire, onaj nitkov, koji se nije bojao Boga, crkao kao pas".

Za vrijeme Napoleonova tiranstva, papa Pio VI., u osamdeset i drugoj godini života, bio je uhvaćen te - bolestan i lišen svega - dovučen u neku tvrdjavu u Francuskoj da tamo umre. Netko je upitao generala, koji je rukovodio tom nečasnom ekspedicijom: "Tko je taj zarobljenik u kolima, kojega čuvaju četiri stražara?" General odgovori: "To je posljednji papa".

Prošla je revolucija. Nestalo je Napoleona i Manzoni mu je ispjevao pjesmu, koja počinje: " Ei fu ..." Papa ostaje, jer " On jest" ...

Njemački kancelar Bismarck u sbibnju g.1870., oduševljen svojim diplomatskim i političkim uspjesima, izdade izvanredni zakon, koji je naredjivao, da se zatvore svi svećenici i biskupi.

Papa Pio IX. poruči iz Rima: "Recite Bismarcku, da je on snaga, koja prolazi, a mi smo snaga, koja ostaje".

Par godina kasnije sam je Bismarck pozvao papu Lava XIII., da presudi izmedju Španjolske i Njemačke, kome će pripasti Karolinški otoci i Palaos...

Jaurès, vodja francuskih socijalista, pisao je 1903.: "More se povlači, a Petrova ladja nasukala se u pijesku..."

Odgovor: on umre ubijen 13. lipnja 1914. Te godine kod pape je bilo 14 predstavnika raznih država; 1924. bilo ih je 24, a danas ih ima više od 40...

x x x

D O B R O D J E L O

LIJEČNIK, KOJI NAGRADJUJE SVOJE BOLESNIKE

Prof. Josip Moscati, liječnik, koji je umro u Napuljuna glasu svetosti, jednoga dana bi pozvan da posjeti nekog bolesnog željezničara u Castellamare. Došavši k bolesniku primjeti, da se bolesnik nalazi u veoma teškom stanju. Stoga pozove njegovu rodbinu i upozori ih na ozbiljno stanje bolesnika; onda im savjetova da što prije pozovu svećenika. Liječnik reče : "Treba se najprije pobrinuti za zdravlje duše, a zatim za zdravlje tijela. Treba prije izliječiti dušu, a zatim tijelo".

Zatim propiše lijekove i usto ih potakne, da se pouzdaju u Boga, koji je gospodar života i smrti.

Dok je liječnik pisao recept, primijeti, da prisutni prijatelji sakupljaju novac, da bi mu podmirili honorar. Mrdjutim dr. Moscati reče: " Vi ste priskočili u pomoć vašem bolesnom prijatelju otkinuvši od svoje zarade. I ja se pridružujem vašoj dobroti i dajem svoj doprinos, da se kupe potrebni lijekovi bolesniku ".

I liječnik pokloni veću svotu novaca siromašnoj bolesnikovoj obitelji.

Taj velikodušni gest gane prisutne, te mu oni sa suzama u očima stadoše zahvaljivati.

Dr. Moscati vrati se kući veoma zadovoljan, da je mogao učiniti dobro djelo.

x x x

LIJEK, KOJI DOLAZI U "REKORDU"

Hans von Stuck, poznati moto-ciklistički trkač, pričao je jednom novinarima jedan dogadjaj iz svoga sportskog života.

Nalazio se u Montreuxu. Vozio se prema Cuneu za utrku. U Saint-Motitzu su mu rekli, da promijeni put poradi poniranja zemljišta. Došavši oko 18 sati u Ollon, jedna žena plačući nasred puta zamoli ga da se zaustavi.

To je bila neka Talijanska iz Torina. Ona mu ispriča, da je bila u Montreuxu, da nabavi jedan rijetki lijek, koji mora donijeti svom malom sinu prije ponoći, jer će inače umrijeti. Nije bilo ni vlakova ni aviona ...

" Sjednite, gospodjo; ja takodjer idem u Torin. Ako sve podje dobro, lijek će stići prije ponoći".

Trebalo je prevaliti 412 kilometara.

Vozač prigne glavu. I tada započne trka, kakvom trkač nikada nije trčao.

Nakon vožnje od 150 kilometara na sat von Stuck doveze ženu do njezine kuće 20 minuta prije ponoći.

x x x

D R U Š T V O

ANALOGIJA

Dovoljan je samo jedan zaraženik da zarazi čitav grad. Dosljedno: dovoljan je jedan pokvareni kolega da pokvari sva bića društva, zavoda, kasarne...

Malo kvasca stavljeno u tijesto dovoljno je da tijesto naraste.

Jedna pokvarena jabuka učinit će da se pokvare sve jabuke u košari.

Malo pelina pomiješano s medom dovoljno je da čitav med postane gorak. Pri tom pelin ne postane sladak, niti s dvostrukom količinom meda.

Na isti način pokvareni lakše pokvare dobre nego da postanu dobri družeći se s dobrima.

Svi bježe od bijesna psa, jer znadu, da je njegov ugriz pogibeljan. Isto tako ljudi bježe od nosilaca zaraznih bolesti, da se ne zaraze...

/Muzzatti, Fior da Fiore, II., str. 124./.

x x x

MOĆ PRIMJERA

Sv. Augustin pripovijeda : Blizu mojeg vinograda bilo je polje, na kojem je bila jedna velika kruška. Pravo govoreći, njezin plod nije bio ni veoma lijep ni veoma dobar. Ipak jedna skupina nas dječaka odluči da krademo kruške .

Jedne lijepe noći nekoliko nas derana podjosmo u polje. Tu smo stresli stablo i ukrali krušaka. Neke smo i pojeli. Ali ih nijesmo zato uzeli. Dapače, da smo ih i morali baciti svinjama, bili bismo zadovoljni, što smo učinili ovo zlo ... Ja se nikada ne bih bio usudio počiniti takvu kradju, da sam bio sam; ali, kada je jedan iz naše družine rekao: IDIMO, UČINIMO TO ... nije bilo nikoga tko toga ne bi učinio.
/Ispovijesti sv. Augustina /.

x x x

DUHOVNO ŠTIVO

OBRAĆENJE SV. IGNACIJA

I nacije Lojola, mlad paž na dvoru španjolskog kralja Ferdinanda V., gonjen neobuzdanom ambicijom i željom za slavom napusti Madrid, da u vojničkoj karijeri traži sebi sreću.

Toliko se odlikovao hrabrošću i vrijednošću, da je u 29. godini života bio imenovan zapovjednikom tvrdjave u Pamploni, glavnom gradu Navarre, na sjeveru španjolske. Neskoro je morao braniti tu važnu tvrdjavu od napadaja francuske vojske. U bici je bio ranjen u desnu nogu. Stoga bude prenesen u bolnicu.

Prvo liječenje slabo je uspjelo.

Da ne ostane šepav cijelog života, Ignacije zatraži, da se ponovi operacija na njegovoj nozi. Zanimljivo i značajno:

ispraznost njegove nakane bila je sredstvo spasa nje ove duše u rukama Providnosti.

Da skrati sebi vrijeme u bolesti, zatraži da mu dadu koju knjigu o vitezovima. Kako takve knjige nije bilo u bolnici, morao se zadovoljiti jednim djelom o Isusu Kristu i životopisima svetaca.

Vanredan dojam proizvede čitanje tih knjiga na njegovu iskrenu i plemenitu dušu. Za vrijeme čitanja životopisa svetaca više puta reče sam sebi: " Zašto ne bih i ja mogao učiniti ono, što su oni učinili?"

Slijedila je čvrsta i neopoziva odluka: sav svoj budući život posvetiti službi Božjoj i spasu duša.

Hrabri ranjenik pred slikom Majke Božje posveti se Kristu kao njegov vojnik. Zatim obavi općenitu ispovijed, provede čitavu noć u molitvi pred oltarom Majke Božje. Tu odloži svoj mač, da bi postao vitez Božji.
/Iz životopisa sv. Ignacija Lojole/.

x x x

DUHOVNO VODSTVO

ORIGINALNO TAKMIČENJE /ANALOGIJA/

Jedna španjolska legenda pripovijeda, da je jednog dana jedan andjeo kerubin svojom andjeoskom trubljom pozvao sve ptice da sudjeluju u natjecaju, što ga je proglasio Isus Krist. Natjecaj je glasio: Tko će se od vas najviše približiti suncu ?

Sudjelovale su u natjecaju sve ptice: orlovi, lastavice, češljugari ... Dapače, privučeni zvukom andjeoske trublje dodjoše i pijetli i kokoše.

Na dani znak trublje takmičenje je započelo.

Jadne kokoše zaustaviše se u visini grma i padoše na zemlju.

Orao, u ponosnom letu, digne se do sunca. Odatle poviče: " Pobjeda je moja !"

Ali, istog časa, čuo se jedan lasić, koji je dolazio odozgo. To je bio glas muhe, koja je stajala na glavi orla. Nju je orao odnio bliže suncu nego sam sebe. I muha pobijedi i dobije nagradu.

Tko nadje dobrog duhovnog vodju, moći će se koristiti njegovim iskustvom i lako će letjeti Bogu.

/ F.Ol iati, Pietà cristiana, str.365./.

x x x

DUŽNOST

"INCERTI" ILI "BENEFICIJI" ZVANJA ?

Liječnik Karlo Flaus, Bečanin, u času, kad je htio sa svojom ženom poći u kazalište, bi zamoljen da posjeti ženu nekog siromašnog cipelara. Ona je bila nešto bolesna.

Dr. Flaus reče cipelaru, mužu bolesnice, da se obrati na susjedno liječnika. Cipelar mu odgovori: "On nije kod kuće. A kad se vrati, bit će za moju ženu prekasno. Molim Vas, gospodine doktore, dodjite; ja sam doista siromah, ali ću Vas nagraditi koliko budem mogao".

Liječnik tada reče svojoj ženi: "Večeras ne mogu poći u kazalište, jer hitno moram posjetiti jednu tešku bolesnicu".

Liječnikova žena, koja nije znala za odricanje od razonoda i zabava, stade nagovarati svog muža, da je prati u kazalište. Liječnik odvrati, i on malko nezadovoljan: "Što ćeš, draga, to su "incerti" moga zvanja ..."

Kasnije, vraćajući se kući, liječnik ugleda, na svoje zaprepaštenje, gdje veoma visok plamen suklja iz kazališta. Sav u strahu pohiti kući. Na stepenicama nadje svoju ženu. Dršćući i plačući ona mu reče: "Bogu hvala! Ona bolesnica bila je naša sreća, naš andjeo čuvar. Ne boj se, od danas više te ne ću sprečavati da savjesno vršiš dužnosti svoga zvanja".

U tom strašnom požaru u bečkom kazalištu našlo je smrt preko 450 osoba. To se dogodilo 8.prosinca 1881.
/ Spirago,o.c. str.778./.

x x x

E U H A R I S T I J A

NEOPREZAN POKLON

Bossuet, biskup grada Meauxa i jedan od velikih crkvenih propovjednika, jednom je s velikom boliju i dubokom poniznošću pripovijedao slučaj, koji se njemu dogodio.

Jednoga dana posjeti ga neki protestant sa željom da može pregledati katedralu. Protestant je pokazivao stanoviti naklonost prema katolicizmu. Zato ga sam Bossuet povede u katedralu, gdje mu ocrta povijesne i umjetničke znamenitosti onako mjerodavno, kako je samo on znao i mogao.

Nakon posjeta protestant mu se zahvali na iskazanoj pažnji. Ali, zahvali mu se i u tome, što mu je razjasnio neke sumnje o katoličkoj vjeri.

Te su riječi biskupa veoma obradovale. Obradovan zapita protestanta:"Koje su to Vaše sumnje i čime sam ih razjasnio?"

"Dosada sam sumnjao", reče protestant, "u istinitost onoga, što naučava Katolička crkva, o realnoj prisutnosti

Isusa Krista u euharistiji, a sada mi je Vaša preuzvišenost raspršila tu sumnju:Vi ste mi dokazali, da ni Vi u tu realnost ne vjerujete".

"Ali,kako je moguće?" - upita biskup iznenadjen i zbunjen."Kako možete ustrvditi, da ja ne vjerujem u ovu temeljnu dogmu katoličke vjere?"

" O, monsinjore", odgovori protestant, " kada biste Vi vjerovali, da je u svetohraništu živi, pravi Isus Krist, stvoritelj i gospodar neba i zemlje, zar biste Vi prošli ispred Njega razgovarajući sa mnom i zar biste se onda površno pokloni-li ? O, da, monsinjore, recite istinu, ne vjerujete ni Vi ".

Bossuet se ispričavao i opravdavao, dugo i pametno. Ali je protestant ostao pri svom uvjerenju.
/G.Petazzi,S.I.,Piccolo Galateo eucaristico, Trst /.

x x x

H E R O I Z A M

OTAC DAMJAN

Belgijanac o.Damjan Veuster /1840.-1889./, redovnik misionar na Hawaima, jednog se dana baci pred noge svoga biskupa te izgovori ovu izjavu :"Preuzvišeni, u času svoji redovničkih zavjeta bio sam pokriven mrtvačkim plaštem. Taj čin bio je znak, da je dragovoljna smrt početak novo-

ga života. Sada se, Preuzvišeni, stavljam Vama na raspolaganje, da budem živ zakopan u radu s gubavcima na otoku Molokai".

Msgr. Maigred primi ponudu. poslije nekoliko dana on sam predvede novog pastira svojim nesretnim ovcama. Msgr. Maigret tada reče:" Dosada ste, djeco draga, bili sami; više ne će biti tako. Evo vam oca. On vas mnogo ljubi; toliko, da se ne boji živjeti i umrijeti s vama, da bi vam bio od radosti i da bi spasio vaše besmrtne i neumrle duše".

Od toga časa život o. Damjana bijaše trajni, neprestani heroizam. On, jedini svećenik na otoku i potpuno zdrav, postade po zakonu GUBAVAC, t.j. nije više mogao napustiti otok niti se približiti ijednom zdravom čovjeku.

Jednoga dana o. provincijal ukrca se na ladju da ponese hranu gubavcima. Ali mu bi zabranjeno da se iskrca. O. Damjan o tome obaviješten, malim čamcem podje do ladje, u kojoj je bio o. provincijal. Medjutim, kapetan mu ne dozvoli da se popne na ladju. Tada o. Damjan poklekne u svom čamcu i glasno se ispovijedi. Iz ladje mu o. provincijal podijeli odrješenje.

O. Damjanse potpuno posveti gubavcima: bio im je i liječnik, i učitelj, i zidar, i drvodjelac; gradio im je crkvice, popločavao putove i dubao kanale za natapanje. Da olakša njihovo stanje, napravio im je glazbene instrumente i formirao glazbu.

Sam je pravio ljesove i kopao grobne jame.

Uza sav svoj veliki posao i žrtve uvijek je bio veseo i nasmijan. Govorio je: "Zadovoljan sam, jer je Gospodin sa mnom".

x x x

Četrdeset i sedam godina poslije njegove herojske smrti, njegovi smrtni ostaci postavljeni su u trostruki lijes i avionom, u pratnji deset drugih aviona, preneseni u Honolulu, glavni grad Hawaia. Odatle su svečano preneseni u njegovu domovinu Belgiju.

Doček u Anversu bio je trijumfalan. 3. svibnja 1937. njegovo je tijelo iz beligijske ladje, najsvečanije okićene, bilo spušteno na beligijsku zemlju. Kralj mu iskaza dužno poštovanje. Sva su zvona u gradu svečano zvonila.

Nakon svečanih govora održanih od službenih lica u čast ovog heroja misionara, njegovi su slavni ostaci, uz veliko sudjelovanje naroda, na kolima sa šest upregnutih konja, svečano bili preneseni u katedralu.

Mali znak besmrtne slave, koju uživa u nebu.

x x x

H U M A N O S T

ŽESTOKA IGRA NA BUĆE

Jednoga dana dodje u Torin , u Malu kuću Božje Providnosti, nadbiskup iz Vercellija.

Don Josipa Cottolengo odmah obavijeste o nadbiskupovu dolasku. Medjutim, Cottolengo poruči odličnom gostu, uz dužnu ispriku, da ga osobno ne može primiti, jer igra na buće s jednim bolesnikom poremećena uma, koji bi se veoma uvrijedio, kad bi se prekinula igra.

Nadbiskupa ovakav osjećaj humanosti gane. Onda podje k igračima ,da broji " punte " u igri tih dvaju velikih ljubitelja i re na buće .

/ G.Bitelli, Il Santo degl'infelici ,

Torino /.

x x x

I S U S K R I S T

JEDNA MALA KOMPARACIJA.

Povijest veli, da su mnogi ljudi bili veoma cijenjeni i voljeni za svoga života. Na primjer, Sokrata su cijenili i voljeli njegovi učenici, Julija Cezara njegovi legionari, Napoleona njegovi vojnici. Ali, svi su ti velikani nepovratno prošli. Danas ničije srce ne kuca za njih. Danas ničija usta ne psuju ni Sokrata,ni Cezara, ni Napoleona ....

S Isusom je sve protivno... Nitko živ nije toliko živ koliko Isus, i danas,skoro 2000 godina poslije Golgote.

/ Ricciotti, Život Isusa Krista /

x x x

KRIST VOLJEN VIŠE OD SVEGA

Emanuel Bonillas, iz grada Meksika, napisa u svom intimnom dnevniku 15.ožujka 1927.: - Moj Bože, ti znaš, da te ljubim, da trpim i da živim samo za tebe.Tebi darivam svoj život. Presveta Djevice Marijo, ti znaš, da iskreno govorim: reci svome Sinu, da se požuri da On zavlada mojom domovinom. Reci mu ti, kraljica moje domovine".

9.travnja: " Nebeska majko, čuvaj i brani moju majku i moju zaručnicu Luz. U času smrti primi me u svoje naručje".

15. travnja, rano u zoru, bio je uhapšen. Iz zatvora piše svom bratu: "Danas je Veliki petak, dan svetih i tužnih uspomena. Danas sam uhapšen i možda ću biti strijeljan radi svoje vjere. Moli za me !"

Malo zatim piša svojoj majci: "Premila majko, pozdravljam te posljednji put. Gospodin ovako hoće. Znam, koliko će tvoje majčino srce trpjeti, kad budeš čitala ove riječi. Ali, u drugom ćemo se životu naći skupa, da se više ne rastanemo..."

U času izvršenja smrtne osude upitali su ga, koja je njegova posljednja želja. On zatraži časak vremena, da se pomoli. Uzme u ruke sv. ružarij, izmoli nekoliko Zdravih Marija, a zatim na komad papira napiše:

" Umirem za Boga. Emanuel Bonillas ".

Strijeljan je 15. travnja 1967., u 3 sata poslije podne, u doba, kad je Veliki Mučenik umro na križu na Golgoti za sve ljude.

x x x

" LE CHRIST S'EN EST ALLE ..."

U vrijeme francuske revolucije neki zanesenjaci udjoše u katedralu Notre - Dame u Parizu, uzeše veliko raspelo i omotaše ga u mrtvački plašt ... Onda ga s prezirom baciše u Seineu, kličući od veselja: "Le Christ s'en est allé " /Nema više Krista /.

Stvarnost: prestala je Francuska revolucija i nema je više, a Krist stoji još i danas u crkvi Notre - Dame u Parizu. I u svim crkvama širom svijeta ...

x x x

"TKO JE TO DIJETE ?"

Paula Claudela /1868. -1956./, velikog francuskog pjesnika i dramatičara, dugo je vremena prije obraćenja snažno spopadala napast samoubijstva. Tako je jednog dana, umoran od života i očajan, a k tome pun tame nadrealizma, žurio prema Lanterni, da tamo sebi i dokonča život.

Ali, prolazeći obalom Seine, dodje do katedrale Notre-Dame ; tu začuje pjevanje u katedrali. Znatiželjan, udje u crkvu. Mnoštvo je naroda, s radošću na licu, razdragano pjevalo božićne pjesme Djetiću u jaslicama.

Pjesnik je pitao sam sebe: "To je to dijete, koje zna tako razveseliti duše?"

On ga nije poznavao. Ali ga od tog dana stade tražiti, da ga upozna.

Tražio ga je četiri godine. To su bile godine patnja, nutarnjih borba, plača. Ali je poslije u njegovoj nutrini zasjalo svijetlo.

/Attilio Baratti, "Rivista dei Giovani" lipanj 1948., str.164./.

x x x

K A R A K T E R

ČETIRI TEMPERAMENTA

Četiri ljudska temperamenta ili karaktera mogu se simbolički prikazati četvoricom uspinjača /planinara/, koji se žele popeti na vrh hridi.

SANGVINIK PRIMJEĆUJE : - Vrlo jednostavno. Ja ću prvi! Započne s velikim oduševljenjem. Ali nastanu poteškoće. Stvar mu postaje teška, kao zid preko kojega treba prijeći. Fali mu potrebno oružje: malo ustrajnosti. I sangvinik se vraća natrag ; napušta posao. Sangvinik se brzo oduševi, ali se i brzo ohladi.

FLEGMATIK RAZMIŠLJA : - Možda ću uspjeti. Svakako , pokušat ću. Bez zanosa obavlja nužne priprave. Započinje uspinjanje i ne odustaje zbog poteškoća ; čvrst je i ustrajan. Ako ne uspije prvi put, kuša drugi, pa treći i t.d. Tip vrlo malo društven i u društvu vrlo ukočen. Ali zato ustrajan, bez velikih zahtjeva i s dobrim uspjesima.

KOLERIK SA SRDŽBOM IZJAVLJUJE: -Moram uspjeti! Pošto poto! Poteškoće su zato pred nama, da ih svladamo. Ne smijemo klonuti. Treba ustrajati. I sa smjelošću navali na zid; ulaže sve sile; ne

žali truda ni napora; žrtvuje se više nego je potrebno. Kolerici se mo u veseliti samo djelomičnim uspjesima. Oni često plaču nad neuspjesima.

MELANKOLIK UMUJE: - Zar ne shvaćate, da je to nemoguć pothvat ? Želite li pasti raskomadani u duboki ponor? Uzaludan je svaki pokušaj ... Vi ste nerealni!
Nemoguće je učiniti, da promijeni svoje mišljenje i da učini barem jedan korak.

Ima modernih fiziologa, koji misle , da na formiranje temperamenta vrlo mnogo utječu nutarnja izlučivanja. Bez sumnje. Ali ćemo mi nadodati ovo: odgoj, i samodisciplina, i okolina i t.d.

x x x

K A T O L I Č K A C R K V A

DOBRI I ZLI

Svi članovi Katoličke crkve nijesu sveti. Mnogi su dapače grešnici. Ali to ne dokazuje, da Crkva nema snage, koja posvećuje ljude. Isto tako to ne dokazuje, da Crkva nema mnogo svetih članova.

Grešnici pored svetih u Crkvi razlog je zašto je Krist usporedio svoju Crkvu :
s poljem, na kojem skupa s dobrim sjemenom raste i kukolj;
s gumnom, na kojem se pšenica čisti od slame ;

s mrežom, koja sakuplja dobru i slabu ribu;
sa stadom , u kojem se skupa s ovcama nalaze i koze.

Zbog toga je Krist rekao, da će na sudnjem danu doći andjeli razdijeliti dobre od zlih, i da će postaviti jedne s desne, a druge s lijeve njegove; da će on sam prve pozvati u svoje kraljevstvo, a druge poslati u oganj vječni.

x x x

RIMSKA CRKVA

O, sveta Rimska crkvo, dok god budem mogao govoriti, uvijek ću ti slavu pjevati. Pozdravljam te, besmrtna majko svetosti i znanja !

Ti širiš svijetlo do posljednjih granica zemlje.

Mnogi auktoriteti, koji bi htjeli spriječiti tvoj utjecaj, samo ga povećavaju.

Ti si učinila da prestanu ljudske žrtve, barbarski i besramni običaji , praznovjerja i neznanje. I gdje nema tvojih vjerovjesnika, tamo nešto fali pravoj civilizaciji.

Ti si odgojila i dala najveće ljude. Tvoja nauka odalečuje od znanosti otrov oholosti i nezavisnosti, koji je uvijek čini pogibeljnom i kobnom...

Tvoji će pape biti proglašeni vrhovnim širiteljima civilizacije, stvarateljima evropskog jedinstva, čuvarima znanja i umjetnosti, utemeljiteljima i zaštitnicima gradjanske slobode, rušiteljima ropstva, neprijateljima despotizma, neumoljivim braniteljima vrhovne vlasti, dobročiniteljima ljudsko roda.

/ Joseph De Maistre /.

x x x

UZALUDNE BORBE

Godine 33. zapečatiše grob i postaviše stražu /Mat., XXVII., 66./.

Crkva je bila već pokopana, sa svojim Utemeljiteljem. Ali, godine 34. "svagdano se povećavao broj kršćana"/ Djela ap. , II., 47./.

O, dakle nije bila još mrtva ?

Rimski carevi tri su stoljeća radili, da je unište. I .303., poslije desetog progonstva, mogao se podignuti spomen - stup; Velikom caru Dioklecijanu, koji je uništio kršćansku vjeru.

Ali: godine 312. carstvom je upravljao jedan kršćanin, Konstantin. On je dao slobodu Crkvi Milanskim ediktom g. 313.

Godine 361. Julijan Apostata uništava kršćanstvo . Ironično pita: " Što radi Sin drvodjeljca ?"

Netko mu duhovito odgovori: "Mrtvački lijes za tebe!"

Godine 363. Julijan Apostata baca svoju krv prema nebu i viče: "Pobijedio si, Galilejče !"

G. 1546. Martin Luter prijeti: "O, papa, živ sam bio tvoj bič; mrtav ću biti tvoja smrt!"

Sutradan nadjen je mrtav.
Otad je prošlo 400 godina, a papa živi još i danas.
Godine 1758. Voltaire se prijeti: Za 20 godina nestat će Crkve ".
Godine 1778./upravo nakon 20 godina/ Voltaire umire u očaju.

Godine 1793... Ovaj će put doista Crkva biti uništena ...Francuska revolucija uspostavlja kult Božici Razuma. Parce sepulto ... Crkva je još živa.
Godine 1801. Napoleon I. potpisuje konkordat s papom Pijem VII.
I ovako će biti do svršetka svijeta.
/Izvadjeno iz "Parola Amica", 1921./

x x x

K L E V E T A

PUT VJEČNE PROPASTI

Za klevetu vrlo je teško dati zadovoljštinu, jer treba povratiti izgubljenu čast.
Jedno dana dodje glasovitom španjolskom teologu Alfonsu di Castro u Alcali neki čovjek da ga upita za savjet glede nekog teškog pitanja, koje mu je uznemirivalo savjest.
Evo toga pitanja: "Otrag nekoliko vremena posjetio sam neku odličnu obitelj", veli čovjek, " i tu sam okleve-

tao neke osobe iz jedne veoma poznate i uvažene obitelji. Od tog časa nemam više mira. Došao sam k Vama, da mi date savjet, što treba da učinim, da dodjem do svog mira".
Veliki je teolog mučao neko vrijeme i gledao prodornim pogledom došljaka . . . Onda s tužnim uzdahom reče:" Po mom mišljenju, Vaš se grijeh ne da popraviti. Kako stvari stoje, teško ćete dobiti oproštenje".
Zatim ga otpusti.
Još nemirniji nego prije, klevetnik podje u Salamanku, da se tamo savjetuje s drugim teolozima tamošnje glasovite univerze. Nadje jednoga, koji ga malo utješi rekavši mu, da je Alfonso di Castro možda stvar prestrogo osudio.
"O, molim Vas", uklikne klevetnik, "naložite mi bilo koju pokoru. Ja ću sve učiniti da postignem mir svoje savjesti".
"Dragi sinko", odgovori teolog, "nije potrebno činiti velike pokore. Dovoljno je da podjete k svima, kojima je poznata Vaša kleveta, i da izjavite, da nije istina ono, što ste rekli".
"Da izjavim, da nije istina ono, što sam rekao ? O, to nikako i nipošto! " - odsiječe klevetnik. " Ja da se ponizim na takav način ? Da me smatraju lašcem i klevetnikom? O, to nikako i nipošto!".
Teolog uzdahne i s tugom reče:" Sada vidim veoma dobro, kako je Alfonso di Castro ispravno prosudio Vaš slučaj. Da, doista, Vaš je grijeh takav, da ćete vrlo teško dobiti oproštenje od njega. Vi ste se uputili putem vječne propasti".

Kad čovjek ukrade, ukradeno može nadoknaditi preko drugoga; ali klevetu treba da nadoknadi i popravi sam klevetnik, što je neobično teško.
/Brochures rel., VIII./.

x x x

ŽALOSNE POSLJEDICE KLEVETE

Zloba i pohlepa dvojice nizozemaca bili su uzrok krvavog progonstva, koje je uništilo za vjekove Crkvu u Japanu, koja je upravo cvjetala.

Jednoga dana dodjoše u kraljevski dvor. Tu pokažu Mikadu jednu zemljsku kuglu i upru prstom s jedne strane u otoke Filipine, a s druge strane u otok Makao, te mu rekoše: " Vaše Veličanstvo lako se može uvjeriti, dokle se proteže vlast španjolskoga kralja. Na istoku se proteže do otoka Makao, a na zapadu do Filipina. Španjolski kralj želi osvojiti Vašu zemlju. Ali, budući da zasad nema dovoljno vojnika, da Vam navijesti rat, on šalje misionare, koji osvajaju Vaše zemlje. Oni pod izlikom da šire kršćanstvo pripravljaju vojsku za njegove nakane. Kada broj kršćana bude dovoljan, tada će Vaše Veličanstvo vidjeti posljedice njegovih ambicija".

Mikado je bio zaprepašten takvim saopćenjem, t.j. takvom klevetom. Tada u svom srcu zamrzi kršćane i odluči, da im navijesti neumoljivi rat. Posebno pak svećenicima. Tako od pola miliona vjernika, koliko ih je bilo godine 1629., nakon 40 godina nije više bilo niti jednoga.

Kako su teške posljedice klevete inspirirane željom za dobitkom dvojice trgovaca, koji su htjeli prisvojiti monopol trgovine u Japanu.
/Brochures religieuses, VIII./.

x x x

KREPOST

IZMEDJU KAMENJA

Sv. Franjo Saleški veli: "Kreposti, koje rastu od utjeha, slabe su i lažne. One, koje uspijevaju u protivnostima i poteškoćama, jake su i ustrajne".

Kamenito zemljište rodi najboljim vinom.

x x x

KRIŽ

DJINO JE NAPRAVIO ZNAK KRIŽA

Na "touru" u Francuskoj g.1948. talijanski prvak Djino Bartali pobjedonosno stigne do konačnog cilja kod "Parka prinčeva" u Parizu, uz neopisivo oduševljenje promatrača. Zvučnici su na jarbolima velikog francuskog stadiona pjevali pjesmu Manrelija.

U času, kad se toskanski prvak zaustavio na cilju, uz veliko odobravanje i oduševljenje, osobito svojih sunarodnjaka, proplakao je od ganuća. Čim je sišao na zemlju, Djino je napravio na sebi znak križa.

Ovim svojim činom veliki biciklistički trkač i prvak, član Katoličke akcije u Firenci, javno se htio zahvaliti Bogu, što mu je dao jakosti i sreće, da ostvari svoj najveći sporski san.

Prisutni su primijetili njegov sveti čin. I on je izazvao novo veliko odobravanje i oduševljenje. Bio je isto dobno i znak pobjede nad ljudskim obzirom.

/ Il Domani d'Italia, Napoli, 27. srpnja 1948./.

x x x

MUČENIK ZBOG POLJUPCA

Jedan dječak od 8 godina, iz mjesta Ibak u Albaniji, sin kršćanskih roditelja, ostade bez oca i majke. Siroče podje k svome stricu, muslimanu, te se kod njega nastani.

Jednoga jutra stric opazi dječaka da moli. Naljuti se i reče mu: "Ne ću, da to radiš! Jesi li razumio? Ne ću kršćanskih pasa u svojoj kući!"

Siroče ne odgovori ni riječi. Iz svoje očinske kuće ponijelo je sa sobom, kao jedinu milu uspomenu, jedno raspelo. Držao ga je skriveno ispod svoje

slamnjače. Svake večeri, kada bi se uvjerio, da svi spavaju, uzeo bi raspelo i pred njim obavio svoje molitve.

Jedne večeri, vraćajući se kući sa svojim stadom, dječak ugleda kako stric trči prema njemu vitlajući raspelom, njegovom dragom uspomenom iz Ibaka.

"Evo, što sam našao medju tvojim stvarima! Moraš pljunuti na ovo! Inače ..." i povuče samokres, koji mu je visio o pasu.

Dječak uzme u ruke svoje siromašno raspelo. Nježno ga dugo gledaše ... Zatim ga pobožno i odvažno poljubi, plačući od ganuća.

Musliman se razbjesni. U bijesu ispali dva hica u mališa ...

Mali mučenik padne ... okrvavi raspelo svojom krvlju.

Mučenik zbog poljupca!

/ Jeunesse et Mission /.

x x x

PREDSJEDNIK S KRIŽEM NA LEDJIMA

Jedne nedjelje poslije podne Garcija Moreno, predsjednik republike Ekvador, podje u crkvu da sluša posljednju korizmenu propovijed.

Propovjednik spomenu teške uvrede, što su ih prethodne vlade Ekvadora nanijele vjeri. Na koncu predloži, da se ponovno postavi drveni križ na gradska vrata, koji je bio dignut iz prezira prema Kristu.

"Treba", reče propovjednik, "jedan odvažni čovjek, da uzme na svoja ledja križ. Nakon službe Božje u svečanoj procesiji ponijet ćemo ga i postaviti na njegovo mjesto".

Poslije propovijedi dodje u sakristiju jedan odlični gospodin. On izjavi, da je pripravam na ledjima ponijeti križ na odredjeno mjesto do gradskih vrata.

... Na veliko ganuće cijelog naroda Garcija Moreno, predsjednik republike, s Isusovim križem na ramenima, u pratnji svećenstva i velikog broja vjernika, prodje preko čitavog grada i ponese križ do gradskih vrata.

/Rivista dei Giovani, veljača 1948. str. 63.-64./.

x x x

U ŽIVOTU

Znak križa prvi je znak, što ga čini kršćanin, kada se ujutro diže, i posljednji kad ide na počinak.

Žrtvenik, liturgijsko rublje, sveto ruho imaju na sebi znak križa. U crkvenim ophodima križ uvijek prethodi.

Blagoslovi se prave znakom križa. Majka križem blagoslivlje svoju djecu.

Križ se upotrebljava kod dijeljenja sakramenata i sakramentalija.

Križem svećenik blagoslivlja kruh, polja, usjeve, životinje ... sve.

Dobar kršćanin prije putovanja pravi znak križa.

U kršćanskim kućama, školama, bolnicama, sudskim dvoranama križ se nalazi na počasnom mjestu. Umirućima davamo poljubiti križ.

Na papinskim, carskim i kraljevskim krunama blista križ.

x x x

KRŠĆANSKA LJUBAV

BEZ OGRTAČA, ALI NE BEZ LJUBAVI

Jedno s zimsko hladno dana sv. Katarina Sijenska susretne na ulici nekog starca ukočena od studeni. Katarina skine sa sebe svoj crni debeli dominikanski plašti njime zaogrne smrznutog starca.

Netko sa strane prigovori joj, da nije lijepo, da žensko, a osobito časna sestra, hoda ulicama bez ogrtača.

Ona odgovori: "Radije bez plašta nego bez ljubavi".

Koliko je to dobro djelo bilo ugodno Bogu, vidjelo se slijedeće noći, kad se Spasitelj ukazao svetici zaogrnut njezinim plaštem. Plašt je bio urešen biserjem i dragim kamenjem.

Od onog dana Katarina nije više osjećala studeni, te je i za vrijeme jačih zima uvijek bila obučena kao i ljeti.

/Iz Životopisa sv. Katarine Sijenske./.

x x x

GOSPA S RAZBIJENOM GLAVOM

Jednoga jutra dodje nekoj časnoj sestri u Parizu neka nepoznata osoba. Ta je osoba zamoli, da podje u ulicu X. br.12.,gdje je očekuje neka siromašna osoba na smrti.

Časna sestra podje.Nakon pola sata hodanja i traženja pokuca na rasklimana vrata u potkrovlju. Slabi glas iznutra odgovori joj da udje.Ušavši ,opazi kako se u odrpanom pokrivaču miče neko ljudsko biće

"Poslala me je amo jedna gospodja," reče časna sestra. "Mogu li Vam u čemu pomoći?" - nastavi blago.

"Nikoga ja nijesam pozvao...Otrag pet dana napustio sam službu pometača. Sada se osjećam vrlo slabo. Nemam nikoga i čekam da umrem ..."

"Ali,dobri čovječe, zar ne biste trebali nešto uzeti?" - reče časna sestra i pogleda naokolo, ali ništa ne primijeti, što bi mogla ponuditi bolesniku.Primijeti medjutim razbijenu glavu Gospinu, koja je stajala na klimavom stolu. Upita:

"Vi dakle volite Gospu ? Vidim, da je imate ovdje..."

Čovjek se okrene i reče:

"Ne znam, koje je gospodje ta glava. Našao sam je u smeću; svidjela mi se, te je uzeh sa sobom. Svakoga je jutra pozdravim: Dobar da,gospodjo! Svake večeri: Dobra večer, gospodjo!"

"Vi nijeste kršćanin? Ne poznajete Gospu?" - upita časna sestra.

"Ne, ja sam Alžirac i ne poznajem..."

Časna sestra nabavi bijedniku nešto za okrepu. Onda mu stane govoriti o Bl.Dj. Mariji i o Bogu.

Poslije dva dana Alžirac je kršten umro .

/La Croce,Napoli,5.veljače 1954. str. 4./.

x x x

MILOSTINJA JEDNOG VALCERA

Kad je lasoviti njemački glazbenik Volfang Mozart/1756,-1791./ jednom šetao ulicama Beča, dodje mu u susret neki siromah i zamoli u njega milostinju. Nemajući novaca, a želeći dati milostinju, Mozart uzme papir i brzo na njemu napiše jedan valcer. To predade siromahu s uputom, da papir odnese toj i toj osobi, koja će ga nagraditi.

Siromah je bio više nego ikad iznenadjen, kad je vidio , da je dobio 25 forinta, kojom je svotom izdavač platio valcer velikog Mozarta.

Sv. Pavao veli,da je ljubav dosjetljiva...

x x x

"OVA VJERA NE MOŽE BITI NEGO BOŽANSKA"

Jednoga dana dodje u Tebu,u Egiptu,jedan odred vojnika Maksimiljanove vojske sa svojim zapovjednikom Pakomijem.Bili su zaprašeni,oznojeni,umorni,iscrpljeni.Tebanci su ih brižno i ljubazno očistili i nahranili.

Pakomije, iznenadjen takvim postupkom Tebanaca, upita, tko su ti Tebanci i zašto tudjim vojnicima, njima potpuno nepoznatima, iskazuju toliku susretljivost i ljubav.

Tebanci odgovoriše:" Mi smo kršćani, i naša nam vjera nalaže, da ovako postupamo sa svakim".

Pakomije razmišljajući odgovori : "Vjera,koja nalaže takve stvari, ne može biti nego od Boga".

Pakomije se poslije obrati na kršćanstvo. Osim toga postade veliki tebanski pustinjak i utemeljitelj pustinjaka cenobita.

/O.Bianchi,O.P.,Si vis perfectus esse, str.508./.

x x x

RADOST OD DOBRIH DJELA

Neki mladić, nakon nekoliko tjedana praznika, uvelike je zabrinjavao svoju majku: u crkvu više nije išao,posjećivao je sumnjiva društva, bio je uvijek zlovoljan i nezadovoljan. Bijedna majka pokuša da ga vrati na pravi put , ali bez uspjeha. Onda osjeti nadahnuće da upotrebi još jedno novo sredstvo.

Jedne nedjelje ujutro pozove sina te mu reče:"Slušaj, dragi, želim da budeš sretan i zadovoljan barem jedan dan tvojih praznika. Vidiš li ovaj zamotak? Uzmi ga i ponesi ga u tu i tu ulicu, udji u kuću broj ..., popni se na posljednji kat.Tamo ćeš naći jedna stara vrata; udji; vidjet ćeš jednu siromašnu bolesnu ženu s mnogo djece. Uruči joj ovaj zamotak".

"Ja?! Da to učinim ja?! Ni na kraj pameti! To nikada ne ću učiniti!"

"Sine, slušaj, što ti govorim:učini, što sam ti rekla, a ja ti obećajem,da ću ti za uzvrat učiniti sve , što od mene zatražiš".

Potaknut obećanjem, mladić pristane. Reče:"Poći ću."

Podje naznačenim putem i lako dodje do opisanog potkrovlja. Udje. Na svoje veliko iznenadjenje nadje siromašnu ženu gdje leži na podu na slamarici, a petero sitne djece, mršave i blijede,oko nje plače:" Mama, gladan sam..."

Sav uzbunjen od takva prizora,mladić uruči zamotak i žurno se uputi prema izlazu.

"Mladi ospodine",reče siromašna žena,"Vi odlazite, a da Vam nijesam rekla niti hvala . Ima već dva dana, da ništa nijesmo jeli ... Neka Vam dragi Bog obilno naradi Vašu ljubav".

Mladić nije mogao odoljeti i zaplače. I dugo je plakao od samilosti... i utjehe.

Vrati se do bolesnice i njezine djece. Pomiluje svako dijete po licu ... dade im sav novac, što ga je imao kod sebe. Onda, duboko ganut, sa suzama u očima reče:" Djeco draga, ne bojte se, odsada ne ćete biti gladni... Ja ću oper doći i donijeti vam ..."

Izišavši iz tog bijednog stana,nije

pošao kući, ne ou crkvu, koja je bila tu blizu; klekne u jednu klupu, u kutu iza ispovijedaonice. I ponovno plakaše dugo, duboko ganut.

Kad se vratio kući, majka ga upita: "Sine, zašto si toliko tamo ostao? Da li si izvršio moju želju?"

"Da, majko, izvršio sam. Hvala ti, majko! Nikada u svom životu nijesam osjetio toliko radosti, koliko sam osjetio od ovog, što sam jutros učinio. Mama, ovo je prava radost, radost od dobrog djela. Napravi i sutra, i svakog dana jedan zamotak, da ga ponesem onim bijednicima, da bih opet osjetio, što je radost.

Student je poslije toga redovito slušao nedjeljom sv. misu, često primao sakramente i bio vrlo zadovoljan.

x x x

SVEĆENIK ...

Za vrijeme Francuske revolucije, u Vandeji, svećenik Aurain svakoga dana potajno čitaše sv. misu.

Jednoga dana, odmah poslije posvećenja, bio je dan znak uzbune sa strane stražara.

Usprkos meteža i općeg straha, koji je na dani znak zahvatio prisutne, svećenik reče: "Sveta je žrtva započela, treba je dovršiti".

Istoga časa dotrče jedan dječak s viješću, da vojnici dolaze. Svećenik završi žrtvu, odloži sv. ruho te izadje...

dok su na drugoj strani ulazili revolucionarci.

Oni podjoše za njim poljem, ali ga ne mogoše dostići. Svećenik dodje do jednog potoka i prepliva ga. Isto htjedoše učiniti i progonitelji. Medjutim, jedan od njih, ne znajući dobro plivati, stade se utapljati. Njegovi kolege nijesu mu priskočili u pomoć, nego pobjegoše.

Čuvši zapomaganje utopljenika, svećenik se povrati k potoku. Kad ugleda vojnika gdje se utaplja, skoči u vodu i spasi ga. Spasio je svoga progonitelja.

/Brochures relig., VIII. /.

x x x

KRŠĆANSKI NAUK

CAR, KATEHETA

Kad je Napoleon, nedavno gospodar Evrope, bio u zatočeništvu na otoku sv. Jelene, zapita desetgodišnju kćer generala Betranda, da li zna kršćanski nauk.

Na dobiveni niječni odgovor reče joj: "O, siroto! Ti se nalaziš u zori svog života pa ne shvaćaš, kakve te pogibli čekaju u svijetu. Što će biti od tebe, ako ne poznaješ vjerske doktrine!" Napoleon nastavi: "Hoćeš li, da ti ja budem učitelj? Da sutra počnemo prvu pouku?"

Djevojčica rado prihvati prijedlog.

I dvije godine, tri do četiri puta

tjedno , pješačila je dosta dugo, da je Napoleon pouči u kršćanskom nauku.

Kad joj je bilo dvanaest godina, car joj reče: "Sada si dosta poučena. Naskoro će doći na ovaj otok svećenik , pa će ti on podijeliti sv. pričest, a mene pripraviti na smrt".

Tako je i bilo .

/ Montarino, Il Catechismo, str.302./.

x x x

DVA ZAKONA

Garcia Moreno/u.1875./, predsjednik republike Ekvador, često je običavao prisustvovati ispitima na sveučilištu, da se obavijesti o kulturi budućih državnih činovnika.

Jednoga je dana prisustvovao odličnom ispitu jednog kandidata, koji je polagao doktorat prava. - Predsjednik je čestitao kandidatu na odličnom uspjehu . Zatim mu je rekao: "Vi ste dokazali, da odlično posjedujete državno pravo. Da li tako dobro poznajete i kršćanski nauku? Dobar doktor državnih zakona treba da dobro poznaje i Božje zakone".

Tada Moreno novom doktoru prava postavi neka pitanja iz vjeronauka. Novi doktor prava nije znao na njih odgovoriti.

"Slušajte ,dragi gospodine", reče mu predsjednik republike, - povucite se nekoliko dana u franjevački samostan i naučite kršćanski nauk. Jamčim Vam, da će Vam znanje kršćanskog nauka biti veoma korisno".

x x x

MALI UČITELJ KRŠĆANSKOG NAUKA

Gospodin Doussot /Duso/, sudac u Espernayu /Francuska/, uzgajao je svoju djecu bez vjere.

U istom gradu nalazila se vrlo vrijedna škola, kojom su upravljala Braća kršćanskih škola. Doussot ipak dade svoga malog sina Gastona u tu školu. Dapače, svjetova i druge ugledne obitelji, da to isto učine.

Mali je Gaston imao tek sedam godina. Brat Imbert, jednostavan i dobar redovnik, poučavao je dijete gramatiku i geografiju. Medjutim, redovnik se naskoro uvjerio, da mališ nema ni pojma o vjeri. Zato ga je stao poučavati i u kršćanskom nauku. Gaston je bio oduševljen: milost je rasvjetljivala njegovu dušu. On je uživao nebeske slasti, dok je slušao govoriti o Bogu ,stvoritelju i spasitelju , koji ga neizmjerno ljubi.

Gaston odluči, da će i svoju malu sestru Noemi, dvije godine mladju od sebe , učiniti dionicom svoje sreće. Jedne večeri, kad se uzgojiteljica udaljila, tiho i neprimjetno približi se krevetiću svoje sestre, odstrani zastore s krevetića i tihim glasom reče: " Mimi, spavaš li?"

"Još ne", odgovori sestra.

"Mimi, ti znaš, da dragi Bog postoji".

"A što je to DRAGI BOG?" -upita sestra.

Noemi, koja je već bila navršila pet godina, nikada nije čula spomenuti ime Bog.

Tada joj budući dominikanac ponovi kršćanski nauk, koji je on naučio u školi.

...Kad je Noemi dugo poslije toga postala karmelićanka, imenom sestra Elizabeta, znala je često pripovijedati taj dirljivi i nezaboravni prizor.

"Sutra navečer, kad smo opet pošli na počinak, Gaston me je ponovno zvao : Mimi , spavaš li?"

"Ne".

"Tada slušaj:časni brat mi je rekao, da se treba moliti dragom Bogu..."

"A što to znači moliti se dragom Bogu ?"

"Sada ću te ja naučiti. Slušaj i ponavljaj ono, što ja rečem:"Oče naš".

"Oče naš".

"Koji jesi na nebesima".

"Koji jesi na nebesima".

Drugi put je nauči Zdravo Marijo... Tako svake večeri. I onda, kad je djevojčica htjela spavati...:

"Još jednom Mimi , a zatim ću ti pričati priču o plavoj ptici".

Na taj je način u obitelji suca Doussota Providnost približavala i pomirivala suprotnosti i malo pomao otkrivala svoje planove, koji su se imali ostvariti u dušama njegove djece.

x x x

"NITKO ME NIJE UČIO KRŠĆANSKI NAUK!"

Jednoga jutra Giosuè Carducci posjeti, po običaju, svog prijatelja izdavača knjiga Zanichellija u Bologni.Zanichelli zamoli Carduccija da pročita jedan članak iz novina. Tako Carducci pročita, da su se u mjestu Stresi, prethodnog jutra ,čim se proširila vijest o smrti Cavoura, tri velikana: Antonio Rosmini, Niccolo Tommaseo i Alessandro Manzoni, sastala u crkvi, da se pomole za pokojnika.

Upravo : Rosmini je služio sv. misu, Tommaseo je kod sv. mise dvorio,a Manzoni je prisustvovao u dubokoj molitvi.

Zanichelli se tada usudi upitati pjesnika:"Slušajte, ovdje ima ovaj slučaj : ili su ova tri velika uma u zabludi, ili smo mi u zabludi.Što Vi mislite ?"

"Ne vjerujem, da se Rosmini,Tommaseo i Manzoni varaju; oni su, koliko je meni poznato, duhovi odviše visoki i plemeniti. S druge strane vjerujem, da se ni ja ne varam ... Meni nitko nije govorio o Bogu i vjeri, kad sam bio dijete..."

/ Rivista "Minerva" /.

x x x

KRŠĆANSKA OBITELJ

OTAC IDE GDJE SU I DJECA ...

Godine 1878. jedan je dobri starac vodio posljednjeg svog sina u novicijat Braće kršćanskih škola.

Prije ovog očeva mezinca ušla su u istu redovničku družbu njegova četiri starija brata, sada već odrasla i velika. Njihova jedina sestra ušla je u karmelićanski samostan. Majka im je odavno zamijenila ovu bijednu zemlju lijepim nebom.

Starac je ostao potupuno sam.

Žalostan vraćao se svojoj kući, potpuno praznoj... Najednom, sine mu misao, da se vrati natrag u samostan. Ali, ne zato, da pozove natrag svoga sina.

I vratio se i rekao starješini: "Davši svoju djecu, dao sam sve. Evo želim dati i samog sebe i služiti Bogu".

Starješina, ganut tolikom plemenitošću, ljubezno ga primi u samostan.

I tako herojski kršćanski otac postade učenik svoga najstarijeg sina, učitelja novaka.

/Notices necrologiques /.

x x x

RASADNIK ZVANJA

31. listopada 1922. umro je msgr. Vaughan, nadbiskup Salforda u Engleskoj.

Bio je najmladji od 9 djece od kojih svih šest sinova postade svećenicima, a 3 kćeri redovnicama.

Jedan od braće svećenika postade nadbiskupom u Westminsteru, a drugi nadbiskupom u Sydneyu u Australiji.

Njihova pobožna majka svaki je dan molila sv. ružarij, da barem koji od njezinih sinova postane svećenik. Želja joj se ispunila i preko očekivanja.

/Mon cahier de Religion, V., str. 38./.

x x x

KRŠĆANSTVO

TKO ZNA REĆI VELIKE RIJEČI

Za vrijeme Drugog svjetskog rata doveden je u Rim, u jednu bolnicu, skupa s drugim ranjenicima, jedan mladi časnik, koji je za vrijeme svojih sveučilišnih studija obožavao Benedetta Crocea i njegovu filozofiju.

Jednoga jutra posjeti ga jedan njegov kolega s univerze. Taj nadje mladog časnika kako veoma pažljivo i sabrano čita jednu knjižnicu, koja se jedva vidjela u rukama: Evandjelje/koje mu je na fronti poklonio vojnički kapelan/.

"Kako?! Zar je moguće od Crocea na Evandjelje?" - upita ranjenika.

Ranjenik odloži knjižnicu na krevet i stade se igrati prstima. Posjetitelj ga promatraše sa smiješkom.

"Smiješ se? Evo, što je filozofija Benedetta Crocea. Vjeruj mi, prijatelju, kad se nalaziš na raskršću... i vidiš, da će te smrt zgrabiti, jer mitraljez kosi sve živo, tada proživljavaš najsudbonosnije časove svoga života. U tim časovima tako je potrebna kakova velika riječ iz filozofije... Ali, filozofija takve riječi u tim časovima nema".

I ranjenik svojim mršavim, blijedim rukama ponovno uzme Evandjelje, koje mu je znalo reći velikih riječi.

x x x

K R Š T E N J E

SLAVA KRŠĆANSKOG KRALJA

Francuski kralj Ljudevit IX. /umro 1270./, kasnije uzdignut na čast oltara, jednoga je dana raspravljao o državnim poslovima s jednim ambasadorom.

Ovaj, velik laskavac, izmedju ostaloga reče kralju: "Veličanstvo, čestitam Vam, da ste se rodili u ovom najplemenitijem i najljepšem kraljevstvu".

Vladar odgovori: "Nije to moja prava slava. Moja je prava slava, što sam se

rodio u pravoj vjeri. Stoga se ponosim, da se zovem Louis de Poissy, jer sam se u tom mjestu krstio".

On se potpisivao LOUIS DE POISSY iz poštovanja i zahvalnosti prema svetom krštenju.

x x x

L A Ž

NIKADA LAŽ

Gandhi, "Mahatma", kojega je 30. siječnja 1948. u 80. godini života ubio jedan Hindu, prije nego se posvetio političkom životu upravljao je jednim malim zavodom za siročad.

Djeca su ga voljela kao svog oca. Zato su svi vjerno vršili njegove zapovijedi. Posebno su vjerno obsluživali zapovijed, koju je on smatrao veoma važnom: Nikda ne reci laž!

Jednog dana Gandhi dozna, da je jedan od njih lagao. Skupi svu djecu pa im reče: "Jedan je od vas lagao... Da zadovoljim za njegov grijeh, ja ću tri dana postiti".

Tada se sva djeca, sa sirotanom lašcem na čelu, bace pred noge svog učitelja moleći ga, da ne posti. Djeca izjave, da će oni postiti i tako za grijeh zadovoljiti.

Mahatma nije pristao i postio je tri dana.

Od tada nitko od njih nije više la-

gao. Mnogo su voljeli svog učitelja, te se bojali, da ga ne ražaloste.
/Rivista dei Giovani, veljača 1948., str.40./.

x x x

L J U D S K A S L A V A

ODBIJENI POZIV

Jednoga dana Joris Karl Huysmans /1848.-1907./, francuski književnik obraćenik, pošalje glasovitu romanopiscu Anatoleu Franceu/u.1924./ slijedeću promemoriju:

"Zar ne osjećate gdjekada malo umora od toga, što Vas ljudi obožavaju? Zar ne osjećate vrtoglavicu u nadčovječjem položaju, na koji su Vas podigli Vaši idolopoklonici? Jeste li zaboravili milost Vašega krštenja i Vaše prve sv. pričesti? Dragi učitelju, Vaši Vam laskavoi svojim tamjanom skrivaju realnost.

Kao što radi Vaša majka, uradite i Vi: udjite u koju staru pučku crkvu; umočite svoje prste u svetu vodu, kao što čine dobre domaćice i bezazlena djeca.

Odrecite se Vaše bijedne besmrtnosti. Napravite na sebi znak križa, kao što su činili Važi predji, pa podjite kleknuti na dnu apside.

I tu, sam sa svojim Bogom, u polutami, zapitajte sam sebe, da li smo

stvoreni i krvlju Kristovom otkupljeni, da pišemo bezobraznosti".

Sekretar, koji je donio tu poruku Franceu, dao je izjavu, da je Anatol France poruku pročitao. France je čitanje popratio s nekoliko neotesanih riječi i grubim trzajem ramenima.

Ali mu radost ne donesoše ni te riječi ni taj trzaj. Ostao je odmetnik i dosljedno nesretnik.
/ O.R.Plus S.J., Sijati radost, 1946., str.72./.

x x x

L J U D S K I O B Z I R

DINDONAUTOVI OVNOVI ...

U svom satiričnom i šaljivom djelu "Gargantua i Pantagruel" francuski pisac Franjo Rabealis /u.1553./, župnik u Meudonu, ismjehuje državna zla. Jedan je dogadjaj iz toga romana postao vecma popularan.

Panurgiju, koji je parobrodom putovao u mjesto Lanterne, rugao se jedan njegov suputnik, Dindonaut, trgovac ovnova.

Da se osveti, Panurgije pribjegne zgodnoj, ali zlobnoj i okrutnoj šali. Kupi od Dindonauta jednog ovna. Ništa ne govoreći, dok je ovan blejao, baci ga u more. Kamo sreće, da to nije nikada učinio! U tren oka, usprkos očajnih gospodarevih napora, svi drugi ovnovi, jedan za drugim,

poskaču u more. Dapače, prema Rabelaisu, sam bijedni Dindinaut, dok je na svaki način htio zaustaviti posljednjeg ovna bi povučen od njega u more.

U moru bijedno završi svoj život i on i njegovo stado.

Kad ljudi hoće da osude servilnost čovjeka, koji nema svoga ja, nego je žrtva ljudskog obzira, vele: " Oponaša Dindonautove ovnove ".

"Što prva čini, sve čine" - primjećuje Dante /Čistilište,III.,82./ govoreći o ovcama.

x x x

M A J Č I N S K A L J U B A V

DVANAEST SATI U VODI DO GRLA

Godine 1935. grad Melbourne u Australiji bio je djelomično pod vodom.

Jedna mlada majka našla se u perivoju , kad je nastala poplava. Nije se mogla povratiti kući. Prijetila je smrtnana pogibao njoj i njezinu djetetu. Da bi spasila dijete, digne ga na svojim rukama uvis. Tako ga je držala 12 sati, u vodi do grla. Na koncu je bila spasena i ona i njezino dijete.

Dirljiv slučaj: dijete je na majčinim rukama, nesvijesno pogibli, mirno spavalo jedan pedalj iznad zemlje.

/ Iz novina /.

x x x

HEROIZAM JEDNE MAJKE

U Sersaleu, u provinciji Cantanzaro, u predjelu planine Sile, 12. veljače 1929. naglo nastade velika oluja, koja tu zahvati jednu siromašnu majku sa dva mala sina, daleko od njihove kuće. Djeca, jedan od sedam, a drugi od četiri godine, već umorni išli su za svojom majkom. Iznemoglima od puta i studeni silan je vjetar bacao snijeg u lice.

Što da učini tužna majka u tim teškim časovima? Vikati je suvišno u toj samoći, gdje vjetar i snijeg nadvladavaju svaki glas.

Majčinska ljubav nadahne joj djelo , kojim je postala besmrtna. Izdube jamu u snijegu. Onda u jamu postavi svoju djecu, jedno uz drugo, i legne poviše njih zaštićujući ih svojim tijelom i svojom odjećom od snijega i vjetra. Usto se moljaše Bogu, da joj spasi djecu.

I pomoć je stigla. Za nju doista kasno, ali na vrijeme za njezinu djecu: djeca su bila spašena.

Ona je nadjena mrtva, ukočena od zime. Ali je svojim tijelom spasila svoju djecu.

Spomenik podignut na tom mjestu spominjat će trajno divno djelo Karmele Borelli, majke junakinje.

"Sussidi", rujan 1946.

x x x

M A Š T A N J A

KULE U ZRAKU ...

Svima su poznate pustolovine Pinocchia, koje je divno opisao Collodi.

Dok je dječak išao u školu sa svo početnicom, u svojoj vjetrenjastoj glavi stvarao je hiljadu planova :Danas u školi želim odmah naučiti čitati, sutra pisati , a preksutra računati. Zatim ću zaraditi mnogo novaca i oću napraviti novi kratki kaput od sukna. Ali, što velim od sukna? Ne, on će biti sav od srebra i zlata, s dugmetima od dragulja. To je taj siromah zaslužio, jer je, da bi mi nabavio knjige te me poslao u školu, ostao u samoj košulji... I to na ovakvoj studeni ! Ah, samo oci mogu činiti tako velike žrtve !

Dok je sav ganut tako govorio, učini mu se kao da čuje u daljini sviranje frula i udaranje bubnja. Zaustavi se da sluša.

Grehota, što moram u školu; inače...

Smjesta proda svoju početnicu za četiri novčića, zaboravi na sve svoje odluke i obećanja glede svog oca... podje za dragim zvucima...

Kako lako i brzo čovjek stvara dobre odluke, ali kako isto tako lako i brzo poduzima ono, što stoji na putu, da se dobre odluke ostvare.

x x x

M I L O S T I N J A

"NEKA NE IZGLEDA DA DAJEŠ MILOSTINJU..."

U svom romanu " Promessi sposi" Manzoni s nedostiživom jednostavnošću opisuje Lucijin objed kod krojača, poslije njezina oslobodjenja iz Inominatova kaštela.

Krojač iznenada prekine razgovor. Manzoni dalje piše: "Časkom se zaustavi. Zatim napuni tanjur hranom, koja je bila na stolu, doda komad kruha; sve to zamota u stolni rubac, koji uhvati za četiri kraja te reče svojoj starijoj kćeri:" Uhvati ovdje ".

U drugu ruku stavi joj staklenku vina i nadoda : " Ido do udovice gospodje Marije. Ovo joj predaj i reci joj, da joj ovo šaljem , da se razveseli sa svojom djecom. Ali učini to s lijepim načinom , otmjeno, neka ne će izgledati da daješ milostinju. Ako koga sretneš, nikome o tome ni riječi ... "

x

Više nego moderna filantropija, puna reklamnih oglasa i farizejskih parola.

x x x

"STISAK RUKE JE MOJ"

Dječak Gvido de Fontgalland, poznat diljem čitavog katoličkog svijeta zbog svoga uzornog života, svoje jednostavne

velikodušnosti, svetačke naivnosti, nastojanja da čini samo dobro, poleti u nebo, kad mu je bilo 12 godina/u.1925./.

Već u svojoj 5. godini, kad god bi dao milostinju siromahu, uvijek bi mu srdačno stisnuo ruku.

Na upit, zašto to radi, slijedio je njegov duboko sadržajan odgovor : " Želim dati nešto svoje. Novac je mamin i tatin, a stisak je ruke moj. Gledajte kako se siromah smiješi. Razveseliti siromaha - znači razveseliti Isusa ... "

/ Iz životopisa. /

x x x

MLADOST

KRŠĆANSKO VESELJE

Pier Giorgio Frassati, sin senatora Frassatija, talijanskog ambasadora u Berlinu, proveo je svoju mladost obasjanu iskrenom i dubokom pobožnošću. Bio je pun mladenačkog poleta za svako dobro djelo. Dobra djela bila su veselje njegove duše.

Za vrijeme jednog izleta, prolazeći mimo svetišta Oropa, povuče se u crkvicu. Dugo se molio. Njegovi se drugovi odmarali u obližnjoj restauraciji.

Svoje je kršćanske dužnosti vršio i molio se privatno i javno bez ikakva

ljudskog obzira. Uvijek je bio pun susretljivosti i ljubavi prema svojim drugovima. Nikada ih nije vrijedjao, niti im što predbacivao.

Svakome je rado činio usluge, pa i najsiromašnijima, iako su ga zbog toga prekoravali, da time kvari ugled svoje otmjene obitelji. Znao je siromasima prilodom njihova seljenja i pokućtvo prenositi. Znao je dapače i novi stan im naći.

U petak se nikada nije mrsio. Pa niti kod otmjenih objeda. Postove i nemrse je držao i na izletima. Kada bi se tko tome čudio, on bi rekao:" Ako ne postimo mi, koji smo zdravi i jaki, tko će onda postiti ? "

U danima posta nije nikada jeo slatkiša ni kolača.

Razbolio se od arterio - venosa i u roku od četiri dana umro, potpuno predan u volju Božju.

Mnoga katolička društva u svijetu štuju ga kao svoga zaštitnika, nose njegovo ime i stavljaju ga svojim članovima kao uzor vjere, čistoće, pobožnosti, kršćanske dobrote.

x x x

U JEDNOJ KINO DVORANI

U nedjelju, 14. srpnja 1948., oko 21,30 sati, u mjestu Sassuolo /Modena/, za vrijeme prikazivanja nekog filma, čuo se pucanj samokresa, a zatim jedan strašan krik.

U galeriji, onesviješten i krvav, le-

žao je na podu dječak od 10 godina Ivan Buffagni.

Prenesen u bolnicu izjavi:" Mirno sam gledao film. I dok sam gledao,dodje Bruno Leoni, dječak od 12 godina, stane ispred mene , izvuče samokres, uperi ga prema meni i hladnokrvno opali..."

Izgleda da su se ova dva dječaka dan prije posvadila, i da se Leoni htio osvetiti na ovaj način Buffagniju,koji ga je vjerojatno u svadji uvrijedio.

/Il popolo nuovo,16.VII.1946./.

x x x

M O R A L N A B O R B A

TAJNE STARIH PERGAMENA

U romanu Mareškovskoga "Uskrsli bogovi" pripovijeda se , da je humanist Giorgio Merula strpljivo brisao plovučcem neku staru pergamenu, koju je neki monah Srednjega vijeka iskoristio da napiše na njoj jednu molitvu nakon što je izbrisao njezin poganski sadržaj.

Na pergameni se čitalo:"Čuj,Gospodine, moju molitvu. Čuj i usliši me,Gospodine. Pun boli plačem i uzdišem. Moje srce strepi, i strah smrti obuzima moju dušu".

Ispod ovih riječi brisanjem Merulcovim malo se pomalo otkrivala pjesma bogovima i Veneri: " Slava nježnom Dionizlju , bogato lišćem ovjenčanu... Slava

tebi, majko Venero pozlaćenih nogu, radosti ljudi i bogova ..."

"Gledaj", primijeti zlobno humanist jednom svom prijatelju, kršćaninu: "I ti si kao ova pergamena: na površini pokornički psalmi, a unutra pjesma Veneri " ;

/A.Mariani,Verso l'alto,str.130./.

x x x

M R T V I

KONJI,KOJI MISLE

Otrag nekoliko godina konji,koji misle, bili su u nekom njemačkom gradu i o njima se mnogo govorilo. Sada se nadjoše iznenada u Forliju, u kronici lista Avvenire 12. studenoga 1947.

Iz ulice P. Bonoli krenuo je sprovod bez svećenika: glazba na čelu, vijenci od cvijeća, zastave na kraju. Lijepa kola,dva lijepa konja. Išlo se ...

Ali, kad su došli do kapucinske crkve, "sprovod" se zaustavi. Zašto? Konji se propinju i ne idu više naprijed. Nikoga ne slušaju: ni vlast, ni šefove stranke, ni rodbinu pokojnika, ni bičeve, ni psovke . Svako sredstvo bilo je uzaludno.

Tada rodjaci i prijatelji pokojnikovi stave lijes na ledja i nastave tako put do grobišta.

Narod je medjutim na razne načine komentirao dogadjaj. Primjetilo se, da je u spomenutoj crkvi bio izložen presveti Oltarski Sakramenat.

Vodič je sprovoda izjavio, da mu se u 30 godina nikada nije dogodio sličan slučaj ...

Ne ćemo vikati, ne: Čudo ! - Niti ćemo spomenuti mazgz sv. Ante. Ali, kako da ne priznamo i da ne pohvalimo ... naravni nagon ovih životinja ?

/L'Osservatore Romano della Domenica, 7. prosinca 1942. str. 6./.

x x x

N A D A H N U Ć A

" JA IMAM KRILA"

Jedna dražesna basna priča nam medjusobni razgovor dviju životinja, koje se veoma razlikuju ne samo veličinom, nego i načinom života. Te su životinje ustvari slika strasti i kreposti: svinja i leptir.

Svinja, valjajući se u blatu, veli: "Čemu, leptirice, uvijek ludo lijetaš i sišeš sokove cvijeća. Dodji k meni. Kako je lijepo krmučati se u ovoj blatnoj vodi ! ..."

Leptirica odgovori: "HVALA. JA IMAM KRILA ..."

I odleti, uživajući u zraku i suncu...

"JA IMAM KRILA." Ovako isto odgovara i čisti mladić poticajima na zlo, alim primjerima i savjetima. "Imam krila, da letim prema kreposti i svetosti i da uživam u samom Bogu".

x x x

N A P A S T I

MLADA MUČENICA IZ CONCA

Marija Goretti rodila se od siromašnih, ali poštenih roditelja u Corinaldu, blizu Senigallije, 16. listopada 1890.

Njezin otac radi zaposlenja sa svojom se obitelji preseli u rimsko polje, i to najprije u Colle Gianturco, a zatim u Ferriere di Conca, gotovo pusto mjesto, u kojem nije bilo ni crkve ni škole. Otac, malo poslije toga, teško oboli i umre.. Ostala je njegova udovica s petero nejake i neopskrbljene djece.

Marija, kojoj je tada bilo deset godina, dok je majka čitav dan radila u polju, brinula se za svoju braću. K tome, pazila je djecu jedne susjedne obitelji. Pokazivala je već tada vrlo mnogo razooritosti.

Aleksandar, mladić od dvadesetak godina, iz one druge obitelji, pokvaren čitanjem zlih knjiga, napastova Mariju na sramotno djelo. Na njezino odlučno odbijanje dva joj se puta zaprijetio smrću.

5. srpnja 1902. njezina majka i Aleksandar radili su u polju nedaleko od kuće. U neko doba Aleksandar se neopazice povrati kući, nadje Mariju, koja je izlazila iz kuće, silom je odvuče u sobu. Tu je napastova na sramotni grijeh, ali uzalud. Pobjesni od strasti i zadade joj bodežem desetak uboda ... Pobjegne, a Marija ostane u krvi.

Majci, koja je na njezino zapomaganje dotrkala u pomoć, ispripovjedi događaj. Izmedju ostaloga majka je doznala od kćerke mučenice i ono, što je rekla svom ubojici dok ju je napastovao. Marija mu je rekla: " Ne, ne! Bog to zabranjuje. Ako to uradiš, činiš grijeh te se izlažeš pogibli da podješ u pakao..."

Marija oprosti svom ubojici. On se, nakon izvršene kazne, obrati i svoj čin prizna kod procesa za njezinu beatifikaciju.

Marija umre 6. srpnja u Nettunu, kamo je bila prenesena. Njezin je sprovod bio pravo slavlje, trijumf. Proces započet nastojanjem Katoličke akcije sretno se završi, te je Marija Goretti proglašena blaženicom 1947., a sveticom Svete godine 1950. Njezino se tijelo čuva u Nettunu.

x x x

PASAC ČISTOĆE

Sv. Toma Akvinski, u svojoj 18. godini obuče bijelo dominikansko ruho. Uto dozna, da će njegova majka, kneginja, doći u Napulj, da ga izvuče iz samostana i povede kući.

Ne uzdajući se da će moći odoljeti majčinim molbama, zamoli starješine, da ga pošalju u Rim u samostan sv. Sabine, a odatle u Pariz. Starješinstvo mu udovolji molbi.

Njegova braća Landolf i Rainald, kapetani u vojsci Fridriha II., podjoše za njim u potjeru. Uhvatiše ga na putu i odvedoše u obiteljski dvorac Roccasecca. Tu ga zatvore u jednoj kuli. Medjutim, niti majka niti sestra nijesu uspjele da ga odvrate od prigrljenog staleža.

Da svladaju njegovu otpornost i ustrajnost, njegovi posegoše i za zlom: dovedoše u kulu jednu kurtizenu / ženu lagana karaktera/, koja je imala zadaću da ga zavede. Toma je nastojao pobjeći, ali je kula bila zatvorena. Tada, pun odvažnosti, podje do peći, koja je gorjela; iz nje zgrabi goruću glavnju i s njom natjera besramnicu u bijeg.

Nakon toga junačkog čina, uznemiren i dršćući, napravi onom glavnjom na zidu svoje tamnice križ. Onda padne pred njim na koljena moleći i plačući. Na koncu Bogu i Majci Božjoj učini zavjet vječne čistoće.

Slijedeće noći ukažu mu se u snu dva andjela: jedan od njih stegne mu bokove pascem, što Tomi prouzroči tako veliku bol, da je od boli zavikao. Ali mu andjeo reče: " U ime Božje pripasujem te pascem čistoće, kojim ćeš trajno biti pripasan".

Otada sveti mladić nikada više nije osjetio tjelesnih napasti. Živio je u grešnom tijelu kao andjeo.

S pomoću svoje sestre Toma, nakon dvije godine, pobjegne iz kule i podje u svoj samostan u Napulju. Tu položi redovničke zavjete.

x x x

TAKODJER I U PUSTINJI

Kada se sv. Jeronim povukao u pustinju u Kalcedoniji, ipak je trebalo da se neprestano bori, da bi obuzdao svoju maštu i odstranio od sebe sjećanje na udobnosti Rima, na plesove grešnica i svjetovne zabave, koje su još bile pune poganstva.

Sam on veli:" Svakoga sam dana postio, plakao, cvilio... Kada bi me, i pored moga protivljenja, svladao san, bacao sam na golu zemlju svoje mršavo tijelo, njegove kosti, koje su se jedva držale na okupu.

Sjećam se, da sam znao provesti dane i noći plačući i kamenom se lupajući u prsa, sve dotle, dok se, po Božjem naredjenju, koji zapovijeda olujama, mir ne bi nastanio u mojoj nutrini...

Strašio sam se i svoje spilje, kao da je i ona pomagač mojih nečistih napasti ...

Ljut na sebe, bježao sam kao lav pustinjom. I kad bih naišao na tamniju dolinu, na brdo strmije, na liticu vrletniju, odabirao sam ta mjesta za molitvu.

Bog mi je svjedok : poslije takvih borba i obilnih suza osjećao sam se tako miran i blažen, da mi je izgledalo, da sam prenesen medju andjeoske korove. Tada sam s radošću punom pouzdanja pjevao Gospodinu: Trkat ćemo za Tobom privučeni ljepotom tvojih miomirisa ..."

/ Iz svečeva životopisa / .

x x x

N A V I K A

MOĆ NAVIKE

Sv. Dorotej, egipatski monah VI.st., našao se jednom sa svojim učenicima u nekoj velikoj šumi samih čempresa. Želeći, kao dobar otac, da im dade korisnu pouku, naredi jednom od svojih učenika da izguli jedan mali čempres, tek izrastao iz zemlje. To učenik učini veoma lako, bez ikakva napora, jednom rukom.

Zatim mu naredi da izguli jedan malo veći. On to takodjer učini, ali s više napora i s obje ruke.

Tada sv.Dorotej naredi, da izvadi jedan veliki čempres, koji je već bio pustio duboko žile u zemlju. Ali ga ni taj učenik ni svi drugi skupa nijesu mogli niti maknuti.

Tada sv. starac dade svojim učenicima vrlo korisnu i praktičnu duhovnu pouku : " Kakva su ova stabla, takve su i naše strasti : čim se pojave u ljudskom srcu , lako ih je iščupati ; ali, kad se duboko ukorijene tijekom godina, tada ih je teško iščupati, a više puta i nemoguće".

/ Montarino, Duhovne vježbe/ .

x x x

POSTIGNUTA SLOBODA

Pukovnik Ivan Vaughan bio je vrlo strog u odgoju svoje djece. Od njih je tražio, da kod stola budu mirni i da ne budu lakomi na jelo.

Jednog dana mali se Bernard pokaže veoma lakom na voće. Otac mu tada reče: " Sine, vrlo je žalosno i bijedno postati robom tako male stvari i na taj način".

Mališ odgovori ocu: "Da, tata, ali i ti imaš svoju dozu za cigarete i pušiš".

Pukovnik ušuti. Zamisli se. Zatim uzme svoju duhansku kutiju i baci je u oganj govoreći: "Svršilo je ropstvo!"

Njegova žena, koja je svojedobno iz protestantizma prešla na katolicizam, uzgajala je svoju djecu u iskrenoj i dubokoj pobožnosti. Jednog dana njezin sin Erbert joj reče: "Majko, moli se, da sutra bude lijepo vrijeme , da možemo u lov".

"Molit ću, da postaneš svećenikom", odgovori majka.

Ona je često svojoj djeci govorila o svećenicima, o redovnicima, o apostolatu i spasu duša.

Bog je obilno ispunio želje ove pobožne žene i majke. Ona je imala četrnaestero djece. Od njih svih je šest kćeri prigrlilo redovnički stalež, a od osam sinova šest ih je postalo svećenicima, od kojih je jedan bio isusovac, jedan biskup, jedan nadbiskup, jedan kardinal, glasoviti Erbert Vaughan, čiju su smrt i protestanti smatrali kao opću narodnu žalost. /l'Etoile de la jeunesse, 1936./.

x x x

N E D J E L J N I O D M O R

"MOJ JE DUĆAN ZATVOREN U NEDJELJU "

Kad je godine 1814. Francuska bila okupirana , tadašnji saveznici Englezi , Rusi i Prusi iskorištiše prigodu svogaboravka u Francuskoj, osobito u Parizu; da nabave što više dragocjenih predmeta.

Jedan njemački časnik, želeći kupiti neke dragocjenosti, dodje u nedjelju k nekom zlataru u Parizu i reče mu: "Gospodine, želim kupiti što imate najdragocjenije u Vašem dućanu".

"Moj dućan u nedjelju ne radi. Budite tako dobri, dodjite sutra", odgovori zlatar.

"Shvaćam Vas, ali ja moram sutra otputovati", odgovori časnik. "Zato sam prisiljen kupiti danas".

"Žao mi je, ali ne mogu raditi protiv svoje savjesti i kršiti svoke kršćanske dužnosti".

"Namjeravam kupiti dragocjenosti u vrijednosti od 15 do 20 tisuća franaka".

"To je vrlo lijepo od Vas, ali treba da shvatite, da ja ne mogu raditi protiv svojih vjerskih načela", odgovori zlatar.

"Onda zbogom ... Idem k drugom", zaključi časnik.

Nijemac putem mišljaše: "Ovo je zaista savjestan čovjek. On ne radi u ne-

djelju, jer je to protiv njegovih kršćanskih načela, protiv njegove savjesti. On je zacijelo vrlo pošten i ne vara kupce ni s obzirom na vrijednost ni s obzirom na težinu dragocjenosti. Naprotiv, tko ne poštuje kršćanskih načela i radi i nedjelju, taj će lako kupca i prevariti".

I odluči odgoditi svoj odlazak iz Pariza.

U ponedjeljak ujutro posjeti zlatara. Ali, ne sam nego s nekoliko svojih kolega. Svi su oni kupili mnoge dragocjenosti od velike vrijednosti.

Poštivanje nedjelje i blagdana nije nikada nikoga osiromašilo.

/Le livre de poche des jeunes gens, str. 340., Pariz /.

x x x

NEISKRENI PRIJATELJI

ŠEVA, KOJA POZNAJE LJUDE

Ševa pravi gnijezda u usjevima dosta kasno. Njezini su ptići u vrijeme žetve potpuno bez perja.

Jedna od ševa nekog jutra ostavi svoje mališe u već zreloj pšenici s preporukom, da budu pažljivi i da joj jave, kad im se povrati s hranom u kljunu, sve, što se oko njih dogodi.

Kad se povratila, dršćući od straha ševice joj rekoše: " Majko, nosi

nas odavle. Gospodar je polja rekao svome sinu: " Vrijeme je žetve; večeras podji pozvati sve susjede, da nam sutra dodju žeti, a mi ćemo kasnije njima pomoći ". Ševa se ni najmanje nije uznemirila; reče: "Budite mirni, djeco. Ako za žetvu čeka prijatelje, ne će on sutra žeti!"

Sutra dan ujutro doista nitko nije došao. I ševa ponovno podje tražiti hranu za svoje mališe.

Videći, da se prijatelji nijesu odazvali, seljak reče sinu:" Naši su susjedi loši ljudi. Sva sreća, da imamo rodbine. Podji pozovi njih, pa ćemo sutra žeti".

Male ševe prestrašene pripovjediše sve svojoj majci. Dršćući moljahu je, da ih odnese odanle.

" Vjerujte meni, koja poznajem ljude, ne će mu doći niti rodbina. Vi znate, da vas volim; budite stoga mirni, mali moji, i ne plašite se".

I zaista, ni sutra nitko nije došao.

Ševa ponovno odleti kao i prethodnih dana.

Seljak, prevaren, izgrdi prijatelje i rodbinu, što mu nijesu došli pomoći žeti, i reče sinu:"Pripravi dva srpa, jedan za mene, a drugi za tebe, pa ćemo sutra početi".

Ševa, obaviještena o toj odluci, reče: "Djeco draga, nema druge, sutra će se žeti. Moramo bježati, da nas ne otkriju i ne uhvate".

I odnese ih na sigurno mjesto.

Ne očekuj od prijatelja, a niti od rodbine, što možeš sam učiniti.

/Ezopova priča /

x x x

N E O D L U Č N O S T

NEPLODNI KRAJEVI

Ljeti u toplim istočnim i južnim krajevima katkada ne padne kiša više mjeseci. Katkada i više godina.

Često se tamo pokažu oblaci na horizontu obećavajući obilnu i blagotvornu kišu. Ali ih vjetar brzo raspRši , i polja ponovno izgaraju od žege.

Tako se dogadja s mnogim dušama neodlučnim, kada se radi o kreposti i žrtvi. Svako malo vremena čine svečane i stroge odluke, na primjer: Ovaj put ozbiljno ću početi!... Ali se odluke nikada ne provode u djelo. Prvom zgodom njih već nestane...

x x x

N E V I N O S T

RADOSNA MILOST NEVINOSTI

Emerson , veliki američki filozof , pripovijeda slijedeći značajni dogadjaj.

"Jednog vrućeg ljetnog dana ", piše on, "umoran i slabe volje udjoh u autobus... Po sata gledao sam s dosadom monotonu cestu. Moji suputnici bili su takodjer slabe volje i pospani.

Medjutim, na jednoj autobusnoj postaji udje u autobus neka mlada majka s dražesnim djetetom kovrčaste kose i plavih očiju. Čim ugledaše dijete raspoloženje se svih putnika promijeni... Svaka riječ, svaki smiješak, svaki dražesni pokret male nevine duše bio je kao ugodan povjetarac. Majka se igrala sa svojim sinčićem ... Na njezinu licu sjela se tolika dražest, tolika ljubav i sreća, da su se sva prisutna srca smekšala i ublažila. Od majke i djeteta strujila je u naše nutrine neka tajanstvena toplina".

Naš autobus, koji astronomi nazivaju zemaljskom kuglom, kružio je fantastičnom brzinom hiljade i hiljade godina, pun miliona i miliona izmorenih putnika. Jednoga dana, otrag dvadeset vjekova, eto u njemu mlade Majke s Djetetom u naručju. Čim je ona sjela u kutputničkih kola /betlehemska štalica / , duše se svih putnika napuniše toplinom. Svježina , milina, tajanstvena snaga nastane se na svijetu. Od tog časa Majka i Sin putuju skupa s nama i milo nas k sebi privlače. Oživljavaju nas novim životnim sokom, da možemo dostojno živjeti i raditi.

/ Thot , Djevica Marija / .

x x x

O B I T E L J

IZBOR

Dogodilo se u Torinu na sudu.

Obavljale su se teške sudbene formalnosti za rastavu dvojice bračnih drugova: jedan od najžalosnijih službenih sudskih zadataka.

Trebalo je da predsjednik odluči, kojem će od dvojice mladih bračnih drugova pripasti sin.

Bračni su drugovi navodili bezvrijedne razloge da ugase obiteljsko ognjište, koje su bili s tolikim veseljem užegli. Bili su prisutni otac i majka i njihovo dijete. Dijete je pratila jedna časna sestra neke redovničke družbe, gdje je ono zbog obiteljskih neprilika bilo smješteno.

Roditelji nijesu bili složni glede toga, kome treba da pripadne dijete.

Iako je dobro znao, da stvar nema nikakove važnosti s obzirom na odluku, jer je konačna odluka spadala na njega, sudac se okrene dječaku pa ga upita:
"S kim želiš poći? S tatom ili s mamom?"

Dijete pogleda najprije majku, a zatim oca.../Prisutni stajahu nijemi čekajući odgovor/. Zatim zatvori oči brizne u plač, okrene se natrag i baci se u naručje redovnice.

Dijete je izabralo. Ni tatu ni mamu.

Dijete je instinktivno, ali nepogrešivo osudilo svoje roditelje.
/"Kateheza", listopad 1949., str. 186./

x x x

O B R A Ć E N J E

"AKO OVI I OVE, ZAŠTO NE I JA?"

Sv. Augustin pripovijeda, da je mnogo uplivalo na njegov povratak Bogu obraćenje dvojice dvorskih ljudi. Njihovo se obraćenje dogodilo u Treviriju.

Car je bio zabavljen igrama. Dva njegova dvoranina izidjoše u šetnju. Šetajući udjoše u jednu skromnu kuću, u kojoj su stanovali pobožni sluge Božji.

Tamo nadjoše knjigu, koja je opisivala život sv. Antuna opata. Jedan je od njih otvori i stade čitati. Dozna tako divne stvari. Od toga se užeže u njemu želja, da i on služi Gospodina. Okrene se svome drugu te mu reče: "Reci mi, prijatelju, sa svim našim sadašnjim naporima što ćemo postići na svršetku svega? Zašto smo odabrali vojnički stalež? Možemo li očekivati više nego da postanemo carevi prijatelji? A k tome: što se hoće, da izgubimo njegovu milost? O, ja želim postati sluga i prijatelj Božji. I to ću postati odmah danas, jer ću napustiti cara, da se posvetim Bogu...Ako ti nemaš jakosti da me slijediš, nemoj me barem sprečavati da slijedim poziv Božji".

Drug se vrlo lako dade uvjeriti... Tako obojica ostadoše u ovoj svetoj kući.

Sv. Augustin , okrenut svom drugu Alipiju, kliče:" A što mi čekamo? Ustaju neznalice i osvajaju nebo, a mi s našim znanjem valjamo se u kaljuži tijela".

Kad Augustin osjećaše zov strasti i kad bi mu izgledalo, da se one tuže i da mu govore:"Dakle nas ostavljaš? ... Zar ćeš moći živjeti bez naših zadovoljstava ?" -odgovarao bi:" Zar ne mogu i ja učiniti ono, što su učinili ovi i ove? Zar Bog ne će dati i meni istu milost?"

Odatle je slijedilo jedno od najvenrednijih obraćenja, što ih povijest spominje.

/F.Ozanam,La Civilta cristiana,str.307/.

x x x

ŽIDOVSKI BANKAR PRED GOSPINOM SLIKOM

Alfonse Ratisbonne/1814.-1884./,mladi židovski bankar, došao je u Rim u svrhu zabave. Neki ga prijatelj preporuči barunu De Bussières, obraćenom protestantu. De Bussières pak predstavi Ratisbonnea plemićkoj obitelji La Ferronays. Poslije toga Ratisbonne je tu obitelj često posjećivao. U toj obitelji jedna pobožna djevojčica uspije staviti oko vrata mladog Židova čudotvornu Gospinu medaljicu i od njega izvući obećanje,da će svaki dan reći zaziv: "O, Marijo, bez grijeha začeta, moli za me, koji se tebi utječem! "

Ratisbonne preko volje zadade svoje obećanje. Ali mu djevojčica reče:"Vidjet ćete, Gospa će Vas obratiti".

20. veljače 1842. bankir je sproveo jutro u jednoj kafani. Zatim ga je u svojoj kočiji gospodin De Bussières poveo na Forum, u Kolosej.

Vozeći se prema Forumu, zaustave se pred skromnom crkvom sv. Andrije delle Fratte. U crkvi se barun trebao dogovoriti glede jednog sprovoda. Barun je ostao u crkvi nešto duže.

Ratisbonneu je bilo dosadno čekati u kočiji. Zato izidje i udje u crkvu. Želio je vidjeti umjetnička djela ,ukoliko ih bude. U crkvi, malo nakon ulaska, najednom zaokupi njegovu pozornost druga pobočna kapela s lijeve strane...

Milo vidjenje: dostojanstvena gospodja, u bijeloj odjeći, s plavim plaštem na ledjima, raširenih ruku, iz kojih su sjale zrake svijetla...

Da nije ni primijetio, Ratisbonne se baci na koljena pred Gospodjom. Pokuša podignuti glavu... Ali presveta Djevica dvaput podigne svoju desnu ruku, položi je na njegovu glavu i prisili ga, da je prigne...

Medjutim, gospodin De Bussières, svršivši svoj posao u sakristiji, žurno se vraćao preko crkve kočiji: bilo mu je neugodno, što je učinio svoga gosta odviše čekati. Njegovo iznenadjenje bilo je preveliko, kad je vidio nekog čovjeka, obučena kao Ratisbonne, gdje kleči pred Gospinim oltarom...

Približi mu se. On je! Upravo on !
Zove ga, ali se Ratisbonne ne miče.
Lagano se dotakne njegova ramena .
Opazi njegovo lice , mokro od suza...
" Ratisbonne, prijatelju, što Vam se dogodilo?
" Brzo, brzo, povedite me do kojeg svećenika. Tamo ću Vam sve reći ... Vidio sam je ! Ona je, Gospa . Nije mi ništa rekla, ali sam ja sve razumio..."
Izvan sebe od čudjenja, barun odvede svog prijatelja u crkvu Del Gesu , gdje ga predstavi nekom učenom redovniku.
Osam dana poslije toga kardinal vikar svečano je podijelio sakramenat sv. krštenja Ratisbonneu, u prisustvu velikog mnoštva svijeta.
Povrativši se u Pariz, Ratisbonne napusti svijet i udje u Dominikanski red.
Papa Grgur XVI. posebnim dekretom posjedoči, da se Alfonse Ratisbonne čudesnim načinom obratio.

/Brochures rèligieuses illustrèes /.

x x x

OČINSKA LJUBAV

POVRATAK U AMERIKU

Mihovil Zamorra podje iz Španjolske u Ameriku da traži sreću. U malo godina postane milionar. Tada se povrati u domovinu sa željom, da svoje roditelje i rodbinu učini dionicima svoga bogatstva. Prije toga se htjede osvjedočiti, da li ga njegovi doista vole.
Jednoga dana dodje u svoju očinsku kuću u podrtom odijelu, kao siromah, koji traži milostinju. Otac ga primi s velikom ljubavlju veseleći se povratku svog sina. Dapače, učini malu svečanost, na koju pozove svu rodbinu.
Mihovil primijeti, da se neki od njegove rodbine njega srame i da ga izbjegavaju. Ali se učini da to ne vidi. Nakon nekoliko dana otkrije svima svoje bogatstvo . Obilno nagradi oca, ali ne i rodjake, koji su ga izbjegavali. Zatim se povrati u Ameriku.

x x x

ODGOJ

BEZ BOGA DO DVADESETE GODINE

U svojoj glasovitoj knjizi" Emile " Jean Jacques Rousseau zastupa mišljenje, da se ne govori mladim bićima o Bogu prije njihove dvadesete godine.

Neka gospodja, koja je slijedila taj Rousseauov savjet u odgoju svoga djeteta, jednoga dana napisa oštro pismo ženevskom mudracu. U pismu je gorko oplakivala strašne posljedice takva odgoja.

"Gospodjo!" - cinički odgovori Rousseau, " tko Vas je obvezao, da u odgoju svoga djeteta slijedite moja načela? Objelodanjujući svoju knjigu, mogao sam se najviše nadati, da će je ljudi čitati; ali nikada nisam mogao promisliti, da će se u Francuskoj naći netko, tako malo razborit, da će po načelima, koja su u njoj izložena, odgajati svoju djecu".

/Catèchisme des Familles, str. 640./.

x x x

DOBRA MAJČINA POUKA

Neko dijte prodje sa svojom majkom pokraj siromaha. Bijednik zapita milostinju. Dijete baci novčić u blato i reče siromahu: "Ako hoćeš, idi pa ga uzmi".

Majka oštro ukori dijete. Onda ga prisili da uzme novčić, da ga očisti i dade siromahu. Dobra majka još je ovo nadodala: "Poljubi siromahu ruku i pitaj u njega oproštenje!"

Dijete nikada nije zaboravilo ove pouke svoje majke.

Kasnije, kad je taj dječak postao biskup, a to je bio msgr. Baunard, sam je često pripovijedao ovaj dogadjaj i hvalio svoju majku poradi njezine dobre pouke.

x x x

DVA PSA I ZEC

Likurg, glasoviti zakonodavac Sparte/IX. st. pr. K./, nabavi dva mala psa iste vrste. Psiće uzgoji na različiti način.

Jednog je uzgajao s nježnošću, dok je drugoga privikavao na lov.

Kad su psići ponarasli, dovede ih na javni trg. Tu dade staviti pred njih ivrsne jela. Onda učini da tuda projuri jedan zec.

Pas, nježno uzgojen, rekli bismo "pseto soba i salona", nastavi jesti. Onaj drugi ostavi hranu i poleti za zecom, uhvati ga i donese svom gospodaru.

Gledaoci su apleudirali. Tada se Likurg digne i prisutnom mnoštvu dade ovu opomenu: " Ova su dva psa od iste vrste, ali su različitim uzgojem postali potpuno oprečni. Izaberite dobre odgojitelje svojoj djeci i suradjujte s njima..."

x x x

OČEVE I MAJČINE IDEJE

Onoga dana, kada se pozitivističkom filozofu Emilu Littrèu/u. 1881./, koji se proslavio svojim "Rječnikom francuskog jezika", na kojem je radio 40 godina, rodila kći, reče svojoj ženi: "Ti si praktična katolikinja. Odgoji pobožno naše dijete. Stavljam samo jedan uvjet. Ovaj: kad našoj kćeri bude 15 godina, onda ću joj ja izložiti svoj nazor na svijet, pa neka ona

izabere koji hoće , ili tvoj ili pak moj nazor.

Majka pristane.

15 godina brzo je prošlo. Jednoga dana gospodja udje u radnu sobu svoga muža i reče mu: " Evo me da izvršim svoje obećanje. Ovdje je tvoja kći , spremna da te sluša s poštovanjem i s pouzdanjem. Želiš li da udje ?".

" Da !" - Odgovori Littrè. Zatim brzo nadoda: "Ali, zašto? Da joj izložim svoje ideje ? Nipošto ! Ne, ne ! Hiljadu puta ne! Tko mi može jamčiti, da će moje ideje biti dobre za nju? Ti si od našeg djeteta napravila biće dobro, nježno, ispravno, prožeto vjerom ... Da, neka udje naša mila kći, ali da tebe ja blagoslovim u njezinu prisustvu za sve, što si za nju učinila".

/"Sussidi", II. Quaderno, str. 55./.

x x x

O D U Š E V L J E N J E

"NAPRIJED ! "

Godine 1445. Turci su opsjedali Beograd. Poslije četiri mjeseca uzaludnih napora, sultan naredi posljednji napadaj, da bi zauzeo grad.

Žestoka borba trajala je 24 sata. Branitelji, iscrpljeni i smalaksani ,

htjeli se predati. Tada jedan ponizni sin sv. Franje, sv. Ivan Kapistran, uzme u ruke raspelo i odnese ga medju vojnike. Tu ga digne uvis, tako da su ga svi mogli vidjeti. Sv. Ivan povika: "Naprijed! Pobjeda je naša !"

Vojnici se osokoliše. Njihove se energije časkom obnoviše. I sv. je Ivan s kršćanskom vojskom slavio veliku pobjedu.

/Olgiati, Schemi di conferenze, str. 280./.

x x x

O D V A Ž N O S T

ODVAŽAN PROTEST NA UNIVERZI U PARIZU

Fridrih Ozanam prijedje iz Liona u Pariz radi sveučilišnih studija. Dio je djak profesora Jouffroya, koji je predavao filozofiju prava. Jouffroy u svojim predavanjima prikazivaše katolicizam neprijateljem svakog ljudskog napretka i ruštiteljem svih kulturnih vrednota.

Takve tvrdnje prof. je Jouffroy ponavljao u svakom svojem predavanju na Sorboni. Dok je 300 studenata nijemo obaralo glave, ne u znak odobravanja, nego zato da ne trpe neugodnih posljedica, mladi Ozanam izrazi svoje negodovanje.

U znak protesta Ozanam uputi profesoru jedno pismo sa desetak potpisa. Pismo je profesor pročitao i preko njega s prezirom prešao.

Ozanam onda pošalje Jouffroyu drugo pismo, s nekoliko desetaka potpisa.

Profesor je bio prisiljen da se u jednom svome predavanju osvrne na primljeno pismo. To je učinio tako, da je podvukao činjenicu, da ima uvjerenih katolika medju njegovim studentima, dok je on gajio iluziju, da je sve svoje slušače napravio bezbošcima.

S pohvalnom lojalnošću Jouffroy prestane napadati Katoličku crkvu, s izjavom, da poštuje lično uvjerenje iskreno očitovano.

/A.Cojazzi,Rivista dei Giovani,listopad 1948.,str.306./.

x x x

ODVAŽNOST I PODLOST

Dogadjaj , koji se zbio u Lionu g. 1923. izmedju masona Mariattona i katolika Valanisija. Valanisie za vrijeme Mariettova predavanja zatraži riječ, da suprotstavi ozbiljne razloge neispravnim dokazima, što ih je mason iznio protiv vjere.

Marietton pobjesni protiv katolika, sipajući obične uvrede, koje se redovito nalaze u ustima protivnika katoličke vjere: Ti si nazadnjak, reakcionarac, bigota, kladio bih se, da imaš kakvu medaljicu ili skapular...

"Da, imam " - odgovi odvažno Valanisie.

I pred svima otkopča prsluh, a zatim košulju pa izvadi Gospin skapular, pobožno ga poljubi i glasno reče:"Evo ga,ovdje! Sada ga gledajte koliko želite!"

Svi prisutni taj odvažni čin pozdravi še burnim odobravanjem.

"Sada spada na Vas, g. masone Mariettone, da pokažete svoje junaštvo . Na pr. pokažite nam pregaču od svinjske kože,koju kao mason morate uvijek nositi na trbuhu !"

Novo i bučno odobravanje pomiješano s ironičnim smijanjem pozdravilo je neočekivani prijedlog.

Marietton problijedi... Onda sidje s pozornice i nestade. Mnoštvo stade zviždati.

Svi poštuju onoga,tko se odvažno drži načela.

/Fornicconi,Note e spunti,III.str.300./.

x x x

O H O L O S T

KOBNE KRUNE

Napoleon dovede iz Rima u Pariz Pija VII.Trebalo je da papa okruni Napoleona . Ali, tom prigodom Napoleon papu uvrijedi. Dok je sv. otac držao u ruci krunu, da okruni Napoleona, Napoleon mu je uzme iz ruku i postavi je sam sebi na glavu. Onda na isti način okruni i caricu.

Ovaj čin, davno zamišljen i dugo pripreman, imao je značiti i naglasiti, da Napoleon ne smatra, da mu vlast dolazi od pape, pa ni od Boga.

Ali, to je bio prvi i posljednji put, što je Napoleon na glavi stavio krunu... Nikad više nije imao mogućnosti da se pokaže s krunom na glavi.

Isto se dogodi i carici, koju kasnije Napoleon otjera od sebe.

x x x

NEBO I ZEMLJA ...LEDJA I BIČ

Kad je Napoleon ušao u Moskvu, dao je skovati spomen-medalju, na kojoj je s jedne strane bila careva glava, a na drugoj oholi natpis, kao izazov Bogu: "Tvoje je nebo, a moja je zemlja". Jedan primjerak takve medalje Napoleon pošalje guberatoru Oremburga s pismom i pozivom, da se preda.

Gubernator dade urezati oko Napoleonove glave: "LEDJA SU TVOJA; A BIČ JE MOJ". I povrati Napoleonu medalju.

Svima je poznato, s kakvom je sramotom Napoleon morao bježati iz Moskve.

Poslije Napoleonova poraza u Rusiji nastala je u Italiji rugalica:

"Entrava in Mosca per regnar sovrano,
e usci da Mosca, con le...mosche in mano!"

"Da vlada kao vladar, udje u Moskvu,
a izadje iz Moskve ... praznih ruku!".

x x x

O P S T O J N O S T B O Ž J A

ČUDOVIŠTA NAGONA

Slijedeće donosi Serafin Desani, profesor na univerzi u Genovi.

Sjedio sam u perivoju uživajući u prvoj i blagoj toplini proljetnog sunca. Uto pred sobom spazih rupu, stanak velikih crnih mravi. Mravi su išli amo-tamo. Izgledalo je da to rade bez cilja. Samo su se dvojica mučila vučenjem komada kore od lješnjaka.

"Čemu to?" - upitah sebe. "Komad je drven i odviše tvrd, da bi ga mravi mogli gristi ili pak iz njega sisati potrebni sok za hranu".

Najednom, jaka grmjavina prene me iz mojih misli. S istoka su naglo dolazili veliki, gusti oblaci. Ponovno svratih svoju pozornost na mrave: oni su dovukli onaj komad kore lješnjaka do ulaza u mravinjak i postavili ga vodoravno, tako da je potpuno zatvorio rupu.

Nakon nekoliko minuta počele su padati velike kapi kiše. Kako je otvor mravinjaka bio napravljen poput lijevka, voda je nanijela oko kore malo zemlje, koja je rupu potpuno zatvorila. Pod naslagom mulja rupa je bila potpuno zaštićena od kiše. A kiša je padala kao iz kabla.

Kad sam se, poslije kiše, povratio u perivoj, našao sam otvor mravinjaka slo-

bodan. Komad kore od lješnjaka stajao je malo podalje od otvora.

Rad potpuno i eminentno svrhovit, koji se ne može izraziti fizičko-kemijskim izrazima, kao što bi htjeli mehanički materijalisti. Nešto, što ne dolazi od mravi kao tvoraca toga, nego što je darovano mravima, usadjeno u njihova mala tijela ...

/Iz Kateheza, srpanj 1947., str. 151./.

x x x

VJERA I ZNANOST

Keppler, veliki njemački naučenjak na području heliocentrične teorije, završio je svoje životno djelo ovom dirljivom molitvom: " Zahvaljujem ti, o moj Stvoritelju i Gospodine, za sve veselje, koje sam osjećao promatrajući veličanstvena djela tvojih ruku.

Linnée, veliki švedski prirodoslovac, poznat po klasifikaciji bilja, napisao je: "Vječni, neizmjerni, premudri i svemogući Bog prošao je pokraj mene ... Nijesam ga vidio u licu; ali odraz njegove svjetlosti ushićenjem je ispunio moju dušu... Kod stvorova našao sam tragove njegova prolaza. U svim njegovim djelima, pa i u najmanjima, koja moć, koja mudrost, koje savršenstvo !"

Buffon, francuski prirodoslovac i pisac, auktor " Povijesti prirodoslovlja" /u 44 sveska /, jednom reče: "Priroda je vanjski dio Božjeg veličanstva. Veliki Bože ! Jedino tvoja prisutnost podržava svemir. Ti s nebesa gledaš kako pred tobom kruže sve nebeske sfere ".

Marconi, Talijan, izumitelj brzojava bež žica, govorio je svom prijatelju Solariju: " Koje li divote i veličanstvenosti ! Pred grandioznošću prirode osjećam se manji od elektrona... Kad pomislim, da svjetlost onih veoma udaljenih zvijezda dolazi do nas zahvaljujući elektromagnetskom fenomenu sličnu onom, što ga mi upotrebljavamo na jedan vrlo način u našim pokusima radiotelegrafije..."

x x x

ZEMALJSKA KUGLA /GLOBUS /

Glasoviti astronom Atanazije Kicher /u.1680./, isusovac, imao je nekog svog prijatelja, koji je sumnjao u opstojnost Božju. U vezi s tim Kicher dade napraviti jednu ogromnu zemaljsku kuglu . " Kuglu smjesti u svojoj sobi .

Kad je prijatelj vidio taj lijepi i vrijedni globus, upita :"Tko ga je napravio ?"

"Tko ga je napravio?" - ponovi kao iznenadjen astronom. Zatim odgovori: "Nitko. Nastao je sam od sebe ".

Prijatelj se čudio riječima Kicherovim.

"Prijatelju", nastavi astronom,"ti ne možeš vjerovati, da je ovaj mali globus od papira, koji stoji mirno na ovom stolu, nastao sam od sebe, a možeš vjerovati , dapače hoćeš da i ja vjerujem, da su zemlja, sunce, mjesec i sva nebeska tijela , koja kruže divnim redom u svemiru , nastala sama od sebe,slučajno. Gdje je zdrav razum ?"

x x x

SVRŠETAK